XIV. évfolyam. Budapest. 255. szám. Kedd, 1880. szeptember 14.

Hirdetések és nyilttérek felvétetnek árszabály szerint a kiadó hivatalban: *Budapest IV. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. sz.*

Hirdetések felvétetnek a külföldön: *Bécsben: Oppelik A.-nál,* Stubenbastei Nr. 2. *Mosse Rudolfnál,* Seilerstätte Nr. 2. *Haasenstein és Voglernél,* Wallfischgasse 10. *Daube G. L. és társánál,* Wollzeile Nr. 12. *Párisban: Havas, Lafitte & Comp.-nál,* Place de la Bourse. *Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és társánál.*

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: *Budapest IV. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. szám.*

Csak bérmentes levelek fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem küldetnek.

Előfizetési dij:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:

Egy évre	20.—
Félévre	10.—
Negyedévre	5.—
Egy hóra	1.80

Egy szám 6 krajczár.

Se hossza, se vége.

Van-e olyan vármegye, melynek közférfiai még nem sikkasztottak? Van-e olyan hónap, melyben sikkasztás szomoru esete elő nem fordul? Van-e olyan közvagyon, állami, községi, törvényhatósági, árva vagyon, melyet gonosz kezek meg nem csonkitottak? E lehetetlen, e megfoghatatlan, e megbocsáthatlan kérdések merülnek fel elménk előtt, ha az állami és hatósági élet-müködés egyes tüneteire gondolunk. Hogyan? Hát a magyar emember nem volna már oly becsületes, mint a minő volt? A magyar társadalom megromlott volna már végkép. Hát nekünk már egyenkint és nemzetül pirulva kellene szemünket lesütnünk, ha angollal, némettel, francziával vagy osztrákkal találkozunk? Az orosz csal és lop, a montenegrói rabol, a bolgár gyilkol, a szerb hazudik s ezentul talán e gyönyörüséges népcsoport meg fog szaporodni a magyarral, melyről azt fogják mondani, hogy ő meg sikkaszt? Vériben van ez talán a magyarnak, vagy véletlenül csak most jött hozzá kedve? Mindig igy volt ez tán, vagy ez is csak a Tisza-rendszer eredménye? Mindig igy lesz ez tán, vagy ez is el fog mulni valamikor a Tisza-uralom rendszerével?

Egy év nem nagy idő. Egy év alatt, mint szinpadi szomoru játéknak felvonásai, folytak le szemeink előtt a rendjelperek, a Zichy Viktor-féle üzelmek, a miniszter állampapir üzletei, a kisbirtokosok intézetének titkai, a képviselők dohányelőlegei, a pestmegyei sikkasztások, a krassói szolgabiró üzelmek, a Pausz-féle szörényi sikkasztások, a fővárosi pénztár biányai, a zempléni árvaérték kezelési zavarai, a kulai sikkasztások — kisérve szökések, elfogatások, körözések, öngyilkosságok, párviadalok tarka epizódjai s megvilágitva a külföld gunyjának bengáli tüze által. Sok az, a mit végrehajtottak, az is sok, a mit megkisértettek. Még az is sok, a mit az ország kormányzó miniszterei s többségben levő törvényhozói alapitványi javak kezelése, tiszai vasut megvétele, házvásárlások, jószágbérletek stb. körül megtettek vagy javasoltak, avagy megszavaztak. Vajjon e bünök nemzetnek, vagy polgárisodásnak, vagy kormányrendszernek bünei-e? Vajjon kit okoljunk, kit tegyünk felelőssé, a testnek mely részére tegyük s meddig tartsuk ott az izzó vasat, hogy gyökeréig ki legyen égetve a fekély?

Nagy a kérdés és nehéz. Sokszor hozzá kell még szólanunk, mert — fájdalom — sokszor lesz még alkalmunk hozzá szólani. Most csak egyetlen tüneményre akarjuk figyelmeztetni a figyelni akarókat. A visszaélések sok esetében választott képviselők voltak a tettesek. A rendetlenségek nagy része vármegyékben, törvényhatóságokban követtetett el. Hollók és kányák sereglenek ott, hol hullaszag terjeng a levegőben s politikusok és államférfiak sereglenek oda, hol a választott tisztviselőkről s a vármegyékről rosz hirt hordanak a szellők. Ime — mondják — ez a szabad választásnak, a vármegye rendszernek eredménye. S kivonják a következtetést. Meg kell szüntetni az okot s megszünik — mondják az eredmény. Hollók a hullát felfalni, államférfiak a szabad választást s a vármegye rendszert megemészteni törekesznek. Kinyilik majd a törvényhozók palotájának kapuja, fürdőkről és utazásokból haza jönnek majd a miniszterek, elkészülnek majd a szabadságpusztitó javaslatok s károgó hollók gyanánt előállanak majd férfiak, kik kiáltozni fogják: el kell pusztitani a vármegyét, mert az az oka minden gonosznak.

E felfogás ellen kell tiltakoznunk. E felfogásnak képtelenségét kell mindenkinek figyelmébe ajánlanunk. Ez előtt tizenhárom évvel szerezte vissza a magyar nemzet ujabb parlamentáris alkotmányosságát. Ez előtt tizenhárom évvel indult meg Európaszerte a hitelszédelgésnek egy gonosz áramlata, mely pusztitott Párisban, pusztitott Berlinben s pusztitott Bécsben egyaránt. Mely eljött Magyarországba is, megfertőzteté a parlamentet, érinté a minisztereket s melynek hervasztó kezét nem tudták kikerülni még az akkori ellenzékek némely töredékei sem. Az alkotmányossággal együtt és csaknem válhatlan kapcsolatban müködött szédelgés és korrupczió nálunk ugy, mint másutt. S vajjon volt-e Franczia- és Poroszországban, Ausztriában vagy nálunk akkor egyetlen-egy komoly államférfi, ki azt merészelte mondani: el kell törölni az alkotmányt és alkotmányosságot, pokolba kell kergetni a népnek képviselőit, be kell hozni a fejedelmi kényuralom kormányzatát, mert az alkotmány az oka minden gonosznak s a népképviselők s azoknak választói a gonosztevők. S ha akadt volna ily államférfi: nem futó bolondnak nyilvánitotta volna-e őt az alkotmánynak minden barátja, a népjogoknak minden valódi tisztelője?

A szédelgésnek és korrupcziónak e korszaka bevégződött 1873-ban. Iszonyu hitelválság vetett ennek véget, melynek nyomdoki alatt meggörnyedett kelet és nyugot egyaránt. A mámor szétfoszlott, a kiábrándulás bekövetkezett s a fejlődés kényszerü törvényeinél fogva előállott a visszahatás korszaka, mely a jóllétet ép ugy pusztitá, sőt tán jobban, mint maga a szédelgés. Még ma sem tudott ettől megszabadulni az európai társadalom egészen. A reakcziónak e komor korszaka teremté nálunk a fuziót s állitá a nemzet élére a Tisza-kormányt. S a kormány méltó keletkezéséhez. A politikai morál megvetésével, hirdetett elvek megtagadásával, a megszerzett nagy nemzeti bizalomnak kijátszásával szülte meg idők méhe ezt a kormányt s tartá fenn eddig. E rendszernek az általa is előidézett elszegényedés segélyével egy uj korrupcziót kellett teremteni, mely már nem európai, nem szolidáris a többi nemzetekkel és többi kormányokkal, hanem a mely tisztán magyarországi s valószinüleg egyedül e kormányrendszerhez van kötve. Egész nemzet által megtagadott politikának alkotmányos többséget csakis ily korrupczióval lehet szerezni.

Van uj büntető törvényünk, no hiszen van és lesz alkalom alkalmazására. De törvény és igazságszolgáltatás nem segit a bajon. A baj nemcsak társadalmi, hanem politikai is, tünetei nemcsak azt mutatják, hogy sokan sértik a törvényt, hanem azt is mutatják, hogy sokan sértik a legmagasb politikai erkölcsöket. A hol a kormány és többsége annyit merészel elkövetni a nemzet ellen: ott a kormány közegei még többet merészelnek elkövetni a társadalom és az állam ellen. A hol a kormányfő sem a lelkiismeret sujtó szavára, sem a törvényhozás kárhoztató nyilatkozataira semmit se hajt: ott előbb-utóbb kegyek, protekcziók, titkos bizalmaskodások, korteserények válnak politikai tényezőkké. S kinevezett vagy választott legyen bár az a köztisztviselő, hacsak benső lelki nemesség ereje nem tartja őt fenn: el fog bukni minden könnyü alkalommal mindaddig, mig azt hiheti, hogy őt kegyek, protekcziók, titkos bizalmaskodások s korteserények fölemelhetik. És a gyöngeség ragadós és a nagyoknak rosz példái veszedelmesek. Nem a vármegye és nem a szabad választás az, melyet el kell törölni. A baj főoka Tisza Kálmán politikai életében s kormányrendszerében van.

Budapest, szept. 13.

Zemplénmegyéből a megyei bizottság üléséről közölt tudósitásunkhoz azt a helyreigazitást vesszük, hogy az uj vizsgálóbizottság tagjául nem Hericz Márton árvaszéki elnököt, de Payzsos Andor helyettes elnököt választották meg. Egyszersmind tudósitásunk további kiegészitéseül mint jellemző adatot fölemlithetjük, hogy a főispán a vizsgálóbizottságba az alispán és árvaszéki elnök mellé, harmadik tagul Évva Andrást jelölte ki, és csak a megye közönségének zajos követelésére fogadta el Nyomárkai Józsefet, az előbbi bizottságnak elnökét, ki az árvaügyeknek lelkiismeretes vizsgálatában és szigoru birálatában leginkább kitünt; Nyomárkay a megyebizottság előtt tartott beszédében az árvapénztár kezelését a borsod-miskolczi kiházasitó társulat gazdálkodásához hasonlitotta, hol a hiányzó összegeket mindig a később jövők letéteiből pótolták ki. Egy tag, Ehrenheim Schitra Ferencz felszólalt, hogy az alispán és az árvaszéki helyettes elnök ne foglaljanak helyet a bizottságban. De ez a felszólalás elejtetett. A kiküldött uj bizottság azt a mandatumot kapta mint az előbbi, teljes hatalommal arra, hogy az árvaszék segitségét igénybe vegye és a kellő irodaszemélyzetről is gondoskodjék. Jelentését a legközelebbi közgyülésen januáriusban kell benyujtania, és csak e jelentés alapján kell majd a bizottságnak határoznia, menynyiben lehet egyes tényekre nézve és egyes személyek ellen a vizsgálatnak helye.

A magyar kath. püspöki kar a nyár folyamában több izben tanácskozásokat tartott a herczegprimás elnöklete alatt, melyekben egy egyöntetü utasitást állapitott meg a lelkészek részére vegyes házasságoknál követendő eljárások tárgyában. A N. P. J. ezen tanácskozásokról a következő értesitést veszi: A püspökök az utasitás tekintetében a büntető-törv.-könyv 53. §-ból indultak ki, melyszerint az, ki egy 18 évét még be nem töltött kiskorut az 1868. évi 53. tcz. ellenére más vallásfelekezetbe felvesz, két hónapig terjedhető fogsággal és 300 frtig terjedhető pénzbirsággal büntetendő. A püspökök ezen szakasz magyarázata végett az igazságügyminiszterhez fordultak, azt kérdvén tőle, mi értendő „más vallásfelekezetbe felvétel“ alatt. Az igazságügyminiszter nem érezte magát képesnek ezen kifejezés értelmét megmagyarázni s utasitotta a püspököket a birói gyakorlat bevárására, a mi más szóval annyit tesz, hogy a püspökök és a papság először várják be az esetleges elitéltetéseket, hogy megtudják, micsoda értelme van tulajdonképen a büntetőtörvény idézett szavainak. A püspökök a miniszternek ezen ki nem elégitő felelete folytán megállapodtak az emlitett utasitásban, mely a vegyes házasságoknál a papság részéről követendő eljárást szabályozza. A püspökök emlékeztetik a lelkészeket arra, hogy az 1868. évi 53. t. cz. a gyermekeknek a katholikus vallásban való neveltetését illetőleg tiltja ugyan az irásbeli reverzalist, de a gyakorlat szerint vegyes házasságoknál a házasok szóbelileg adták az esketés előtt a lelkésznek azon nyilatkozatot, hogy a gyermekeket a katholikus vallásban fogják neveltetni. A püspökök ezen nyilatkozat fejében engedték meg a kath. lelkészeknek, hogy a vegyes házasságokat a kath. templomban megáldják.

Tekintettel azonban a büntetőtörvénykönyv idézett szakaszának homályos szavaira, a püspökök megtiltják a lelkészeknek, hogy a vegyes házasságok kötésénél tényleges részt vegyenek, még akkor is, ha a jegyesek a gyermekek neveltetése iránt a szokásos nyilatkozatot megtenni hajlandók volnának. Jövőre tehát vegyes házasságok kath. templomokban nem fognak köttethetni s nem is fognak megáldatni. Ennek további következése az lesz, hogy a vegyes házasságokból születendő gyermek keresztelteténél nem a szülők akarata fog irányadó lenni, hanem a fiuk az apa, a lányok az anya vallását kell hogy kövessék.

A püspökök, mielőtt ezen utasitást kiadták volna, a római kuriától engedékenyebb szabályokat akarták kieszközölni: de Rómából azon utasitást kapták, hogy szigoruan a kanoni utasitásokhoz tartsák magukat és a vegyes házasságok tekintetében a legnagyobb szigort tanusitsák.

Budapest, szeptember 13.

Nevezetes hirt hozott ma a távíró Konstantinápolyból. A szultán megunta eddigi minisztereit s másokat nevezett ki helyettök. Kadri helyett S z a i d pasa lett a miniszterelnök, s S z e r v e r az államtanács elnöke. A szultán erre vonatkozóla kibocsátott kéziratában igy indokolja e lépését: „Tekintve a helyzet fontosságát és a f o g a n a t o s i t a n d ó r e n d s z a b á l y o k s ü r g ő s voltát szükségesnek láttuk, hogy nagy változásnak vessük alá a minisztériumot s ezáltal kielégitő megoldás elé vezessük a fennforgó kérdéseket.“ — Azt kellene tehát hinni, hogy a szultán vagy nem volt megelégedve kabinetjével, melyet A b e d d i n pasa külügyminiszter és H u s z s z e i n H u s z n i hadügyminiszter miatt a l b á n minisztériumnak neveztek, vagy a diplomáczia hatott oda, hogy bocsássa el e kabinetet, melytől Európa követeléseinek teljesitése nem igen várható. De épen a fentebb nevezett két uj miniszter olyan egyéniség, ki legkevésbé sem birja a diplomáczia tetszését s S z e r v e r pasa notórius orosz barát. — Bajos tehát feltenni, azt is, hogy a szultán Európának akart kedvezni, midőn uj tanácsadókat rendelt maga mellé. A m o n t e n e g r ó i kérdést a Kadri-Abeddin minisztérium különben is közel vitte már megoldáshoz, hogy ez egymaga nem indokolná egy uj kabinet meghivását. Nem is rendelkezünk tehát e pillanatban kellő fölvilágositással ez intézkedés oka és czélja felől. Közvetlen czélja alig lehet; távolabbi czéljának az európai és ázsiai Törökországban létesitendő r e f o r m o k a t s a g ö r ö g kérdésnek a hatalmak által kivánt megoldását gondolhatjuk. Erre látszik vallani az, hogy a kelet-ruméliai reformok életbeléptetésére kiküldött európai bizottság volt elnöke, A s s z i m pasa lett a külügyminiszter. A kabinetek most a montenegrói ügy elintézése után nyilván azonnal sürgetni fogják a görög kérdés megoldását, melyre nézve most hajlékonyabb kormányt vélnek találni a Bosporuson.

A mi a közvetlen kérdést, a montenegróit illeti, ez minden látszat szerint gyorsan közeledik a megoldás felé. Miután Montenegró önszántából mondott le Dinos és Gruda követeléséről, Anglia és Oroszország sem támaszthatnak e tekintetben nehézségeket s a hatalmak már ki is jelentették készségüket, hogy elfogadják a porta kikötését, hacsak Dulcignót haladéktalanul átadja Montenegrónak. Egy ma érkezett táviratunk már h o l n a p u t á n r a, e hó 15-ikére helyezi kilátásba D u l c i g n ó formaszerü átadását. Ugyanez a távirat jelenti, hogy épen most 6000 m o n t e n e g r ó i h a r c z o s 8 á g y u v a l i n d u l D u l c i g n o b a, a z z a l a z e l h a t á r o z á s s a l, h o g y e l l e n á l l á s e s e t é n f e g y v e r e s e r ő t f o g a l k a l m a z n i. Az albánok ellentállása semmi esetre sincs kizárva, de a török haderő és a montenegrói csapatok együttesen könnyü szerrel és gyorsan legyőzhetik ezt az ellentállást. R i z a pasa már tegnapelőtt tudtára adta a dulcignoi notabiléknek, hogy az átadás mindenesetre meg fog történni s hogy a szultán saját pénztárából akarja megtériteni az erőditésre forditott költségeket. S k u t a r i b ó l egy zászlóalj hiján az összes török csapatokat Dulcignoba küldték, Riza pasa pedig személyesen indult az átadandó városba, miután a skutarii angol és franczia konzulokat biztositotta, hogy reményli, a liga nem fogja végsőre keriteni a dolgot, de különben is elegendő hadserege van, hogy Dulcigno átadását erőhatalommal is végbevigye.

R u d o l f trónörökös berlini látogatását a „Schles. Ztg.“ a következő megjegyzéssel kiséri; „A birodalmi főváros kapui előtt látjuk már-már 84 éves császárunkat, a mint lóhátról végzi haduri tisztét, mellette Ausztria-Magyarország koronáinak örökösét, s kiséretökben Európa összes hatalmainak katonai képviselőit. S valamennyiök szemeiben többről van szó, mint puszta katonai látványosságról; valamenyiöknek az az üdvös meggyőződés ötlik eszökbe...

AZ „EGYETÉRTÉS“ TÁRCZÁJA.

A magyar fürdők.

Ischl, szept. 8.

Ha nem látnám ablakomból azt a sok feketesárga s veres-fehér zászlót (Mária-napja van ma — Mária-Valeria fhgnő neve napja), azt hinném, hogy kedves hazám földén vagyok. A szomszédom magyar, alattam az utczán magyarul beszélnek; a mint kilépek házamból, honfiakkal találkozom. Mit csinál itt ez a sok magyar ember velem együtt — Ausztria szivében?

Jó lesz ezt a kérdést megvitatni, mert bizon-bizon epidémiává kezd már lenni a magyar embernek külföldön tartózkodása. Készakarva irom „tartózkodása“ s nem „utazása,“ mert a kettő közt szerintem nagy különbség van. Azt ugyanis sohsem elleneznem, hogy mi magyarok a külföldet beutazzuk, mert az utazás haszonnal jár, s a külföldön meritett tapasztalatainkat előnyösen érvényesithetjük otthon. Annak azonban, hogy mi időtöltésből itt künn tartózkodjunk, semmi létjoga nincs. — Azt a kevés indokot, mit mentségünkre felhozunk, elmondom majd később; jól ismerem azokat, magam is szoktam volt eddig velök élni.

Leroy-Beaulieu, a hires franczia nemzetgazdász három milliárd frankra teszi azt az összeget, mit Francziaország évenkint az idegenektől eltartás fejében bevesz; nincs ebbe beleszámitva az áruczikkekért fizetett pénz (ez bizonyára még többet tesz ki), de csupán csak a szállás s étkezésért kiadott összegek, meg a borravalók! Sem Keleti, sem Kőrösi munkáiban nem olvastam még efféle kimutatást, pedig érdekes lenne, habár csak felületesen is, tudni, mennyi pénzt exportálnak (nagy igazán mondva — mea culpa! — exportálunk) ki évenkint külföldre ezen titulus alatt „utazás és fürdő“; az import be a külföldiektől, szerencsétlenségünkre, vajmi kevés lehet e czimen. A deficzit itt bizonyára milliókra megy szintén!

Ott van a másik, a legkiáltóbb példa előttünk, arra, hogy mivé tudnak tenni az utasok egy országot — ott nem a virágzó, gazdag, a boldog Svájcz. Svájcznak nem ugyan ipara, kereskedelme, de ez ott csak mellékjövedelem — a fő az a hotel, a kocsi, a vezető. A korcsmárosok dynasztiákat alkotnak — p. o. a Reisnerek Luzernben, a Fanconik az Eugadinban. Tessék eltorlaszolni pár évre a Svájczot s ott rögtön ki fog ütni az éhhalál, mert a szikla s a gletscherből nem lehet angol nélkül megélni, de ha van reá tourista, akkor a Rigi bérczei Gründelwald s Zermett örök hava többet jövedelmeznek ám a Bánát három öles humusánál . . . Uti exempla docent.

* * *

Kedves hazánkban van annyi kies hely, annyi gyógydus forrás — Tátra-Füred, B.-Füred, Szliács, Koritnicza, Postyén stb., minden bajnak meg lehet ott találni a maga ásványvizét, meg a menedéket a nyár forrósága elől, — még a tengernek is van egy megfelelője — a Balaton. Miért tehát külföldön költenünk a pénzt, midőn azzal önmagunkat boldogithatjuk? S most jövök azon kifogásokra, melyeket annyiszor hallottam, sőt magam is elégszer mondogattam magamnak; melyeknek egy része áll ugyan — de hogy ne álljon, az egyedül rajtunk függ.

A külföldet járó magyar ember kerüli a hazai fürdőket, mert, ugy mond, azok kényelmetlenek, piszkosak, az ellátás (szállás s étkezés) bennök rossz, sokszor épen élvezhetlen, az árak pedig daczára, mind ezen hátrányoknak, felcsigázottak, gyakran a szemtelenségig. A szenvedők vagy a nyugadalmat keresők hozzá még panaszkodnak az éktelen zsivaly s tivornyával, az örökös, éjjel-nappali czigányzenéről, forcirozott tánczról; a nők férjeiket, az anyák fiaikat féltik a kártyától . . .

Nos, bizony ezen bajoknak a legtöbbje áll és igaz. P. o. A palicsi békanyálas tóban megfürödni, oda jó csomó bátorság kell. A szliácsi „tükör“, egyike a legocsmányabb közfürdőknek: máshol ilyen élvezetet ingyen nyujtanak — a szegényeknek. A ranki czigányokkal kilehetne kergetni a menyországból magát Szent-Pétert is!

A hol nincsenek ily speciális bajok, ott vannak általánosak: egy meszelt falu szoba, $4^1/_2$ láb hosszu ágygyal, melyben a madracz tehénszőrrel, a vánkos csirke tollal van kitömve — 2 frt 50 krtól 5 frtig; egy 12-és gyertya 50 krért; egy kimustrált, agyonlapitott „böfstök“ 80 krért (ott hol a hus fontja 20 kr szokott lenni!); s valami felfujt tészta „satò“-val, benne egy piszkos pinczér nem épen tiszta két ujjal — mind ez csak 40 krajczár. A kiszolgálást végzi egy házi angyal, mely idiylért csak 1 forintot számit fel naponkint a szemérmes vendéglős. Reggeli 5 óráig pedig huzatják a kávéházban a „piros-pirost“ a szomszédbeli földesur s társai; mig az emelet egy „külön szobájában“ ugyancsak ütik a makaot egy kanonok s a helybeli szolgabiró, kiknek mindegyikének druckol felebaráti szeretetből, az ország egyik vagy másik bárója . . .

Ez, többé-kevésbbé hü másolatban, egy magyarországi fürdő mai képe. Ezért futnak el tőle hazánkfiai közül oly sokan, talán mind azok, kik kényelmes rendet s nyugalmat óhajtanak. Hanem ezen mind lehet segiteni, s kell is. Jó, czélszerü, a mai izlés s fogalmaknak megfelelő épületeket kell emelni hazai fürdőinkben; gondoskodni az elszállásolásról, jó konyháról, jó italokról, s mindezt oly áron adni, mely a viszonyoknak megfelel. Őrködni kell továbbá a rend s nyugalom felett. A dorbézolás, az éjjelbe való zenélés, hazárdjáték megtiltandó. Ekkor majdnem csak 5—600 vendége lesz egy magyar fürdőnek, hanem több ezer, s a milliók a hazában, az egyes tulajdonosok, vendéglősök stb. zsebeiben fognak maradni.

Ma az egész országban ugy szólván csak három európai (a berendezést értem) fürdő van: Mehádia, Trencsén-Teplicz és B.-Füred. Tátra-Füred lassan döczög utánuk, mig Szliács épen nem megy előre; pedig mind a két hely hivatva van egy nagy jövőre — ha beléjök pár százezer forintot invesztálnának.

Bécsben évekkel ezelőtt alakult egy részvénytársaság a magyar-osztrák fürdők üzleti vitelére; ez birja nálunk Szliácsot. De a társaságnak nincs elég tőkéje, aztán a főczél nála az osztalék, magyar hazafiságot, áldozatkészséget persze az osztrák részvényesektől nem lehet várni. Hanem lehetne bizonyára egy magyar társaságtól!

Szerintem csakis egy hatalmas hazai részvénytársaság tudna lendületet adni tespedő fürdőinknek. Egy csak kissé szakértelmes igazgató mellett is nem kellene a részvényeseknek félni, hogy pénzüket belevesztik a vállalatba: sőt annak illendő kamatot muszájna hozni. Hisz nem látjuk-e gazdagodni mindenfelé, a külföldön, egy fürdőhely egész népét? Itt Ischlben p. o. 4000 ember él kizárólag az idegenekből! És a cseh fürdők: Marienbad, Karlsbad? De még az oly kis helyek, mint Radegund, Rohitsch nem gyarapodnak-e évrőlévre? (E két utóbbi nagyobb részben a magyar vendégek árán) . . .

Álljunk tehát össze, többen uraim, kikben van egy kis vállalkozási kedv, s alapitsunk egy társaságot, vegyük meg, vagy csak bérbe is egyik nagyobb hazai fürdőnket — alakitsuk azt át s csináljunk belőle egy minta-fürdőt, melyet majd bizonyára utánozni fognak a többiek. Higyjék el nem kis hasznot csinálunk vele az országnak!*)

P á z m á n d y D é n e s.

*) Soraim nem akarnak csupán üres „felhivás“ lenni. — Hallomás szerint két külföldi (franczia) tőkepénzes csoport szándékozik Magyarországon fürdő-vállalatokat alapitani — támaszt s szövetségeseket keresnek hazánkban. P. D.

Az uj francziák.

(Kr.) A franczia nemzettest egy — fekete bőrü taggal szaporodott. Épen hozzák a hirt a külföldi lapok, hogy Francziaország annektálta a Társaság szigetieket, vagyis, hogy V. Pomara király és a franczia köztársaság közt kötött szerződés alapján egyesültek e szigetek Francziaországgal. Ez persze magában véve még nem is volna ujság. A franczia lapok azonban nagy örömmel emlékeznek meg e békés foglalásról és hozzáteszik azt is, hogy „a franczia család legujabb tagja r ö v i d i d ő a l a t t a p a r l a m e n t b e n i s k é p v i s e l v e l e s z“.

Hogyan? A tahitiak a franczia parlamentben?

No ez a kilátás, ha csakugyan valósul, tekintve, hogy a t a h i t i a k a z e m b e r h u s-é l é s s e l m é g c s a k a m i n a p á b a n h a g y t a k f ö l,*) — kétségkivül ritkitja párját az események sorában. A franczia család e legujabb tagja méltó reá, hogy megismertessük. Wilson, Cook, Ellis, Early, Lubbock és még néhány más utazó meglehetős számu adatot összeirt felőlük, minthogy ez érdemes tudósok elég szerencsések voltak hozzá, hogy a tahitiak között megfordulván, azok — meg nem ették őket.

Tahiti, a szigetek királynéja — igy ir róla Lubbock — majdnem mindazokat csodálkozásra ragadta és magasztalásra birta, kik valaha megfordultak rajta. A természet pazarolta szépségét e szigetre. Hanem lakosairól azt kevésbbé lehetne elmondani, bár igaz, hogy egészben véve ők képviselték már régen az amerikai vademberek legmagasabb polgári „müveltségét.“ Ha tekintetbe veszszük, hogy akkor, mikor Cook kapitány meglátogatta őket, például a fémről még fogalmuk sem volt s csak kőből, csontból és kagylóhéjból készitették házi eszközeiket, mint az amerikai déli részek akármelyik vad népe, hát ez a „polgári müveltség“ persze kissé problematikus értékü kifejezés. Szegény tahitiak, a kiket most Európa legczivilizáltabb parlamentjében készülnek képviseltetni, mikor száz év előtt az odavetődött európaiaktól először tettek szert vasszögekre, ezeket valami szörnyen kemény fa fiatal hajtásainak tartották s remélve, hogy nem halt még ki belőlök az élet, szépen sorjába nagy gonddal e l ü l t e t t é k és várták: mi kél ki belőlök? S szörnyen csodálkoztak rajta, hogy nem kelt ki semmi.

Ez esemény után nyolcz évvel történt, hogy mikor Cook kapitány köztük járt, nem tudni, honnan és honnan nem, de már ekkor számos vasfejszével rendelkeztek, másfélől azonban egyéb eszközeik még akkor is oly kezdetlegesek voltak, hogy ráspolynak, fürésznek korál-darabokat nyomorgattak, késnek pedig repesztett bambusznádat használtak. Szóval a tahitiak akkor még a közönséges vadnépek szokott niveau-ján állottak, s a mint rögtön meglátjuk, szegények bizony még ma sem sokkal emelkedtek felül.

A tahitiak ügyes kosárszövők és ügyes halászok, ruhabeli fogyártmányuk pedig valami fahéjháncsból készült vászontéle, mit olyfelekép áztatás utján készitenek, mint nálunk a kenderszövetet, csakhogy ők nem szövik takácsmódon, hanem v e r i k, addig, mig az egyes rostszálak annyira öszszeragadnak, hogy az egészet egy darabban lehet fölemelni a földről. Néha muszlin-finomságra elnyujtják, s azt a vásznat lehet mosni, facsarni, sőt ha véletlenül elszakad, még foltot is lehet ráragasztani borsó-gyökérből készült csirizzel, a szövetnek pedig az a jó előnye van, hogy hüvös és állitólag kellemes tapintásu, a mely tulajdonságai után bizvást lehet állitani, hogy a tahitiak mostani polgárositásával kapcsolatban az efféle szövet nemsokára — divatpiaczunkon is megjelenik.

Hanem ha a szövet elkerül is hozzánk, hogy maga a forma - d i v a t itt fölkapja, azt bajos volna hinni. Ellis ugyanis igy irja le a tahitiak divatját: Sajátságos alaku s vajmi bonyolult szerkezetü öltönydarabjaik vannak főként ünnepélyes alkalmakra, mert máskor meg nagyon is egyszerü. Egy darab kelme, középen a fej kidughatása végett lyukkal, ebbe belebujnak s az lelóg a derékt ól térdig. Derekuk körül most egy másik darabot is csavarnak, az szintén térdig ér, hogy minek, kétségkivül oly kevéssé lehet megmagyarázni, mint nálunk a divat sokszoros szeszélyét. Maga a királynő (nem tudjuk, hogy Pomáre is igy-e, de valószinü) ekként öltözködik: Testét könnyü, finom kelme futja körül, mely balvállán van megerősitve és egészen a bokáig leér, fejét disszes zöld és sárga kókusz-

* F o r s t e r: „Observations made during a Voyage round the World.“ 317.

Lapunk mai számához egy iv melléklet van csatolva.

ke, hogy Németország nem pihen harczi babérjain, hanem mint eddig csiszoltan tartja vasát s szárazon puskaporát. Ausztria trónörököse azonban még más érzelmekkel is fogja szemét gárdáink és vitéz brandenburgiink csatasorain pihentetni. Hiszen tudja, és tudja a világ, hogy a csapatok, melyeket maga előtt lát, komoly életben vállvetve fognak harczolni saját országa katonái mellett, hogy egy része ama nyolczvanmilliós szövetség véderejének, mely világrészünk szivében a béke fölött őrködik."

UJDONSÁGOK.

— szept. 13.

— **Lapunk mai száma mellékletének tartalma: A Virágh-ünnepély. A magyarországi reform. egyház egyetemes konventje. Közgazdaság. Tárcza: Az indiai gyémánt.**

* Időjárás hazánkban: A hőmérséklet keleten kisebbedett, a légnyomás (769–764) keleten kevéssel nagyobbodott, nyugaton kisebbedett. Az északias szelek mellett a délkeletiek lettek tulnyomók. Ezért az északkeleti részeken mutatkozó derülés mellett a nyugati és déli részeken borus, helyenkint esővel mutatkozik. — Budapesten ma borult, felhős idő vo't. Este szakadó eső A központi időjelző állomás szerint hazánkban keleten és északkeleten lassu derülés, nyugaton és délen pedig borus és helyenkint esők várhatók.

— Személyi hirek. Aalberg Ida k. a. tiszteletére szerdán, e hó 15-én este 9 órakor a Hungária vendéglőben társas vacsora lesz. — Lónyay Menyhért gróf a vasuti bank ügyeiben jelenleg Párisban időz. — Simonyi Ernő Debreczen városának országgyülési képviselője a fővárosba érkezett. — Szabó József honvéd tábornok és a fővárosban székelő 79 dandár parancsnoka, tegnap érkezett vissza jászberényi szemleutjából a fővárosba, ma ismét elutazott B. Gyulára, hol 3 napig fog az ott nagygyakorlatot tartó 7. és 8. honvéd zászlóaljak fölött szemlét tartani. — Molnár György, a kolozsvári szinház volt müvezetője, már Szabadkára utazott, hogy ott Erdelyi Mariette igazgatása alatt, az ottani szinház müvezetői teendőit megkezdje. — Bismarck Vilmos gróf tegnap délben Terebesre érkezett. Mint jelentik, Andrássy Gyula gr. személyesen fogadta őt a vasuti indóháznál.

— „A magyar klérus egy kiváló tagjáról, kinek neve az irodalmi körök. valamint a nagy közönség előtt már régóta előnyösen ismeretes" — hozta legutóbb nehány lap egy kőnyomatu tudósitás után azt a hirt, hogy papi ruháját mielőbb le akarja vetni. E közleménynyel némely lap egyenes kapcsolatba hozta Csiky Gergely nevét. Nem kutatva, hogy e hiresztelés miként terjedhetett el a közönség köreiben is, részünkről a legbiztosabb forrásból mondhatjuk, hogy a jeles költő-papnak oly lepés, a minőt neki imputáltak, esze ágában sincs.

— A spanyol királyné — mint mai táviratunkban már jeleztük, — leányt szült. Midőn a szülés hire elterjedt, Canovas miniszterelnök rögtön a királyi palotába ment. A nagy tömegnek 15 ágyulövéssel adták az eseményt tudtul, a tizenhatodik lövést, mely egy herczeg születését jelezte volna, hiába várták és ekkor „Viva la infanta!" kiáltásokba törtek ki. Öt személy volt az infansnő születésénél jelen, ugymint a király, Izabella exkirálynő, Erzsébet főherczegnő, Riedl dr. és a szülésznő. Egy nagy mellékteremben a spanyol grandok, diplomaták, a tábornoki kar és a klérus volt együtt. A király kis vártatva a szalonba ment és egy ezüst tálczán mutatta be a gazéfátyollal betakart hgnőt. Canovas m.-elnök fölemelte a fátyolt s az igazságügyminiszter, ki mint királyi jegyző szerepelt, nyilvánitotta a királyi gyermek nemét. A születési aktus, mely valódi spanyol czeremónia szerint van fogalmazva, 15 oldalra terjed. A göngyszalagot (fáslit") a pápa ajándékozta és egy értékes, IX. Piustól származó szekrényecskében küldte. A czeremónia alkalmával Tedeumot tartottak, mi közben 15 torony harangjai zugtak. A herczegnőt Mária, Izabella Hyaczintha névre keresztelik. A herczegnő szőke és kékszemü. A királyné 40 nap mulva fog ismét először kimenni és misét hallgatni.

— A szombathelyi állandó magyar szinház javára kibocsájtott sorsjegyek huzása szeptember hó 12-én történt meg; nyerő szám volt 50, ezek következők: az I. főnyeremény 1048, II. főnyeremény 4108, III. főnyeremény 17855, 4) 4448, 5) 24248, 6) 12885, 7) 1908, 8) 2336 9) 7458, 10) 8476, 11) 10341, 12) 754, 13) 32565, 14) 6146, 15) 4853, 16) 20134, 17) 11469, 18) 3483, 19) 13638, 20) 13387. 21) 18058, 22) 20396, 23) 17289, 24) 24076, 25) 1082, 26) 11037, 27) 17929, 28) 21448, 29) 24423, 30) 12237, 31) 2671) 32) 7567 33) 19547, 34) 15664, 35) 17091, 36) 7948, 37) 10457, 38) 9815, 39) 4222, 40) 20868, 41) 2873. 42) 21948, 43) 6061, 44) 13164 45) 2710, 46) 24215, 47) 7766, 48) 12790, 49) 12475, 50) 9516. A huzást a megye fő- és alispánja, dr. Kuncz Adolf vál. tag és Verdy György m. főszámvevő, mint miniszteri biztos jelenlétében és ellenőrzése mellett 3 árvaházi leányka teljesitette.

— Magyar hegymászók. Szeptember első napjaiban Pallavicsini Alfred őrgróf s Pázmándy Dénes egy napon megmászták a Thorsteint és a Dachsteint (3000 méter = 10.500 láb), a Salzkammergut e két legmagasabb csucsát. A Thorstein háta alacsonyabb is 40 meterrel mint a Dachstein, ennél sokkal fárasztóbb s veszélyesebb, (a többek közt egy 62 foku jégfal) a miért is alig akad éveken át valaki ki a Thorsteinra menjen, mig a Dachstein egy igen járt hegy. Nevezett urak a rosszabb oldalról, Gosau felől indultak s Hallstadtnak jöttek le; az első nap 12 órát, másnap pedig, lejövet, 10 órát jártak. A kilátás — mint mondják — nagyszerü volt. A Dachsteinon, a bádog szelenczében tartott könyvben a következő magyar nevek voltak beirva: Fodor Károly Szegedről, gr. Festetich Pál hadnagy s egy kisasszonyé „Ida Nádler Budapestről."

— Sikkasztó börtönőr. Müller Róbert pancsovai kir. ügyészségi börtönőr 90 frtot elsikkasztván, Pancsováról megszökött. Müllert országszerte köröztették, és különösen a fővárosi rendőrség hivatott fel a szökevény nyomozására, miután minden jel oda mutatott, hogy a főváros felé vette utja irányát. E feltevés igazolva lett. Müllert Nagy Pál és Hím Rezső rendőrbiztosok az összekötő vasuti hid közelében, egy halászbárkában elrejtőzve feltalálták. Müller letartóztatott.

— Az állatkertben tegnapra tervezett sorshuzás a kedvezőtlen idő következtében megtartható nem lévén, jövő vasárnapra halasztatott.

— Elfogott tolvajbanda. Grund József sertéskereskedő disznóetetője Cockas Istvánné, szül. Nagy-Erzsébettől, a régi lóversenytér melletti szálláson, a mult héten, a feltört pinczéből 128 icze zsirt elloptak. Károsnő egy rosz hirben álló juhászt, Rozsa Györgyöt gyanusitott a lopás elkövetésével; ki állitólag a lopott zsirt neje által szép szerivel lakására Alsó-Némedire szállitotta. Csikos Istvánné panasza folytán Mandák Pál rendőrbiztos és Ostyán őrmester Alsó-Némedire mentek s ott Rozsaik lakását kikutatták. Az ellopott zsirnak nyoma sem volt, hanem a helyet találtak egyébb lopott holmikat; nevezetesen: 11 hectoliter morzsolt kukoriczát és 2 zsák darát. Erre Rozsa György, neje Rozsa Mária, Rahovszky András disznóetető és Rozsa szül. Czermák Mária nyomban letartóztattak, miután Rahovszky András vallomásából kiderült, hogy e lopott tárgyakat Eigel Nándor disznókereskedőtől Rozsa György buzditására ő hozta el. Átadattak mindannyian a kir. ügyészségnek, ott Czermák Mária kivételével; kiről kiderült, hogy a lopásban nem részes.

— Mentő szekrények. A m. kir. államvasutak igazgatósága, főorvosának dr. Csatári Grósz Lajosnak javaslatára elrendelte, hogy az összes mentőszekrények — posellenes antisepticus — kötszerekkel láttassanak el, melyek az ezek készitésére kizárólagos szabadalommal biró honvédezredorvos dr. Spitzer által készittetnek. — E kötszerek Pillich Ferencz jeles gyógyszertárában kaphatók.

— Hirek a városból. Leugrott Fein Amália 20 éves izr. hajadon tegnap este az Árpád-utcza és nádor-utcza sarkán levő Würtzler-féle ház II. emeletéről leugrott s azonnal szörnyet halt. A hulláta a Rókusba szállitották. A tett indoka ismeretlen. — Öngyilkos. Ma reggel a külső váczi-uton, a hülyék intézete közül egy akáczfán egy 56 évesnek látszó veres szakálu, szegényes öltözetü férfit találtak felakasztva. A hulla már egészen meg volt merevedve. Benne némelyek Rép István nem rég eltünt háztulajdonost vélik felismerni. — A jó madár párja Tegnap Grünberger Sándor a „jó reggelt" kivánó órato.vaj kedvesének Abeles Rózának lakásán a rendőrség házmotozást tartott s nála több női P. G. és P. C. jegygyel ellátott inget ós zsebkendőre talált, minélfogva őt letartóztatta. — Hirtelen halál. Farkás János szegedi szül. 40 éves építész tegnap este kertész-utza 29. szám a. lakásán hirtelen rosszul lett és meghalt. Hulláját a Rókusba szállitották.

— A tanácsnokválasztáshoz. A VI. és VII. ker. képviselők értekezlete ma a tanácsnokválasztással is foglalkozott s 37 szó Haberbauer VI. ker. jegyzőre, 21 Biró Pál VII. ker. jegyzőre, 1 szó Nagy Lajosra esett, 3 nem szavazott.

Rövid hirek. **Sárbogárdról Fehérmegyéből irják nekünk, hogy az ott majdnem félszázadig** közbecsülésben és tiszteletben részesülve működött s e hó 10-én elhunyt reform. lelkésznek Urházy Lajos helyére a reform. hitközség Turgonyi Lajos reform. lelkészt s országgyülési képviselőt óhajtja megválasztani, s a közbizalom ő benne összpontosul. — **Margitszigeti vendéglő.** Szemben azon számos panaszszal, melyek a Margitszigeti eddigi vendéglősök által nyujtott étkezés ellen folyton fölmerültek, örömmel halljuk, hogy a Margit-sziget igazgatójának sikerült a jövőre egy tág körökben ismert jeles vendéglőst megnyerni, ki a közönség igényeinek előreláthatólag meg is fog felelni. — **A nemzeti muzeum** látogatottsága 1880. évi augusztus hóban. A könyvtárban 119 kéziratot, 446 nyomtatványt és 902 oklevelet használt 228 személy. A régiségtárt látogatta 20302, a képtárt 20375, a természet és néprajzi tárt 17031 összesen 57.936 személy. — **Kula** mezővárosi árvapénztárában kerekszámmal 41 ezer forintnyi hiányt fedeztek fel. Schick Matyás szolgabirónak sikerült az árvákatyja összes ingó és ingatlan vagyona lezálogositásával a hiányt biztositani. — **Chalil Chalud Aya**, Ismail pasának, az exkhedivének főeunuchja mekkai zarándok utjában Suezben meghalt. Tiz millió franknál nagyobb értékü vagyont hagyott hátra. — A **„Castor"** Lloyd-gőzös fedélzetén, melyen a görög kormány Magyarországból 288 lovat szállitott Piraeusba, tüz ütött ki. — A **Montblancot** e napokban egy vak angol mászta meg fiának kiséretében. — **Spinoza** emlékszobrának holnap lesz a leleplezése Hágában.

A hivatalos lapból. Adományozás. A király Garzó Lajos nyug. kir. mérnöknek, sok évi hü és buzgó szolgálatai elismeréseül, a főmérnöki czimet adományozta. Kinevezések. A király Gazics István járásbirónak hason minőségben Pakráczról Csazmára leendő áthelyezését jóváhagyván, járásbirákká: Gaier Sándor, eszéki törvényszéki tanácsjegyzőt Rumára; Krizek Antal, kőrösi járásbirósági segédet, Kőrösre; Grausgruber Károly, illoki jbirósegédet, Sztubiczára, és Tubicz István pakráczi járásbirósági segédet. Pakráczra nevezi ki. — Az igazságügyminiszter, a váczi kerületi börtönnél alkalmazott Tischler András főbörtönőrt, ugyanezen börtönhöz ideiglenes minőségben őrparancsnokká nevezte ki. S Holczer Bertalan I. osztályu börtönőrt, ugyanezen börtönhöz főbörtönőrré nevezte ki. A vallás- és közoktatásügyi miniszter, Káger János ujfalusi állami elemi népiskolai ideigl. tanitót, állomásán végleg megerősitette. Ugyanő a vakok budapesti országos intézetében, a gróf Gyulay-féle Beőthy Lajos által kezelt alapitványra bemutatott Pintér Jánost; a Pestmegye tiszti karanak alapitványára Földváry alispán által bemutatott Jávornyik Rozáliát; Laczkovics Miklós alapitványára Kohlbauer Józsefet; Eltz Somogyi grófné alapitványára Jónás Gézát; végül az intézeti alapitványi helyekre: Eisler Rózát, Polczek Agostont, Koleszár Mártont, Keller Herminát, Czakó Istvánt és Gonda Istvánt nevezte ki. Továbbá a siketnémák váczi orsz. intézeténél üresedésbe jutott országos alapitványi helyekre Csepy Aladárt, Bőczy Antalt, Pászko Józsefet, Krepp Jánost, Zeman Máriát, Bedey Veronikát, és végre a Pálóczy-Horváth Mária-féle alapitványi helyre Zirnfusz Ferenczet nevezte ki. Uj község. A belügyminiszter Csongrádmegyébe kebelezett, s az árviz által elpusztitott Algyó község eddigi községi önállásának megszüntetése mellett elrendelte, hogy az őrgróf Pallavicini Sándor által adományozott magasabb vizmentes fekvésü területre áttelepedett algyői lakosokból ujonnan alakuló község „Sándorfalva" név alatt nagyközséggé alakittassék s mint ilyen szerveztessék.

Szinház, müvészet.

A német szinház ügye.

A német szinház ügyében ujabb lépésről hallunk. A tanács az utolsó órában hazafias lelkiismerete szavára hallgatva, szerencsésen, közmegnyugvásra bontakozott ki a kérdésből; — de az uj nap uj eseményeket szül: a Terézvárosból, melyet a germanizáczió poloska-fészkének (ugy látszik) sokan nem hiába neveztek, hir érkezik, hogy hatvankét városi képviselő összeesküdött a magyar kultura, magyar nyelv, magyar szellem ellen s egyhangulag elhatározta, hogy a városi közgyülésen, a német szinház konczesszió kiadása mellett fognak szavazni. Ha csupán a Radoczák volnának e gyászmagyarok közt, kiknek szereplése a bécsi lövészünnepélyről szomoruan ismeretes, nem csodálkoznánk: de ott voltak, szónokoltak, elnököltek, vezérszerepet játszottak egy Hoffman Pál, a jogi egyetem tanára, s egy Salamon Ferencz, a bölcsészeti karnál a magyar történelem tanára, a magyar dramaturg, kinél öreg napjaira kell — nem akarjuk mondani minő — tüneteket észlelnünk. — Ezen ur, a magyar kormány hivatalos lapjának szerkesztője, hajdani lángjának koppantóra méltó hamvait hullatta ma el. Ezen ember azt állitotta, hogy ha a főváros eltiltja is a német szinházat, az országgyülésnek kell a határozatot megsemmisiteni, mert a nemzetiségi törvénybe ütközik. — **A főváros magyarosodásának barátait, mély fájdalom** töltheti el, látván a főváros képviseletében oly egyéneket, a kik nem birnak a nemzeti érdekek magaslatára emelkedni, hanem az általánosan kárhoztatott nemzetiségi törvénybe kapaszkodva, a helyett, hogy annak hibáit a hatóssági szerényebb hatáskörben is helyre ütni segitenék, meg akarják sirját ásni azon törekvésnek, hogy mi itt a fővárosban csupa magyarok közt legyünk, magyar szót halljunk, a mint szintén törvénybe van igtatva, hogy a főváros hivatalos nyelve egyedül és kizárólag a magyar. Budapest Magyarország Párisa, innen indulnak ki az eszmék, innen nyeri irányát az ország, hová leszünk, ha, ma a nemzetiségi törekvések korában, mikor a czernagorcz is állást követel magának, mi nem aksrjuk hegenomiánkat mindenütt érvényre emelni? Jogokat nem sértünk, e szinház kérdésében jog még nem létezik; a magunk jogát kellene alkalmaznunk, hogy urak legyünk a magunk házában, hogy ne hat millió magyar legyen, hanem 15 millió: s ime ebben a lépésben készül bennünket saját polgártársaink egy része, mely farizeus képpel magát magyarnak nevezi őrülten megakadályozni!

„Csak magyarok legyünk!" Az ötvenes évek rabigája kelle ahhoz, hogy megértsük e szót. Ma sokan nem akarják megérteni. A bevándorolt sógorok komái akarnak lenni. Azt akarják, hogy a gyermek, kinek magyarositására az iskolában az állam annyit költ, az életben, ha megnő, a szinházban vissza germanizáltassék; azt akarják, hogy immoralis legyen a látogató közönség a német szinház jól ismert szellemétől; azt kivánják, hogy a szinházból a családi körbe okvetlenül átszivárgó német dalok, német nyelv továbbra is német szellemi tápot kivánjon az irodalmi termékek fogyasztásában, hogy ne terjedjen a magyar irodalom; azt akarják, hogy a Bécsben koplaló szinészek örök forrásra leljenek nálunk zsebeiket kitatarozni. Az ifjuság nemes lelkesedésében tervelt tüntetését a napokban elhagyta: pedig a magyarság hivei még nincsenek többségük biztos tudatában. Nem lenne felesleges, ha ezen teutonszervezkedés ellenében a fővárosi képviselők nemzeti politikát valló nagyobb része is tevékenységet fejtene ki s a közgyülésen polgári kötelességének tartaná mindennemü magánügyek mellőzésével megjelenni. A közgyülés nyilvános, s a lipót-utczai városház közgyülési termének karzata nyitva áll a közönség részére, mit azért jegyzünk meg, hogy az ügy érdekességénél fogva a gyülés a közönség közvetlen szemléletére felette méltó.

*

Az emlitett értekezletről a következő tudósitást kapjuk:

A német szinházi ügy tárgyában 62 városi képviselő gyülésezett ma az esti órákban a VI—VII. kerületi klub — az ugynevezett Benkert-klub helyiségeiben és nevezetes az, hogy a főszerepeket magyar emberek vitték, legalább nevük után itélve, eddig azoknak lehetett őket tartani, de fellépésükkel inkább a gyászmagyarokra emlékeztetnek, lévén ők is heten, miként a szomoru emlékezetü gyászvitézek.

Az értekezletet **Hoffman** Pál ur nyitotta meg, ki mindvégig elnökölt is. Első szónokkép fellepett **Gardos** Károly, ki mindenekelőtt rosszalta azt, hogy a magyar lapok nyilvános szavazással fenyegetődznek azon esetre, ha valaki a közgyülésen a német szinház engedély mellett szólalna fel. Gardos ur kijelenti, hogy bár olyan hazafinak érzi magát mind az, a ki ilyesmivel fenyegetődzik, mégis nyiltan mer a mellett szavazni, hogy adassék meg az engedély a német nyelvü szinielőadásokra. Ő semmi veszedelmet nem lát abban, ha a gyapjuutczában német szinház létezik és ezért kijelenti, hogy nyiltan fogja a konczesszió megadását követelni.

Erre **Salamon** Ferencz emelt szót. Az 1868. évi 44. trvcz. alapján a konczesszió megadását nemcsak méltányosnak, hanem jogosultnak is tartja. A nemzetiségek egyenjogositása a nemzetiségi nyelv szabad használatát garantirozza. — De másrészt nem látja át, miért tagadnák meg az engedélyt. Hisz ha az által, hogy a német szinház áll fenn germanizáltatnának, ő igen erélyesen harczolna az engedélyezés ellen, de ettől nem csak hogy tartani nem lehet, sőt ellenkezőleg, az engedély megtagadása válhatnék kárunkra. Fegyver lenne ez ellenségünk kezében, kiaknáznák, ők azon tévhit terjesztésére, hogy Magyarországban a németség üldöztetik és a német hirlapirodalom kapitálist üzne ezen különben alárendelt kérdésből.

Mérő János a legutóbbi tanácsi határozatot helyesli, mert oly polyglott nyelvü előadásra engedélyt adni nem lehet. Ha a bécsi bank határozottabb alaki kérvényt adna be, szóló attól vonná meg a méltányosságot.

Hoffmann Pál erre megjegyzi, hogy egy általán nem létezik müvelt és nagyszabásu városokban az előadési nyelv megszoritása. Bécsben, hol a szini előadásások is alá vannak vetve, megadatik az engedély anélkül, hogy a nyelvről csak emlités is tétetnék.

Sebestyén Géza szintén kijelenti, hogy ő jó hazafi, az engedély megadásában nem látja a germanizaczió terjesztését, és mellette fog szavazni.

Handtl Károly közmüvelődési szempontokból óhajtja a konczesszió megadását. Végül

Mendl István iditványozza, hogy bizzon meg az értekezlet valakit, ki a közgyülés előtt azon inditvánnyal lépjen elő; adassék meg a német szini előadásokra az engedély a régi — előbbi feltételek mellett.

Ezen inditvány egyhangu elfogadása után Sebestyén Géza lett annak előterjesztésével megbizva. Eleinten Hoffmann Pált kinálták meg e megtisztelő megbizással, ő azonban szabadkozott és azt mondá, hogy majd hathatósabban küzdhet ugy ha egy az inditványt pártoló nagy beszédet tart.

Elmenőben arra kérte még fel Hoffman a hirlaptudósitókat, hagynák ki nevét a tudósitásból, mert sokkal többet tehet az ügy érdekében ugymond, ha mi által sem lészen befolyásolva — holnaputánig.

*

Más forrásból e tudósitást még a következőkkel egészitjük ki:

Gardos Károly a német szinház pártolásáért a hazaáruló szót elfogadja, mert önmagát — bármit beszéljenek is — jó hazafinak tartja. Négy gyermekét a legjobb magyar szellemben nevelttette, meghozta azt az áldozatot, hogy német nevét Gieszriegelt magyarositotta, amit báró Kaas eddig elmulasztott. Ha Kaas a közgyülésen a hazaáruló szóval fogja illetni őt, ő ott szemébe fogja mondani, hogy g . . . . !

Salamon Ferencz a német szinház ellen eddig nem hallott egyetlen egy érvet sem, mint a „hazaáruló" szót. A legnagyobb örültségnek tartja, ha valaki németet szidja, mert a német a mi legjobb barátunk.

Handtel aljárásbiró a sok közt gáncsolja a népszinházi előadásokat a gyapju-utczai szinház előadásaival szemben.

A közgyülésen szónok megválasztása nagy bajjal járt. Felszólitották Radoczát, de ez utalva arra, hogy bécsi szereplése miatt ugyis elég baja volt már az ujságokkal, nem fogadta el a megtiszteltetést, — Hoffman Pál kész felszólalni a német szinház mellett, de az inditvány benyujtására nem vállalkozhatik, mert ha meg tudnák, hogy ő bizatott meg az inditvány benyujtásával, kellemetlenségei lehetnének az ifjusággal, s igy a szerdai közgyülésen meg sem jelenhetnék. Kéri a jelenlévő hirlaptudósitókat, hogy az „ügy érdekében" hallgassák el azt is, hogy ő e gyülésen jelen volt, — felszólitottak továbbá Tenczer Pált, Schweigert, Salamont stb., de egy sem vállalta el, mig végre — miután más szónok nem akadt, a „dühös Sebestyén Géza vállalkozott a német szinház megmentőjének disze szerepére.

A király utazása.

A király tegnapi látogatásáról Dobowyczében irják, hogy a nép az állomásokon, hol az uralkodó keresztül utazott nagy tömegekben gyült össze s lelkesen üdvözölte ő felségét. A glinnai,

---

dió-levelekből készült nemzeti fejkötő disziti, mind a két füle ki van furva s a lyukba nehány szál illatos jázmin-szál van dugva. Ez a királynő öltözéke. A férfiaké még egyszerübb: láb között átkötve kis szövetdarab, meleg időben azonban s kivált ugy dél felé divat ezt félretenni s csak olyképen öltözködnek nők és férfiak közösen, mint nálunk a falusi gyerekek, mikor a pocsolyában fürdenek . . . csakhogy ők nem pocsolyában mászkálnak, hanem kókuszdió olajjal kenik be testöket. Nagy baj, hogy fésüjök nincs, mi kivált ily meleg tartományban elkelne; de hiszen valószinü, hogy a franczia gondos kormány, mielőtt a jó tahitiakat a választói urna elé bocsátaná, előbb nehány ezer fésüt küld el nekik, államköltségen.

Hogy ily körülmények között a tahitiak nagy palotákat nem készitenek és Párisba érve nagyobbat fognak álmélkodni a boulevardokon, mint Cettivajo király bámult Londonban, mikor csizma nélkül frakkban és czilinderben végig sétált a street-en, az valószinü. — Tahitiában ugy szokás, hogy a család gödröt váj a földbe, a fölé valami sátorfélét állit és befödi pálmalevéllel; ott megférnek békében. A tánczot, vigalmat a sátron kivül járják, valami csodálatos trombita-hangszer mellett, a mely hogy nemzeti, az onnan látszik, mert pedálja még nincsen, hanem otthon készül a mindenre jó bambuszból s az — orrukkal fujják. Mikor pedig kitánczolták magukat, esznek jó kutyahust, a miről Cook azt mondja, hogy „nem sokkal alábbvaló az angol báránynál" és azért jó, mert kizárólag csak növényi eledellel tartják a kutyákat, a rothadt hust már csak inkább elfogyasztják maguk. Nem lévén edényök, az se szorul magyarázatra, hogy főzni nem szoktak, valamint hogy a rágás is mellőzve van és hosszas kérődzés helyett csak nyelni szoktak nagyokat. „A villát nem ismerték — irja Wallis kapitány — s egyik megakarván kisérteni a villával való evést, nem tudta azt szájához vezetni, hanem a szokás hatalma annyira erőt vett rajta, hogy mint máskor szokta tenni, akkor is ujjait vitte szájához, a villa hegyére szurt eledelt pedig füle mögé.", . Különben élelmi kosarát kiki magával hordja és eszik akkor, mikor neki tetszik.

De hát vajjon szépek-e legalább ezek az uj francziák.

Bizony e jó tulajdonság nincs meg bennök, legkivált a nőkben. Mert ott az is divat, hogy a leánygyermekek orrát csecsemő korukban szétlapitják, azt nagyon szépnek tartják, a fiu gyerekek koponyáját pedig addig szorongatják össze-vissza, mig végre hegyes lesz, mint a piramis, mert azt gondolják gyönyörünek. Másutt ugyan az ilyen szépitő-szereket eltiltanák, de hát pár évtized előtt még a tahitiaknak se törvényeik, se biráik nem voltak, elannyira, hogy a törvénynek megfelelő szó még a nyelvükből is hiányzott, a mi ugyan nem meglepő, ha hozzá teszszük, hogy az illedelemről meg épen nem volt fogalmuk, vagyis arról, hogy mi illetlen. Semmit se szégyeltek, mi természetesen nagyon árkádiai állapotokat idézett elő s érdekes, hogy Tahitiben az „előkők" mindkét nembeli főbb egyénei oly társaságot (arreoy) képeztek, a melynek tagjai kölcsönösen férj- és feleségnek tekintik egymást, mi annál szebb, minthogy a kölcsönös szivességet meg sem köszönhetik egymásnak, nem lévén a nyelvökben az a szó sem, hogy köszönet.

Egyébiránt hiszen ez már sokban változhatott azóta, s meglehet, hogy e nép csakugyan a parlamentarizmusig megérett. Tény, hogy a Tahiti-sziget lakosai vérszerint jóravaló egyedek, nyilt szivüek, bátrak, bőkezüek és becsületesek, minden gyanakodás, csalás és kegyetlenségi hajlam nélkül, a nők szeretetteljesek, gyöngédek és engedékenyek, könnyen kiengesztelhetők és nem fortyannak föl minden haszontalanságra: ilyen jó népből a franczia missziónáriusok rövid pár év alatt csinálhattak tisztességes csoportot. És csakugyan, a történet tanusitja, hogy itt a czivilizáczióra való törekvés meg nem hiusult. Eredeti vallásukat például az utazók olyannak találták, mint a milyen számos egyéb vad vidéken található, titokzatos homályba burkolt és látszó következetlenségekkel teli habarék, a miben csak az volt a jó. hogy nem volt politikai. Hitték a lélek halhatatlanságát és kétféle minőségü üdv-állapotot, valami olyan meny és pokolfélét, azonban a jutalmazás és bünhődés külön helyeinek hite nem volt nálok, sőt inkább azt tartották, hogy a legboldogabb állapot természetszerüleg főnökeik és fejedelmeik s a felsőbb ranguak osztályrésze, a másik ellenben a köznépé. Hány czivilizált országban is gondolkoznak igy! . . . Annál szebb, hogy mikor a bibliával megismerkedtek, többre becsülték annak demokratikus tanait, mint akár a kutyahust. Nagyon hamar keresztények lettek.

A tahiti terület fölött 1842 óta gyakorol felsőbbséget Francziaország. Pomáre királyné és Dopetit-Thouars tengernagy közt létesült az első „szerződés." Ennek értelmében a királyné souverin maradt ugyan, de a külügyeket a franczia kormány vezette. Olyan formán, mint a magyar Tahitivel teszi Ausztria. Hogy ekként csakhamar a belügyekben is érvényesült a franczia befolyás és szerényke gyarmattá lett a „független" királyság, az természetes. Épen ugy mint nálunk. A protektorátus közösügyességnek most vetett véget a franczia kormány, formaszerint is franczia alattvalókká tevén a tahitiakat, épen ugy mint lesz — — de ne politizáljunk.

A franczia lapok oda vannak örömükben e nagy foglalás fölött s azt jelentik, hogy a franczia család legujabb tagja rövid idő alatt a parlamentben is képviselve lesz. No ezeket a választásokat érdekes volna látni, de még érdekesebb, ha a tahiti választott képviselők az ő nemzeti öltözetükben a franczia kamarába érkeznének. Aztán vajjon Blanc vagy Cassagnac mellé ülnek-e?

Virág Benedek emlékezete.

— Pauer János beszéde. —

Midőn mai napon itt az oltárnál a mindenhatónak az áldozatot bemutattuk, kegyeletes ténykedést végeztünk; mert egy régen elhunyt embertársunk üdveért imánkat Istenhez bocsátottuk. Hogy pedig azon a főváros összes közönsége. a hatóságok és testületek képviselői, az irodalom férfiai és a jövő kor reménye az ifjuság, jeles koszoruban ily szép számmal megjelentek; ezen nemes részvét által e napnak még ünnepélyesebb alakot kölcsönöztek.

Mi adott okot arra, hogy a hétnek köznapja ily ünnepélyes köntösbe öltözködött? mi inditotta szándékunkat és mi vezérelte lépteinket, hogy napon a fővároa ezen tájékán egybesereglettünk és az isten házában ily szép számmal megjelentünk?

Ha ezeket néma hallgatással mellőzném, ha nevet nem is emlitenék, már az eleve nyilvánult részvét, mely e napot nemcsak előidézte, hanem fel is karolta és általános érdeklődés mellett feladatát e napon sikerrel meg is oldotta, ezek és az elhelyezett emlék-kövek helyettem megszólamlanak és fennen hirdetik, hogy mindaz a mi e díszes körnek keretében eddig töriént és mindaz. a mi ünnepélyes befejezésül mai napon itt történik: Virág Benedek félszázad előtt kimult jeles irónk emléke kegyeletes ünneplésének vagyon szentelve.

Minthogy pedig ez ünnepély sorrendjében a repülő időből egy kis pontot részemre is kijelelve találok a végből, hogy az isteni szolgálat végeztével a dicső férfiu érdemeinek méltánylásául néhány szót mondjak; legyen a parányi idő és a nehány szóból összekötött kis füzér a szerény férfiu emlékének szentelve.

Ki volt Virág Benedek? mily állást foglalt el a társadalomban? és mily érdemeket szerzett a tudományos pályán és a magyar irodalomban?

Nem tárgyalom ezeket tüzetesen, mert az ünnepélyre szentelt idő körülményei sem engedik: hanem mint a sorrend is kijeleli csak röviden érintendem.

Én tehát némely pontot állitva szemem elé, melyek Virág Benedeket életpályájának választásában relték, melyek minthogy hazai történelmünk multjából eseményekkel gazdagok, azon tárházból fogok némelyeket a mélyen tisztelt gyülekezet előtt fölemliteni.

Virág Benedek életének napja feltünt a mult század második felén 1752-ben, Somogymegye, Nagy-Bajom nagyközségében.

Iskoláit kezdette a kanizsai és végezte a pécsi gymnasiumban. Ennek végeztével kezdődött az életpálya választásának komoly órája.

Kik nevezetes férfiak életét irták, kezdve a legrégibb időtől: mint Corn, Nepos, Plutarch, Diogenes Laettius, Paulus Jovius stb. már a gyermekkori évekből szoktak felhozni némely apró eseményeket, melyekből a fejlődokora korra és a választndó életpályára némi következtetést vonnak.

Egyikben észlelhtő a hajlam, másikban idegenség, a komolytudományra elmélkédésre és kitartó munkára. Egyik a zajos másik s csendes életmódban és folytoos munka, olvasásban találja boldogságát. Azért benső hajlamánal fogva egyik egy, másik más pályára érez hivatást.

Virág Benedek tehát, midőn iskoláinak végeztével azon ponton állott, hogy pályát válaszszon, választotta azt, a mi hajlamának legjobban megfelelt, és ez a remete szent Pálról nevezett szerzetes rend vala.

Ő tehát Bécsből, hol iskoláit végezte, Pestre, hől a szerzet főnöke az időben székelt, feljövén, tagja lett ama szerzetnek; ugyanazon kolostortemplomban avattatván fel, mely mai nap is a Paulinusokról, pálosokénak nevezteik, mely a tetemes áldozattal eszközlött javitás alkalmával is, a remete szent Pál rendjének jellegét még a külrácsozatok hollóiban is, miként ezt az egyetem templománál szemlélhetni, fentartotta.

Virág tehát benső hajlama és hivatásánál fogva e szerzetbe lépett. Fejlesztette ő benne nem kevéssé ezen vonzalmat a szerzetnek históriai multja: mert ahoz csakugyan állandóan igen sok és érdekes nemzeti emlék van kapcsolva.

Hogy ezekből egy-kettőt folemlitsünk és erre egy-két pillanatot szenteljünk, mengedi azon kegyelet, melyet Virág Benedek iránt jelenleg tannsitunk.

A szerzetes rendhez, melynek ő tagja vala, egyik nevezetesség van kapcsolva, hogy az egyház történelmében egyetlen, mely a magyar égöv alatt keletkezett. Eredetét itt vette közel a fővároshoz, a pilisi hegyek között, hol Öséb esztergomi kanonok által 1250-ben lőn magalapitva.

Innét csakhamar elterjed társországokban; Erdélybe, Szlavon-, Horvát-. Dalmátorszogk ba: Istria s Olaszországba; majd Ausztria-, Morva-, Silezia-, Stajer-, Svédországokba és Portugaliába: más oldalról ismét Litvániába, Orosz- és Lengyelországba, hol mai nap is a rend föntartotta magát.

Dicső emlékü királyaink és országnagyjaik kiváló rokonszenvvel viseltettek mindenkor ezen rend iránt. Részkre több helyen az országban kostorokat alapitottak. Igy a nostrei, thali, máramarosi és budai Nagy Lajos kiraly által 1352—83-iki időközben alapittatott. Kont nádor Csatkán, Veszprémmegyében; Zápolya Imre nádor, János király nagyatyja Tokajban 1470-ben; Kinizsy Pál 1483-ban Vásonyban: Drugeth gr. Ungváron 1484-ben, Perényi Imre nádor 1502-ben Terebesen, Mátyás király Zsámbékon és Csutho alapitott számukra kolostort. Budán a remete szent Pál szerzeteseivel örömest társalgott, körükben kellemes órákat töltött, mikép ezt Galeotus Martius, a király kincstárnoka Mátyás király jeles mondatairól és cselekedeteiről irt könyvben felemliti.

A mohácsi vész után bekövetkezett napok, valamint egyéb viruló intézményeinket tönkre tették: ugy ezen rend házait is az általános roham magával elsodorta. — Az ország visszahóditása után a régi romok helyein, sőt egyébbhol is ujak keletkeztek, különösen a Széchenyi, Csáky, Esterházy és Zrinyiek által. Igy Muraközben Zrinyi Péter 1671-ben alapitott részükre kolostort.

Nevezetes továbbá ezen szerzetes rendnek multja azért is, mert főnemesek és grófi családok gyermekei egykor nagy számmal voltak tagjai ezen rendnek. A Gyöngyösy, Balogh, Acsády, Rohonczy, Török, Fejérváry, Szörényi, Apponyi, Kéz-Nemesy, Thury, és számos főcsaládok sarjadéki

szczerzeczi, czerkasi és nikolajewi állomásokon az indóházak szépen fel voltak diszitve. A király fogadtatására a ruthenek is nagy számmal jelentek meg, sokan közülök égő gyertyákat vittek. Mikolajowban hol a király elhagyta e vonatot s kocsira ült Drohowyczébe hajtatni, a fogadtatás nagyobb mérveket öltött. Eltekintve a hivatalos üdvözletektől, a vonal mentén ezrekre menő néptömeg gyült össze. A Drohowyczében tett látogatásokról sürgönyeink már megemlékeztek, itt csak azt emlitjük még meg, hogy a király által megszemlélt drohowyczei árva intézetben 400 árvagyermeket gondoznak és az intézet évi költségei 100.000 forintra rugnak.

A tegnap este a községtanács üléstermében tartott bálról pótlólag sürgönyeinkben megemlitjük, hogy a bálteremmé átalakitott ülésterem izlésteljesen fel volt diszitve veres és fehér fali szönyegekkel, valamint élő virágokkal. A karzatokon, a terem két oldalán a zenekarok voltak felállitva. A király részére a bejárattól jobbra trón volt készitve veres menyezet alatt, melynek homlokzatán korona diszlett pálmaágaktol koszoruzva. A bálra már 6 órakor kezdtek gyülekezni s egy órával később csak nehezen lehetett a terembe bejutni. Fél 8 órakor a báli társaság együtt volt. A Potocki, Sapieha, Jablonowski, Sangusko, Wodziczki, Smolka, Hubicki családok tagjai adtak itt egymásnak találkát. Schönfeld táborkari főnök, a lembergi három érsek, Primrose angol katonai attaché szintén a vendégek közt voltak. A férfiak nagyobb részt nemzeti öltönyökben, a hölgyek a legelegánsabb öltözékekben s ékkövekkel dusan ellátva jelentek meg. A házinői tisztet Potoczka grófnő, a helytartó neje vitte. Halványsárga atlaszruhát viselt, drágakövekkel megrakva. Az emlitetteken kivül jelen voltak még a bálon a helyőrség tábornokai és tisztjei és pár kaftános egyén is, kik azonban szerényen a háttérbe vonultak. A bál különben nem volt nemzetinek nevezhető s inkább elegáns polgári bálnak mondható.

Valamivel 8 óra után a király is megérkezett. A diszhölgyek Potoczka grófnő vezetése alatt a lépcsőn várakoztak reá, a polgármester és a bizottság a kapuig mentek elé. A király a lépcsőkhöz érve karját nyujtá a fiatal Potoczka grófnőnek, mig Zyblikiewicz az idősebb Potoczka grófnőt vezette. A király a néphymnusz hangjai mellett lépett a bálterembe, hol a trónt egyik oldalról a férfiak, másik oldalról a hölgyek vették körül. Potoczka grófnő bemutatta az uralkodónak a diszhölgyeket, kikhez a király pár szót intézett. — Hosszasabban társalgott ő felsége Gnoinski polgármesterrel, Wodzicki gróffal, az érsekekkel, Smolkával és Schönfeld táborkari főnökkel. A társalgás befejeztével 12 pár a lengyelkét tánczolta. Ez idő alatt a király Potoczka grófnővel társalgott. Majd a mazurkát tánczolták el, mire ő felsége megszemlélte a bálterem melletti helységeket. Visszatérve a terembe a király óhaját fejezte ki, hogy keringőt tánczoljanak, mi meg is történt. 9¼ órakor az uralkodó lelkes éljenek által kisérve elhagyta a bált.

A király fogadtatására Czernoviczban is nagyban készülnek s kivilágitás nem csak 16-kán — mely napon a király oda érkezik — hanem már 15-én is lesz. Az uralkodó 18-án utazik el Csernoviczból. Idegenek már is nagy számmal érkeztek oda. 16-án délután népünnepélyt rendeznek a király tiszteletére.

Lembergből ma a következőket jelentik: A király 7 órakor meglátogatta a ruthén Györgyegyházat; a bejáratnál a metropolita, a püspökök, kanonokok fényes segédlettel fogadták őt. A király köszönetét fejezte ki a metropolita üdvözlő beszédjében hangsulyozott ama biztositásért, hogy a ruthének a császári ház iránt mindenkor hüséget és ragaszkodást tanusitottak. A király megtekinté a müegyetemet, örömének adván kifejezést, hogy Lemberg müszaki egyeteme ily szép berendezéssel bir; reméli, hogy az intézet hasznos polgárokat fog nevelni a hazának. Lelkes éljenkiáltással fogadták a tanárok és az egyetemi hallgatók a király ezen szavait. Ő felsége ezután a zsidó község két zsinagógáját és a helyőrségi kórházat látogatta meg. A polgári őrség tartá fenn, a különben sehol meg nem zavart rendet. A néptömeg mindenütt örömrivalgással fogadja az uralkodót.

*

Mai távirataink a következők:

Lemberg, szept. 13. (Az Egyetértés távirata.) A király mai látogatása a neolog és orthodox zsinagógákban nagy ünnepélyességek mellett történt meg. Az elsőben a király teljes kiséretével jelent meg. Löwenstein rabinus német nyelven mondott áldást a királyra, felemelte a thorát és meghajtotta a király előtt. Egy fiatal nő virágbokrétát nyujtott át az uralkodónak, mire Lazarus elöljáró üdvözlő beszédet tartott, melyben a királyt a zsidók szabadságának és jogainak védője gyanánt ünnepelte.

Az orthodox zsinagogában a király jelen volt az isteni tiszteleten. A zsidók, kik épen engesztelő imáikat mondották, a király látogatása folytán valósággal izgalomban voltak. Ornstein rabinus zsidó nyelven tartotta az áldást. Az uralkodó érdekkel kisérte az engesztelő imát, melynek befejeztével a zsinagogában levők leirhatlan lelkesültségben törtek ki, annyira elragadta őket az uralkodó jelenléte imájukon.

Lemberg, szept. 13. (Az „Egyetértés“ külön tudósitójának távirata. Felad. 6 óra 30 perczkor este) Ma reggel 7 órakor a király meglátogatta a Szt.-György ruthén székesegyházat. Sembratowicz érsek és a káptalan tagjai üdvözölték az egyház bejáratánál, hol számos pap is sorakozott az érsek körül. A király kiséretében Potoczki gr. és Gnoinsky polgármester voltak. Sembratowicz érsek üdvözlő beszédet tartott s biztositotta ő felségét a ruthen lakosság loyalis érzelmeiről az uralkodó család iránt. A király válaszában kijelentette, hogy ezen nem is kételkedett soha. Az egyház belső berendezése igen megnyerte az uralkodó tetszését. A székesegyház római stylben épült s kedvező benyomást tesz.

Ezután a király megszemlélte az érseki magán lakást; később meglátogatta a müegyetemet, hol a tanári kar és a tanuló ifjuság fogadták. Niedzwieczki rektor köszönetet mondott a müegyetem felállitásáért, mire a király a fogadtatást köszönte meg. Az uralkodó Zacharyewicz tanár dolgozó termébe lépve, megtekintette a müegyetem tervrajzát, melyet meg is dicsért. E tervrajzot Zacharyewicz tanár készitette. A király megszemlélte még Franke tanár mechanikai termét és Freund vegytani műhelyét. A király magánbeszélgetés közben állitólag ugy nyilatkozott, hogy a technikusoknak nehéz helyzete van az életben, mig a jogászok könnyebben boldogulnak. Majd a zsidó templomot és zsinagógát látogatta meg az uralkodó, hol igen szivélyesen fogadtatott. Az orthodoxok zsinagógáját a király saját kezdeményezéséből látogatta meg, megjegyezvén: „Atyám is volt ott, nekem is el kell mennem.“

Később a helyőrségi kórház meglátogatása következett. A király többekkel beszélgetett a betegek közül s kérdezősködött viszonyaikról. Déli 12 órakor kezdetét vette a küldöttségek fogadása. A küldöttségek között voltak a hitfelekezetek, községek és a kerületi képviselők küldöttei.

Párisból ma azon hir érkezett, hogy Lubomirski Sándor herczeg, ki Párisban tartózkodik, két millió frankot ajándékozott nemzeti jótékony czélokra a király utazásának emlékére. Ez alapitványt külön bizottság fogja kezelni, mely bizottságba az ország legelőkelőbb polgárai hivatnak meg, igy Wodziczki Lajos gróf, Potocki Artur gróf, Zyblikiewicz krakkói polgármester.

Délután két órakor a király meglátogatta az uj tartomány gyülési épülőben levő épületet, mely rövid időn kész lesz. Nyolczvan tartománygyülési képviselő és a tartományi bizottság tagjai várakoztak ő felségére nemzeti öltözetben. A már kész ülésteremben négy gácsországi volt tartományi főnök arczképei voltak kifüggesztve, u. m.: Sapichs Leon arczképe Rodakowski festőtől; Potocki Alfrédé Matejkótól, Dzieduszycki Wladimiré Rodakowskitól és Wodziczki Lajosé Siemiradzkitől. Ez arczképek később a tartományi bizottság termében fognak kifüggesztetni. A király Potoczki és Wodziczki gróf kiséretében jelent meg. Az utóbbi üdvözlő beszédet tartott és köszönetet mondott a királynak, hogy lehetővé tette a tartománygyülés épületét felépithetni. A király válaszában az ország virulása iránti óhajának adott kifejezést s kedvezőleg nyilatkozott az izlésteljes épületről és a helyes berendezésről; egyuttal bejegyezte nevét az emlékkönyvbe.

Három órakor a lengyel és ruthen parasztok lakomája volt a jezsuiták kertjében. A parasztok a nemesség által vendégeltettek meg a gácsországi közgazdasági egylet kezdeményezésére, mely egylet elnöke Sapicha herczeg, alelnöke Augustynovics. A lakomán 250 lengyel és ruthen paraszt vett részt különböző vidékekről. Szép látványt nyujtott együtt látni a parasztokat beszélgetésbe bocsátkozva a nemesség tagjaival. Az ételeket és italokat a nemesség tagjai hordták az asztalok körül, kinálgatva a parasztokat. A lakoma alatt a zenekar nemzeti darabokat játszott. E látványt szemlélve eszembe jutott a megerősitést nyert történeti mondás: „A lengyel nemességgel karöltve jár a lengyel nép.“ E festői lakomát nagy számu közönség nézte.

A király délután még meglátogatta a hadastyának épületét, az „Ossolinki“ intézetet, az erdészeti iskolát és Erzsébet intézetet. Holnap az uralkodó a Ferencz József gymnáziumot fogja meglátogatni, továbbá megszemléli a városi iparmuzeumot, az örmény székesegyházat, a ruthén nemzeti házat és gymnaziumot, valamint a városi lövöldét, hol holnap ünnepélyes lövészet lesz s a király teszi meg az első lövést.

Holnap este a király kirándul a Ferencz József hegyre és a lublini halomra.

Az időjárás tartósan szép. A városban példás rend uralkodik.

Lemberg, szept. 13. (Az „Egyetértés“ külön tudósitójának távirata. Felad. 10 óra 45 percz este.) A király tiszteletére rendezett szinházi diszelőadás fényes sikerrel folyt le. A szinház izlésteljesen fel volt diszitve zöld koszorukkal és veres, fehér virágokkal. A nézőtér már 8 óra előtt zsufolva volt. Hölgyek nagy számmal voltak jelen, a férfiak nagy része nemzeti jelmezben jelentek meg. A király a helytartó kiséretében pontban 8 órakor érkezett meg. A néphymnust az összes szinházi személyzet énekelte. A harmadik szakasznál leleplezték a transparent, mely ő felsége nevének kezdő betüit tartalmazta. A néphymnuszt a közönség állva hallgatta. Előadatott a „Straszny Dwor“ opera első felvonása, melynek szövegét Checinski, zenéjét Moniuszko szerezték, továbbá ugyanezen opera negyedik felvonásából egy jelenetet a farsangi menetet, mely a következő tánczokból áll: krakowianka, kolo, huculskie, mazur.

A király nagy tetszéssel kisérte az előadást és a tánczokat, s 9 órakor hagyta el a szinházat. A fenebbieken kivül előadatott még „Benet ur“ Fredro Sándor gróf vigjátéka. Volt egy élő személyekből alakitott hódolati kép is.

A szinház első emeleti páholyait a király kiserete foglalta el. A király páholyában Wodziczki gróf tartományi főnökkel és Dzieduszyczki Wladimir gróffal társalgott.

Az esti 6 órakor tartott udvari ebédre 60 személy volt hivatalos.

TÁVIRATOK.

Zágráb, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) A tartománygyülésben ma kis botrány történt. Az igazoló bizottság által Singer képviselő ügyében inditványozott vizsgáló bizottság beküldése egyhangulag elfogadtatott. E bizottságba a kormánypárt Voncsinát és Popovicsot, az ellenzék Barufest és Kranpolcot jelelte ki. A szavazásnál az ellenzéki jelöltek választattak meg szótöbbséggel. Miután Vuscsics elnök a választási eredményt kihirdette, Horvát Mirkó emelkedik fel helyéből s nagy zaj között tiltakozott a szavazás eredménye ellen, mert Singer saját igazolási ügyében szavazott, a mi ellenkezik az ügyrenddel. Az ellenzék az illető szakasznak más értelmet igyekszik adni. Növekvő izgatottság s lárma és közbekiáltások közt mindkét pártnak ugyszólván összes notabilitásai szólnak. E közben azonban a kormány párt néhány képviselő megérkezése által megszaporodott s szavazást kiván a felmerült kérdés felett. Az ellenzék látva, hogy kisebbségbe jutott, Mrazovics által adott jelre elhagyja a termet s igy a tartománygyülés határozatképtelenné válik. A kormánypártot a történtek igen kellemetlenül érintették. Ha szigorubb fegyelmet nem hoznak be, s a virilistákat az ülésekre el nem hozzák, ily esetek gyakran ismétlődhetnek.

Kolozsvár, szept. 13. (Az Egyetértés tudósitójának távirata.) Helfy Ignácz, országgyülési képviselő ma este Budapestre vissza utazván, a függetlenségi pártvezérek férfiai az indóháznál gyültek össze bucsuüdvözlésére. Nagy lelkesedés, nagy éljenzés között a vonat elrobogott.

Orsova, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) Pauszt, a sikkasztó alispánt ma délután hozták át a határon s a gyorsvonattal Karán-Sebesre kisérték.

Zágráb, szept. 13. A gyülés elfogadta Zichy Rubido inditványát, hogy a felső-zagoriai kerületben uralkodó inség enyhitése végett bizottság küldessék ki; tagjaivá: Zichy-Rubido, Bartolovics, Spevecz, Mihalovics és Marjanovics választattak meg. A ház elfogadta az igazoló bizottság jelentését, hogy a rácsai választás megvizsgálása czéljából bizottság küldessék ki; a ház határozatképtelen lévén a választást elhalasztotta. Jakobini bibornok elutazott.

—

Bécs, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Jól értesült forrás szerint a hatalmak a demonstráczióval, esetleg az egyesült hajóhadak akcziójával a keleti kérdés egy részét t. i. a török-montenegrói kérdést véglegesen meg akarják oldani. Erőszak nélküli megoldásra kevés a kilátás.

Páris, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az „Evénement“ jelenti, hogy a márcziusi decretumok végrehajtása október 4-én kezdődik meg a kapuczinus rend feloszlatásával. Ugy hirlik, hogy előbb a kamarák egybehivatnak.

Kiew, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) A kiewi katonai kerület parancsnoka, Tshertkoff tábornok a Schitomir, Medzibuz és Luzk között Wolhynia kormányzóságban három nagy táborba összpontositott csapatok megszemlélésére utazott. A tábornok kiséretében van Tscherkessoff vezérőrnagy s a kicuskatonsi kerület törzsfőnöke. Ebből látszik, hogy ezen hadgyakorlatoknak az északi osztrák-galicziai határon nagy fontosságot tulajdonitanak, Sitomir, Medzibuz és Luzk környékén mintegy 80.000 orosz katona van összpontositva, kik téli szállásra is ott maradnak. A hadgyakorlatokhoz e hó végére egy nagyherczeg s több idegen tisztet várnak.

Pétervár, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az orosz tüzérség teljesen ujjá fog szerveztetni. Az eddigi nyolcz ágyuból álló ütegek helyett csak hat ágyuból állók szerveztetnek s négy üteg fog egy ezredet s két ezred azaz 48 ágyu egy dandárt képezni. A dandárok élén vezérőrnagyok, az ezredek élén ezredesek s az ütegek élén alezredesek vagy századosok fognak állani.

Páris, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) A „Français“ határozottan állitja, hogy, kivéve egyet, valamennyi szerzet aláirta a nyilatkozatot s azon egy is alá fogja jegyezni. A baloldal egy tagja kinyilatkoztatja a „Télégraphe“-hoz intézett sürgönyben, hogy Dévés levele annál helyesebb, miután Guichard a pártban alig fog helyeslésre találni. Az ország jól tudja, hogy minő nehézségekkel van a kongregacziók feloszlatása egybe kötve s nem oly türelmetlen, mint sokan állitják.

London, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az „Allgemeine Correspondenz“ arról értesül, hogy Ausztria-Magyarország és Németország egy semleges román királyság felállitását pártolják osztrák-magyar-német garanczia mellett.

Pétervár, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az orosz hadi hajóraj főparancsnoka a csendes tengeren, Lessowsky tengernagy Shangajba megérkezett.

Lord Dufferin angol nagykövet a pétervári udvarnál, Londonba utazott, mindaddig ott marad mig a czár Livadiában tartózkodik.

Páris, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) A radikálisok Francziaország résztvételét a flotta-demonstráczióban a kormány elleni agitáczióra használják fel. Utóbbit a parliament rögtöni egybehivására akarják késztetni. A République française védi a kormányt. Ha Francziaország nem venne részt a flottademonstráczióban — irja e lap hasonló események idéztethetnének elő, mint 1877-ben. Az összes hatalmak együttes eljárása kizárja az egyes hatalmak külön fellépését és arra kényszeriti a portát, hogy engedjen.

Prága, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) A Bohémiának jelentik: A szerajevói főparancsnokság az ország jobb családjaiból származó gyermekek és a tisztek és hivatalnokok fiai számára penziónátust állit fel, melynek hivatása a fiakat a hadapród és középiskolák számára előképezni. A tanitói személyzet áll egy főhadnagyból és öt altisztből, kik a Boszniában állomásozó csapatokból vétetnek. A penziónátus egy volt török iskolaépületben állittatik fel és 80 benlakó tanitvány vétetik fel vallásküIönbség nélkül. A tanitványok ösztöndijakat huznak, vagy pedig 250 forintot fizetnek évenként ellátásukért. Künlakók ruházati átalányt fizetnek. Egyelőre egy előkészitő és két első osztály állittatik fel, az egyik horvát, a másik német előadási nyelvvel. Egy keleti nyelv-tanfolyam szintén felállittatik, de nem lesz kötelező. A tanitványok osztrák katonai ruházatott és fezt viselnek. A többi berendezés osztrák képzőintézetak mintájára eszközöltetik.

Bécs, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) A csehországi németek pártgyülése f. hó 29-ikén lesz Karlsbadban.

Flórencz, szept. 13. (Az „Egyértés távirata.) A király holnap szemlét tart az itteni helyőrség felett. Megérkezése előtt 40 socialistát elfogtak.

Prága, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) A Bohemia egy beavatott bécsi levelezője dementálja azon szállongó hireket, mintha török és albán csapatok között csatározások történtek volna, megerősiti, hogy a dulcignói ügy nemsokára eldöntetik. A levelező kiemeli, hogy Riza pasa akcziója semmiképen sem tekinthető komédiának, hanem komoly előkészitésnek Dulcigno kiüritésére. A porta már több mindent megkisérlett, hogy a tervezett flotta-demonstrácziót megakadályozza, és most el van határozva, a leghathatósabb eszközt, Dulcigno átadását, alkalmazni.

Berlin, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) A berlini kabinet hir szerint tudatta a londoni és pétervári kormányokkal, hogy Németország és Ausztria-Magyarország nem fognák eltürni, ha filantropikus máz alatt uj bonyodalmakat keltenének a keleten. — Hohenlohe herczeg visszautasitotta az ajánlatot, hogy lépjen be a birodalmi kormányba és még ez év folyamán visszatér párisi állomására.

Berlin, szept. 13. A testőrezredek diszgyakorlatát ma nagy fénynyel tartották meg. Az egész udvar a görög királyi pár Rudolf trónörökös s több előkelő személyiség volt jelen. A császárné ma a görög királynéval, Rudolf trónörökös a német trónörökössel kocsiztak a térre, a hol a gyakorlatot tartották. Vilmos császár az Auguszta császárné nevét viselő testőrezredet, Rudolf trónörökös a Ferencz József testőr gránátosezredet vezényelte. A sürü néptömeg viharos kiáltásokkal üdvözölte a császárt, a királyi család tagjait és Rudolf trónörököst. A császári pár meghivására a görög király és királyné átköltöztek a várlakba.

Berlin, szept. 13. A Kreitzeitung azt irja: „A figyelem, melylyel itt Rudolf trónörököst fogadták, de különösen az a körülmény, hogy a császár, daczára a kissé korai időnek, — személyesen fogadta a főherczeg-trónörököst, bizonyára ama szivélyes viszony és őszinte barátság kétségbevonhatlan jeléül tekinthető, mely a bécsi és a berlini udvart már évek óta összekapcsolja és isten akaratával Európa állására és a béke fentartásának érdékében még évtizedeken át fogja e két hatalmat egymáshoz füzni!“

Berlin, szept. 13. A mai diszebéden, mely a királyi várlak fehér termében tartatott, jelen volt a császári pár, Rudolf trónörökös, a görög királyi pár, a császári család valamennyi tagja, a katonai képviselők és az idegen katonatisztek, a Berlinben tartózkodó herczegek, a miniszterek, a tábornoki kar és számos törzstiszt — összesen közel 370 személy. Az Auguszta császárné nevét viselő testőrezred zenekara játszott az ebéd alatt. Este diszelőadás volt az opera szinházban. Rudolf trónörököst mindenütt a hol csak mutatja magát, rokonszenvvel fogadja a közönség.

Görögország királya ma délután meglátogatta a királyi család tagjait, a minisztereket, a nagyköveteket és Moltke gróf tábornagyot; a görög királyi pár kedden este utazik el Berlinből.

Vilmos császár ma délután meglátogatta Rudolf trónörököst.

KÖZGAZDASÁGI TÁVIRATOK.

Szántásverseny és gépkiállitás Pécsett.

Pécs, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) A gazdasági egyesület által a székesegyház meszesi pusztáján rendezett gépkiállitással összekötött szántás-verseny kitünő sikerrel megtartatott. A jelentkezettek közül 70 versenyzett. A versenynél nem idő, hanem a szántás mélysége, szélessége, tisztasága volt a mérvadó. 18 győztes különféle kisebb gazdasági gépekkel jutalmaztatott 12 pénzzel. A versenynél jelen volt Dulánszki N. püspök, Perczel főispán, az alispán, egyesületi tagok és nagy közönség. Délben 150 személy részére bankett volt. Toasztiroztak számosan, tetszéssel, a főispán a püspökre és káptalanra; Hódosy Kemény Gábor min.-re; Sey a szántókra, Járay a tisztekre. D. a. volt a kiállitott gépek megpróbálása. Az eredmény kitünő. Sok uj és jó gép lett bemutatva. Gazdagon volt képviselve Fehér Miklós, Vidats és Shutleworth és a pécsi gyárosok mind. Jutalmakra a kormány adott 600 frtot, a gazd. egyesület szintén ennyit. A földmüvesekre mind ez a legjobb benyomást gyakorolta és igen tanulságos. Holnap következik a többi gépek próbálása.

Bécs, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) A miniszterelnök Umlauff Viktor lovagnak engedélyt adott egy részvénytársulat alakitására következő czimmel: „Cseh bányatársulat, ezelőtt Fürstenberg-féle bánya Csehországban.“ A társulat székhelye Bécs.

Bécs, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) A dunagőzhajózási társulat hajóival érkezett: buza Bécsbe 6768, Kaiser-Ebersdorfba 903, érkezett és elszállittatott 2987, rozs Bécsbe 4737, Kaiser-Ebersdorfba 134, elszállitatására feladatott 102, árpa Bécsbe 670, Kaiser-Ebersdorfba 306, elszállitásra feladatott 200, zab Bécsbe 6690, liszt Bécsbe 570 kettős mázsa.

Pola, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az idei termés, különösen bor és olajbogyóban eredményre nézve jobb, mint a megelőző évek egész sorai.

Neutitschein, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) A neutitschein-zauchtli másodrangu vasut koncessziója szentesittetett. A hivatalos lap holnapi száma közli az engedélyezési okmányt. A vasut decz. 15-én készen lesz.

Fünfhunden, szept. 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) Tegnap értekezlet tartatott egy schabogliück-fünfhunden-radoniczi vasut érdekében és rögtön 400 részvény iratott alá.

—

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Magas párisi árfolyamok, valamint az uj török kabinet kedvezőleg befolyásolták a mai előtőzsdét ugy, hogy az árfolyamok, melyek magasabban indultak meg, az üzlet folyamán ismét javultak. Csak Anglobank részvények azon már pozitiv hirre, hogy a surányi czukorüzletnél nagyobb, majdnem 1½ millió frtnyi veszteséget szenvedett, kináltattak sürgősen, minek következtében ezen részvények majdnem 4 frtal estek. Később az Agence Havas azon jelentése, hogy 6000 albán Dulcigno védelmére indult, valamint arbitrageeladások nyomása alatt általános gyengülés állott be.

A déli tőzsde két tőzsdei fizetésképtelenség folytán szükségessé vált exekucziónális eladások után lanyha irányban nyilt meg.

Az üzlet további folyamán a lanyhulás tovább haladt. Egy nagyobb üzér és az arbitrageeladások találkoztak, miáltal némely értékben valóságos baisse volt.

Délután 2 órakor jegyeztetik: Hitelrészvény 286.60, angol bank 125.—, unió-bank 111.20, magyar hitelbank 257 75, bankegyesület 135.—, államvasut 283.50, Károly-Lajos vasut 282.10, gőzhajó részv. 564.—, tiszai vasut 244.50, tramway 226.—, lombard 82.10, papirjáradék 72.52½, m. aranyjáradék 109.32—, 1864-ki sorsjegy 172.50, községi sorsjegy 118 75, innerbergi —.—, 20 frankos arany 9.40½, birodalmi márka 58.22½, tiszai sorjegyek — —.

Bécs, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Déli zárlat: Osztrák hitel 286.90, papirjáradék 72.45, magyar aranyjáradék 109.35.

Bécs, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Délután kezdetben lanyha volt az irány, később javulás állott be. Ötórai árfolyam: Osztrák hitel 286.30, papirjáradék 72.50, napi aranyjáradék 109.25.

Zárlatkor a következő jegyzések történtek:

Bécs, szept. 13. Hitelrészvény 287.10, lombard 82.—, arany jár. 88.40—, London 118.25, galicziai 282.—, 1864-es, 172.50, 1860-as 132.—, Frankfurt 57.40, nemzeti bank 829.—, angol-osztrák 125.—, államvasut 284.—, Napoleond'or 9.40½, rente 72.52—, hitels rsjegy 180.—, porosz pénzutalv. 58.20, Arany 5.64—, török sorsjegy 13.75, ezüst járadék 73.55, Javult.

Bécs, szept. 13. M. földteherm kötv. 95.40 erdélyi föld. kötv. 94.75, magy. záloglevél 100.25, erdélyi vasut 139.—, magy. kel. vasut 86.50, Magy. sorsjegy 111.25, szőlődézsma 94.25, arany járadék 109.35, magy. vas. kölcsön 124.—, magy. hitel 257.75, alföld 158.—, magy. éjszak-kel. vas. 147.—, kel. vasuti elsőbbs. 82.75, tiszai vasut 244.—, kassa-oderbergi vasut 130 75, magy. leszámitoló bank —.—, tiszavölgyi sorsjegyek 109.10.

Bécs, szept. 13. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az esti forgalom csekély. Kilencz órai árfolyam: Osztrák hitel 286.40, magyar aranyjáradék 109.20.

Bécsi gabnatőzsde.

Bécs, szeptember 13. (Az „Egyetértés“ távirata.) Az üzlet iránya határozottan szilárdabb, a vételkedv élénkebb, mint eddig. A jelentékenyebb kötések közül nyilvánosságra került egy uszályhajó szállitmány oláh buza 10.70 frtjával ab Eberdorf kiviteli czélra, továbbá 1500 mm. könnyebb buza 10.25 frtjával a nyugati vaspályától szintén kivitelre. Jó minőségü buzában még mindig csak gyenge a forgalom és az árak látszólag szilárdak.

Határidőüzletben a gyakori fedezési vásárlások folytán az árak ismét emelkedtek, de leginkább a közeli őszi buza határidőre nyert ez emelkedésből, ellenben tavaszi buza elhanyagolt.

Hivatalos jegyzések: buza őszre 10.57½—10.60 frt, tav. buza 10.65——10.67½, teng. 1881 máj—jun. 6.15——6.20, frt, zab őszre 6.25—6.30— frt, zab tavaszra 6.30——6.35— frt, magy. rozs 9.30—9.90 frt, keresked. zab 6.65—6.85 frt, tengeri kész áru 8.40—8.60.

Szeszben ma nem volt üzlet; kész áru és folyó hóra 33 forint névlegesen.

---

találjuk fel ezeknek sorában. Gr. Széchenyi Pál, Nádasdy László, Esterházy Imre, kiknek hazai történelmünkben kiválóan nagy szerep jutott, egykor szintén e rendnek tagjai voltak.

Ily historiai multtal ékeskedő szerzetes rendbe lépett Virág, melynek ugyanazon időben hazai irodalmunk terén több jeles tagjai, mint Ányos Pál és Verseghy Ferencz müködtek.

Virág Benedek 1781—1786-ig a székesfehérvári gymnáziumban a tanári állást töltötte be. Itt érte őt 1786-ban a rend eltörültetésének szomoru napja. Márczius 20-án délelőtt 10 órakor olvastatott fel a rendház nagy termében II-ik József császár kiadványa, mely szerint a rend megszüntnek nyilvánittatott. Öt hónap engedtetett a kolostor falai között való maradásra, személyenként negyven krajczár rendeltetvén az élet naponkénti tartására. Némelyek azon időben ezen intézkedéshez kecsegtető reményeket kapcsoltak, melyek valósulásának elérkezését hasztalanul várták; jöttek azonban oly viszonyok, melyeket épen nem vártak.

A rend tagjai Virággal egyetemben ugyanazon év augusztus 21-én szerzetes ruhájuktól fájdalommal megválva, a város lakosainak is mélyen áthatott pillanatai között költöztek ki a kolostor falai közül. Azok, kik a rend megszünte alkalmával mint tanárok müködtek, Nagy Ignácz Fehérmegye első püspöke által a megye áldozárai közé fölvétettek. Ez szolgált a Virág-emlék bizottságának alakulása alkalmával indokul, hogy az elnökség tisztének viselésére engem kért fel, meg akarván ezzel egyszersmind tisztelni Székesfehérvár első püspökének emlékét is, ki Virágot egyházmegyéjébe felvette, ez szolgált alkalmul arra, hogy e kegyeletes ünnepélyben, nemes kötelességből is részt vegyek, és azon áldozárról, érdemeit méltányolva szót ejtsek, ki félszázaddal előbb az irodalmi pályán azon püspökmegyének is dicsőséget szerzett, melynek élére ez idő szerint az isteni gondviselés engem helyezett.

A rend feloszlatása után Virág Benedek Pesten, a kir. egyetemnél nyert tanári állást. Mennyire becsülte és szerette őt, tanusitja azon beszéd, melyet névnapja alkalmából, 1825-ben egyik tanitványa, Thaisz Endre elszavalt. (Minerva 1825. p. 483.)

Később a korral ereje fogyatkozott, egészsége bontakozott, miért kérelme folytán állásától fölmentetvén, nyugalomba lépett, ha mégis nyugalomnak lehet mondani az iróasztal melletti folytonos munkát, és szerény szobában megvonultan az éjjel lámpa mellett a kitartó virrasztást, hogy lelkének termékeivel fejlődő irodalmunkat még inkább mivelje, felvirágoztassa és gyarapitsa.

Szabad legyen egy avatott tudósnak erre vonatkozó ítéletét s Virág munkáinak jellemzését szószerint felhozni: „Csak egy volt közülök, (t. i. Virág kartársai között) ki a kizáró klassziczizmus zászlaját tüzte ki. Ez Virág Benedek vala... Ő nemcsak legügyesebb és izlésesebb kezelője volt a külső formának kortársai között, hanem legtisztább kifejezője egyszersmind azon szellemnek, mely a klasszikai régiséget örökké minta- és szabályadóvá teszi; ő mindenekfelett a hazaszeretet, az erény, a józan életbölcsesség megéneklője volt. A hadi és polgári érdem, a valódiság minden hiu fény irányában, a szabadság hüséggel párosulva, teszik dicsőitése tárgyait hősi ódáiban, melyekben emelkedett, szentencziozus, nem ritkán fellengzővé válik; mig philosophiai ódáiban a bölcsnek léleknyugalma az olvasóra is megnyugtatólag, s a világ bajai között vigasztalólag hat...“ (Toldy magy. nemz. irod. tört. 129. l.)

Ez rövid vonásokban Virág Benedek életének és a társadalomban elfoglalt állásának s a magyar irodalom terén szerzett érdemeinek vázlata.

„Mielőtt beszédem végezvén, fel kell még emlitenem, hogy ő éveken át fohászit istenhez e helyen, hol most egybegyülve vagyunk, bocsátá; imáját a templomban végzé; életpályájának is a város ezen kerületében volt vége. Midőn napja alkonyodásnak indult, kevés ismerősei, de őszinte barátjai által felkerestetve, segélyezve és vigasztalva, istennel kiengesztelődve, ritka és tisztes aggkorban január 23-án 1830-ban meghalt. Közrészvét által kisértetve, a közjóert szentelt fáradalmas élete után oda tétetett a nyugalom helyére.

És most, félszázad mulva, félváros talpon s a város atyáinak dicséretes példáját követve minden rendü és rangu, kicsiny és nagy és azok, kik ugyanazon téren müködnek, az irodalom bajnokai mind vetélkedve sietnek Virág irányában leróni a tisztelet adóját! Miért? mert az erényes férfiut a dicsőség holta után is ugy követi, mint testet az árnyék; mert a római költő szerint: „Virum laude dignum. Musae vetant mori,“ A halandóság fia halhatatlan érdemek által.“

A nyilvános Lähne-féle tan- és nevelő-intézet Sopronban.

6 egész 16 éves kort elért tanitványok számára 6 gymnázium, 6 reál- és egy négy osztályos előkészitő iskolával, folyó évi szeptember 15-ikén nyitja meg a 27-ik iskolai évét.

A magyar növendékek tanitásánál a nyilvános magyar középiskolák tanterve alapul vétetett. A magyar nyelv ugyanazon terjedelemben és ugyanannyi órákban oktatik mint a nyilvános állami középiskolákon a vizsgák a k. főtanfelügyelőség felügyelete alatt tartatnak meg és a bizonyitványok államérvényesek. — E mellett a német, franczia és angol nyelv elsajátitása a tanitás különös czélja. Minden magyar növendék, a német középiskolára (a Thereziánum, egy katona nevelő-intézet, a tengerészia akadémia stb.) előkészitő oktatason részt vehet, ez által évek óta számos kitünő magyar család fiainak alkalom nyujtatott, kiképeztetésüket itthon nyerhetni, és a jelzett különös czélokat elérhetni. Az utolsó tanévben a Lähne-féle intézet egy növendéke, ki 8 éven át a magyar nyelvet kizárólagosan az intézetben tanulta, a soproni kath. magy. főgymnáziumon az országos nyelvben tett kitünő előmeneteleért a dijat nyerte el. — Tanulók, melyek külföldi intézetekből középiskoláinkban belépni óhajtanak, tapasztalataink szerint nagy nehézségekben ütköznek, mig egy koruknak megfelelő osztályban felvétetnek, minthogy a tantervek nagyon is eltérők. — Programmok és évi értesitések ingyen. **A VII. és VIII-ik osztálybeli tanulók mint az intézet növendékei, a k. főreáltanodát** vagy a Benedek-rend gymnasiumát látogathatja. 542

Lähne Frigyes igazgató.

---

6 szoba butor eladó

egy hagyatékból, teljes és kevésszer használt kiházasitási kelengyének igen alkalmas, készpénz fizetés mellett egyenként is a **Stein-féle házban sugárut 1. sz. a váczi-körut sarkán I. emelet ajtó 2.** 646

Derra Sándor

vésnök 707

Budapesten,

Mária-Valéria-utcza 17. sz.

Ugyanott kapható az egész Európában elterjedt hires magyar, német és franczia nyelvben megjelent könyv.

Az elegyengült férfierő Ára 2 frt 50 kr

Titkos betegségeket

és a tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

továbbá ***bőrbajokat, vizelési nehézségeket, hugycső*** szükléseket, friss és idült ***nyákfolyást***, nőknél az ugynevezett ***fehérfolyást***, a bujakórok fekélyeit és másodrendü bujakórt minden alakjaiban és elcsufitásaiban, ***katonai és polgári*** főkórházakban, mint a magángyakorlatban a legujabb tapasztalatok s buvárlatak nyomán kiválóan tartós siker biztositása mellett bámulatos gyorsan s alaposan gyógyit (ujon keletkezetteket 48 óra alatt)

specziálista **WEISS J.**

gyak. ***orvos, sebész és szülész***, az itteni cs. k. katonai ***főkórházban*** volt osztályorvos, bel- és külföldi tudományos és humanitási társaságok rendes s tiszteletbeli tagja, és több kitüntetés tulajdonosa. 21

Rendelő intézet: Budapest, belváros, koronaherczey-(uri)-uteza 8. szám, bemenet a lépcsőn.

Naponkint délelőtt 7—10-ig, d. u. 1—4-ig. este 7—8-ig.

Van szerencsém tisztelettel értesiteni, miszerint a **Fischer és Negler-czég** feloszlása folytán az eddig birt helyiségben

sütő-uteza 8-ik boltszám

lévő

szerszám és lakatos üzletet

a mai naptól kezdve

Fischer László czég

alatt folytatom, és azt ujonnan berendezvén, minden hozzám intézendő követelménynek megfelelhetek. Amidőn még azon tisztelteljes kérelemmel fordulok önhöz, hogy irántam tanusitott eddigi bizalmát továbbra is fentartani méltóztassék, egyuttal kérem előforduló megrendeléseit hozzám intézni 708 maradok kiváló tiszteletttel

Fischer László.

Makktermési eladás.

Nógrád megyében fekvő Coburg herczegi Fülek uradalmához tartozó **Nagy-Darócz község határban egy** 850 összefüggő magyar holdnyi erdő téren, a dús, gazdag egészséges 600 db. sertés kihizására termett mocsármakk, dus viz tartalmu kuttal és könnyen hozzáférhető gödörvizzel ellátva, — mely erdő a füleki államvasuti állomástól csak 1 órányi távolságban van, fog folyó év szeptember hó 26-án délután 2 órakor Füleken a Coburg herczegi pénztári hivatalnál darabjának 4 ftnyi ki kiáltási ára mellett, árverés utján el adatni fognak, mire a venni szándékozók tisztelettel meghivatnak.

Kelt Füleken szept. 9. 1880.

706 **Weiszkopf A.**

Coburg herczegi erdőtiszt.

Minden egyéves önkénytes

egyenruházata és felszerelése, megrendelhető a legjutányosabb árak mellett

Rosenthal H.

katonai felszerelési gyárában

Budapest

Haas-féle palota Gizella-tér I. szám.

Árjegyzék és **minták** kivánatra beküldetnek. 693

Néhai idősb Ivánka Imre ur

tulajdonához tartozott 670 (per 1200 négyszögöl) hold területü gazdasági épületekkel jól ellátott, tiszta buzatermő, jó minőségü Istvánházi puszta birtokrész szabad kezből eladó, ezen birtok Kun-Szt.-Mártonhoz félórányira van, s hozzá a legközelebbi vasuti állomás Szolnok.

Venni szándékozók forduljanak Szilassy István urhoz, lakik Puszta-Dánoson Alberti-Irsa vasuti és posta állomás mellett. 694

Fontos, távol-, rövid- és gyengelátóknak.

A legjobb szemüvegot szolgáltat jótállás mellett

Solomonson H. N. látszerész

Budapest, vaczi-uteza 12. szám.

☛ Legnagyobb választéka a párisi világkiállitáson kitüntetett színházi és tábori látcsöveknek (Operngucker-feldperspectiv.)

☛ Levélbeli megrendelések a lát távolság jelzésével pontosan eszközöltetnek.

Az első cs. és kir. engedélyezett magán

katonai tanfolyam

programmja,

(Bécs, Kolowratring 9. szám.)

A cs. és kir. közös hadügyminiszterium által 1867. évben engedélyezett és megnyitott eme magán tanintézet azt a feladatot vállalta magára, hogy hallgatóit a szükséghez képest a cs. és kir. hadseregben előirt vizsgákra előkészitse. A különféle tanfolyamok minden társadalmi állásu fiatal uraknak, valamint a hadsereg tisztjeinek kivánt alkalmat nyujt a katonai szakismeretek megszerzése és bővitésére.

Havonként megtartott colloquimok egyrészről az intézet igazgatóságának alkalmat nyujtanak a haladás megitélésére, és másrészt alkalmul szolgálnak a hallgatóknak a szóbeli és irásbeli gondolatkifejezés gyakorlására, mi mellett a lélekjelenlét és itélő tehetség kifejlesztésére különös suly fektettetik.

Az intézet alapitásánál kimondott elvhez hiven, hogy a hadseregbe csak jól kiképzett egyének juttassanak, a tanitásnak 12 évi tapasztalatokra épitett tanterv helyeztetett alapul, mely a hallgatókra nézve lehetővé teszi, hogy aránylag rövid idő alatt a különféle vizsgákra előkészithessék magukat.

A tudományos kiképzésre való lelkiismeretes gondosság mellett az intézet arra is törekszik, hogy a hadsereg leendő tagjaiban az erkölcsi érték és valódi harczias szellem csiráit fölébresse és gondosan ápolja.

A tantestület 18, részint a katonai, részint a polgári álláshoz tartozó szaktanárból áll, kik közül a legtöbb már hosszu évek sora óta működik az intézetben. Csak eme tanártestület elismert kitünő voltának sikerülhetett oly fényes eredményeket elerni. Az első katonai tanfolyamból kikerült 400-at meghaladó tisztörömest fogja bizonyitani ezt az elismerést.

I. osztály. — Hadapród tanfolyam.

Ez tiszti vizsgákra való előkészitést nyujt épen ugy polgári, mint katonai egyéneknek, kik a hadi szolgálatot állandó hivatásul választották, különbség nélkül, hogy vajjon a gyalogság vagy lovasságnál akarnak-e szolgálni. Október 1-től julius hó végéig. Polgári egyenek, kik a hadapród-tanfolyamot hallgatják és a hadapródi vizsgát még a polgári állásuktan katonakötelezettségi koruk bekövetkezte előtt leteszik, következő előnyöket élvezik:

1-ször, egy éves önkéntesekként besoroztathatnak, polgári tanulmányaikra való tekintet nélkül;

2-szor, a kitöltött önkéntes év után további vizsga nélkül tartalék tisz ekké lesznek;

3-szor, eredetileg csak a tartalék tiszti patensre számoló jelöltnek meg van engedve, hogy ha önkéntes szolgálati ideje alatt katonai hivatást választ, mint tiszt léphessen át, kiegészitő vizsga nélkül a tettleges szolgálatba.

Hetenként 7 tanóra.

II. Osztály. — Előkészitő tanfolyam.

Oly hallgatók számára, kiknek az első osztályba (hadapródi tanfolyam) lépés előtt a szükséges előismereteket kell megszerezniök.

Ugyane folyamba soroztatnak azok is, kik valamely cs. és kir. hadapródi iskola 3-ik évfolyamára, vagy a katonai főreáliskola első évfolyamára előkészitendők.

Ez kezdetét veszi február 1-én és tart julius végéig. Mivel a fölvételi vizsgák a fönnt emlitett cs. és kir. képzőintézetekben szeptember havában tartatnak. Az ez intézet hadapród-tanfolyamának hallgatói augusztus 1-től október 1-éig szünidőt élveznek.

III. Osztály. — Tartalék-tiszti tanfolyam.

A már szolgálatban álló gyalogsági és lovassági egy éves önkéntesek, továbbá oly egyének részére, kik nem tettleges honvéd-tiszti állomást szándékoznak elnyerni. Kezdődik junius 1-én és tart szeptember 15-éig

A tüzérségi és hadi szekerészeti testület jelöltjei a külön tantárgyakból külön egyezkedés szerint magán tanitásban részesülnek.

IV. osztály. — A kiegészitő-vizga tanfolyama.

A gyalogság és lovasság ama tartalék- és nem tettleges honvéd tisztjei számára, kik a hadseregben akarnak tisztekké lenni. A tanfolyam kezdete április 1-én, vége junius végén.

Köznapokon 3—4 tanóra.

V. osztály. — Esti tanfolyam egy éves önkéntesek számára.

Az egyéves önkéntesi szolgálati vizsgára való előkészités.

1877 óta ezen vizsga jelentékenyen megnehezittetett, ennélfogva az ez osztályba való lépéshez legalább a közép-tanodák vagy ennek megfelelő intézetek 5 osztályának végzése kivántatik. Emez előtanulmányok hiányában a jelölt coloquiumnak vettetnék alá. Ha e mellett ismeretei csekélyeknek találtatnak, a 3-dik osztály (előkészitő tanfolyam) alkalmat szolgáltat neki a szükséges előismeretek megszerzésére.

Évenként 2 tanfolyam, márczius és szeptember 1-én, melyek 6 hónapig tartanak.

Köznaponként 4 tanóra, melyek délután 4 órakor veszik kezdetüket.

NB. Mint második nyelv, vagy az osztrák birodalom valamely országos nyelve, vagy pedig az idegen nyelvek valamelyike: franczia, angol, latin kivántatik. A második nyelv ismeretét a jelöltnek ugyan magával kell hozni, azonban ezt a tanfolyam alatt is elsajátithatja, ha kellő szorgalmat fejt ki.

Külön megjegyzések a tanitásról.

a) Kivánatra minden szakból s a magasabb kikepzésből is külön tanitás adatik az intézetben s azon kivül.

b) A tanitás hivatalosan meghatározott tankönyvek alapján az előirt terjedelemben nyujtatik.

c) A hallgatóknak az általános iskolai rendtartás határozataihoz kell alkalmazkodniok.

d) A különféle tanfolyamokba később belepő hallgatók a mulasztás, külön órák által pótolják, ha erre maguktól nem képesek.

e) Az igazgatóság a tanárok által havonként benyujtott osztályozások alapján minden két hóban birálatot állit össze a hallgatók előhaladásáról, az ezek által elmulasztott tanórák kimutatásával, mely a körülményekhez képest magának a hallgatónak, hozzátartozóinak vagy a hadsepat-testületeknek kézbesittetik, és a tudomásulvétel elismerésére az erre hivatottak által aláirva ismét visszajuttatandó az igazgatósághoz.

f) az intézet részéről csak oly hallgatók bocsáttatnak a hivatalos vizsgákhoz, kik erre kellően előkészitvék.

g) az igazgatóság jelöli meg alakot és utat, mely a cs. és kir. hadseregbe való önkéntes belépésnél, valamint a vizsgákhoz való bocsátásnál megtartandó.

h) Vasár- és ünnepnapokon a tanitás szünetel: karácsonkor deczember 24-től bezárólag január 1-ig, husvét nagy csütörtöktől bezárólag husvét hétfőig, császár és király ő felségének legmagasabb születése napján a két utolsó napján és hamvazó szerdán.

i) az intézet általános tannyelve a német; különben magán beszélgetés magyar nyelven.

k) az intézetben tanittatik ezeken kivül a lovaglás, vivás, táncz stb. külön egyezmény szerint.

Dij-föltételek.

I. Hadapród-tanfolyam: Beiratási dij 15 frt, havi dij 40 frt.
II. Előkészitő tanfolyam: Beiratási dij 10 frt, havi dij 30 frt.
III. Tartalék tiszti tanfolyam) beiratási dij 10 frt.
IV. Kiegészitő vizsga tanfolyam) havi dij 20 frt.
V. Esti tanfolyam egyéves önkéntesek számára)

Az igazgató:

Barrault Zsigmond,

cs. kir. nyug. őrnagy.

az osztr. III. oszt. hadi diszitm. ellátott vaskorona-rend lovagja.

Jegyzet. A tanintézettől függetlenül az igazgató személyes felügyelete alatt áll a pensionatus.

Ez lakást, kiszolgálást, világitást, fütést és ellátást nyujt. Utóbbi reggeli, ebédből és vacsorából áll. Kis szobában két, nagyban legfölebb három tanuló helyeztetik el. Az ágynemü (matraczok, vánkosok, takarók, czihák és lepedők) valamint törülközők behozandók. A tanulóknak a szokásos házi rendhez kell alkalmazkodniok, melynek határozatai a szabad mozgást oly módon szabályozzák, hogy szórakozások által a tanulás nem akadályoztatik és az életfolyam nem veszélyeztetik.

Tartásdij fejében havonként **90 forint** és pedig minden két hóra előre fizetendő..

Üres telkek eladása.

A főváros területén a következő üres telkek ugymint:

I. A főváros pesti részén 2460 sz. betétben foglalt t. az ugynevezett **Törökőri kerti dülőben fekvő 3742 négyszögöl terület.**

II. Ugyanott 2028. sz. betétben foglalt, és az **alsó Rákoson fekvő 29.500 négyszögöl terület.**

III. Ugyanott 1456. sz. betétben foglalt a Lipótvárosban a **vizafogónál fekvő 4600 négyszögöl terület szabad kézből eladatik.** 698

Bővebb értesités nyerhető

Majthény Bálint urnál,

Buda, vár, disztér 16. szám.

Meghivó.

A Budapest-Kőbányai sertéskereskedelmi csarnok, alapszabályai értelmében (32. §.), **1880. szeptember 29-én délután 3 órakor,** a csarnok helyiségeiben, első rendes közgyülését tartandja meg, melyre a t. cz. tagokat tisztelettel meghivja 714

A bizottmány.

Klinkerfues tanár által

(a göttingi csillagda igazgatója)

feltalált

szabad. Hygrometer

az időjárás előleges meghatározását lehetővé teszi.

Asztal Hygrometer..... 10 frt.
Ablak „ ..... 15 frt.
Fali „ ..... 18 frt.

technikai czélokra száraz helyiségek számára is alkalmas, valamint betegszobák, lakhelyiségekben az egészségre nézve ártalmas nagyon száraz vagy nagyon nedves levegő folytonos ellenőrizhetésére.

LAMBRECHT VILMOS GÖTTINGEN

metreol. szerek gyára.

Klinkerfues tanár tudományos vezetése alatt.

Képes árjegyzékkel kivánatra szolgáltatik.

Bor-árverés

hétfőn 1880. szeptember 20-án d. e. 10 órakor

Schallern Frigyes ur pinczéjében

X ker. Kőbánya (Mayer-fele bánya) Jászberényi-utczában lévő 1250 hektoiiter eredeti penczi, kőbányai és csömöri fehér borát, mely az 1868. 1869. 1872. 1873. 1874. és 1878-iki években termett és 14—35 hektoliteres hivatalosan megakózott hordókban raktározik, 10% felpénz, az átvételre egy havi idő és ez alkalommal eszközlendő készpénz fizetés mellett, árverés utján a legtöbbet igérőnek eladja.

Minthogy e borok jól ápolva, tiszta, izléses és a mostani viszonyoknak megfelelőleg olcsó árakon tartatnak, alólirott számos látogatást remél.

Végül az összes hordók, ászogfák és pincze felszerelvények eladatnak, a pincze helyiség pedig azonnal bérbe vehető.

A t. cz. venni szándékozók kényelmére a lóvonati vasut állomásán Kőbányán kocsik helyeztettek el, melyek a t. cz. vevőket ingyen szállitják a pinczehelyiséghez.

Ezen árveréshez tisztelettel meghiv

711 **Schallern Frigyes.**

A tiszavölgyi sorsjegyek

első huzása már szeptember 15-én.

főnyeremény 100,000 forint o. é.

Igérvények á 2 frt és bélyeg.

Hat darab vételénél egy igérvény vagy államsorsolási-jegy **ingyen!**

Schwarz Sam.

bank- és váltóüzlet 700

Budapesten, hatvani-utcza 1. szám alatt. Ferencziek-bazára.

---

200 forintért jótállás mellett egész uj ragonyos hajtó (kutscher) kocsik, valamint minden alaku uj kocsik igen jutányos áron állnak nagy mennyiségben eladásra, csak köst még halottas kocsik is vannak.

BOGDÁN JÓZSEF

80 *raktárában,*

Muzeum-körut 10-ik szám

Kocsi-gyár helyiség: páva-utcza 10. szám, alatt saját házában

BUDAPESTEN.

Első budapesti butor-bazár.

I. CSOPORT.

Háló-szoba.

1 pár 1 ajt. siffon	33 frt
1 pár nyoszolya	22 frt
1 ajtó mosdószekrény	12 frt
2 éjjeli szekrény	12 frt

Ebédlő-szoba.

1 12 szem. ebédlő-asztal	16 frt
1 kredencz, poharszék	25 frt
6 nádszék	15 frt
1 diván	80 frt
1 fakeretü tükör	15 frt

Fogadó-szoba.

1 ripsz garnitura	110 frt
1 diszasztal	20 frt
1 aranykeretü tükör	20 frt

II. CSOPORT.

1 pár 2 ajtaju siffon	45 frt
1 pár nyoszolya	30 frt
1 drb 2 ajtaju mosdó	18 frt
2 drb éjjeli szekrény	14 frt

Ebédlő-szoba.

1 18 szem. ebédlő-asztal	20 frt
1 kredencz álványnyal	85 frt
6 finom nádszék	18 frt
1 diván gobelinből	40 frt
1 fakeretü tükör	20 frt

Fogadó-szoba.

1 gobelin garnitura	130 frt
1 diszasztal	25 frt
1 aranykeretü tükör	25 frt
1 ezüstállvány	12 frt

III. CSOPORT.

1 pár faragott 2 ajtaju siffon	50 frt
1 pár faragott nyoszolya	40 frt
1 pár márványalapu éjjeli	18 frt
1 drb 1 ajtaju mosdószekrény	20 frt

Ebédlő-szoba.

1 24 szem. ebédlő-asztal	35 frt
6 gót nádszék	36 frt
1 finom kredencz márványból	60 frt
1 fakeretü tükör	30 frt
1 tükör, alá asztal márványnyal	18 frt
1 gobelin ottomán	60 frt

Fogadó-szoba.

1 finom selyemgarnitura	140 frt
1 faragott disz-asztal	50 frt
1 aranykeretü tükör	80 frt
1 conzol-asztal márványnyal	18 frt
1 ezüst-szekrény	50 frt

IV. CSOPORT.

1 pár finom siffon	60 frt
1 pár finom nyoszolya	60 frt
1 pár márványalapu éjjeli	25 frt
1 pár márványalapu mosdó	85 frt

Fogadó-szoba.

1 finom franczia garnitura	200 frt
1 finom disz-asztal	40 frt
1 aranykeretü tükör	40 frt
1 arany-conzol márványnyal	30 frt
1 ezüst szekrény	60 frt
1 ólozó tükör faragott	40 frt
1 női iró-asztal	35 frt

Ebédlő-szoba.

1 finom kredencz	75 frt
1 ebédlő-asztal	50 frt
6 faragott gótszék	42 frt
1 faragott keretü tükör	40 frt
1 faragott conzol márvány	25 frt
1 finom ottomán	70 frt

V. CSOPORT.

1 pár igen finom siffon	80 frt
1 pár igen finom nyoszolya	75 frt
1 pár igen finom éjjeli	30 frt
1 drb mosdó márványnyal	40 frt
1 jutte diván	40 frt
4 taborette	40 frt
1 pipere-asztal tükörrel	30 frt

Ebédlő-szoba.

1 finom márványalap kred.	100 frt
1 finom ebédlő-asztal	80 frt
6 finom faragott gótszék	50 frt
1 fin. faragott fakeretü tükör	50 frt
1 fin. márványalapu conzol	35 frt
1 ottomán franez. Bouretie	30 frt
2 karszék hoszú	45 frt
4 taborette	50 frt
1 szervétapréz	15 frt

Fogadó-szoba.

1 finom egész behuzott garnitura	250 frt
1 disz-asztal	50 frt
1 arany keretü tükör	100 frt
1 arany conzol márványlap.	40 frt
2 drapperia felszerelve	50 frt
1 finom ezüst-szervante	75 frt

Vidéki megrendelések 20%-nyi előleg beküldése mellett utánvéttel is szállittatnak. Meg nem felelő áru 14 nap alatt az átvételtől, visszavételik és az összeg visszaadatik.

Csomagolás 4% Képes árjegyzékek ingyen.

Első budapesti butor-bazár

OPPODI és ELLENBERGER

Deák-utcza 7-ik szám I. emelet.

Főkürtet: N.-Kanizsán Ellenberger és Társa czég alatt.

A tüdővész gyógyitható!

Özv. Mayer Jánosné asszony oly házi gyógyszer birtokában van, melylyel már számos gyógyithatlannak tartott tüdővészben sinlődőket a halál karjaiból kiragadott, miért is ezen csalhatatlannak bizonyult háziszerét a szenvedő emberiségnek felajánlja.

Lakás: Budapest, belváros, zöldfa-utcza 7. sz. II. em.

Mélyen tisztelt asszonyság!

Fogadja a leghálásabb köszönetemet házi gyógyszereért, melynek használata által sulyos bajomból ugy mint rekedtség, erős köhögés, vérhányás, nehéz lélekzet, lábdagadat és mindennapi lázt **gyógyszerének használata által tökéletesen elvesztettem** és igy hála az égnek egészségemet ismét visszanyertem, a miért is fogadja ismételten a leghálásabb köszönetemet mély tisztelet'el 710

Somogymegye. **Molnár Fülöp,** földbirtokos.

Butor

A bécsi iparkiállitásból

sikerült nekem egynehány butordarabot megvásárolni, és ezek megtekintés végett butorraktáromban kiállitva vannak, és olcsó árakon eladatnak.

Egyuttal bátorkodom a t. cz. közönséget gazdagon felszerelt nagy butorraktáromra figyelmeztetni, mely kizárólag csak is **jó** és **szolid** asztalos és kárpitos butorból áll, és melyeket szerény árakon árusitok.

Tisztelettel 715

Kohn Dávid

butorkereskedő

Kerepesi-Bazár

a nemzeti szinházzal szemközt.

A hurut,

köhögés, rekedtség, mell-, gyomor- és gégefőbajok ellen.

Parád, Kis-Terennén át.

Megjegyzem, miszerint a küldött malátakivonat egészségi sör betegemnek igen jót tesz, szivesen iszsza a csillapitó hatását érzi; ennek következtében felkérem számomra postafordultával tekintetes Rattner Antal urnak a Mátra-bánya igazgatójának czimezve, 28 palaczkkal az ön malátakivonat-egészségi söréből s egy fent Hoff-féle malátacsokodét küldeni. **Stoll Károly,** orsz. képviselő.

HOFF JÁNOS

urnak, a legtöbb európai uralkodók udvari szállitójának Bécs, Stadt, Bräunerstrasse 8.

Fiókraktár: Budapest, zsibárus-utcza 7.

Raktárak: Török J. királyuteza, Weninger M. Buda, főuteza 146.

Urbéri fölmérések

és tagositások pontos és gyors keresztülvitelére vállalkozik, egy 28 év óta ezen téren működő mérnök. Ajánlatok G. R. okl. mérnöknek Budapestre, Józsefváros, kender-utcza 21. sz. 5. ajtó küldendők. Elfogad számitásokat, föld és birtokkönyv szerkezeteket és térképezéseket is. 712

Legfinomabb minőségü

Gummi

vagy

halhólyag óvszer

tuczatja 2—6 forintig, valamint

különlegességek

nők részére

Politzer Moricz,

sérvkötő-készitő

Mindenféle prágai bőrből készült kesztyük legnagyobb raktára, nagyban és kicsiben

BUDAPEST,

Deák-Ferencz-utcza.

Megrendelések posta fordultával utánvét mellett azonnal teljesittetnek.

Für Männer

eden Alters sehr wichtige Erfindung. — Aertzlich begutachtet und empfohlen. — Broschüre und Prospect versendet franco verschlossen gegen Einsendung von 30 kr in Briefmarken: General-Agent **Bujatti R.** in *Nürnberg.* 22

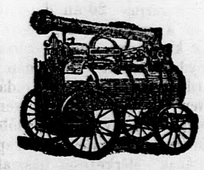

SIGL G.

gazdasági gépek föraktára

Budapesten, a Margit-hid mellett, pesti oldal,

ajánl a világkiállitásokon a legnagyobb kitüntetésben részesitett gőzmozdonyokat, cséplőgépeket, malmokat és **járgány-cséplőgépeket leszállitott áron.** 290

Hirdetések

☛ **e lap részére,** ☚

felvétetnek

a kiadó hivatalban

(hunyadi-uteza 1. sz. a.)

Budapest, nyomatott Schlesinger és Wohlauer könyvnyomdájában, Károly-kaszárnya (rostély-utcza 3 szám.)

Az „Egyetértés" melléklete.

— 255-ik számához. —

A Virág-ünnepély.

A tabáni templomban

A ma lefolyt Virág B. emlék-ünnepély reggel 10 órakor az ez alkalomra feldiszitett tabáni katholikus templomban vette kezdetét, hol Pauer János székesfehérvári püspök fényes segédlet mellett nagy misét tartott. Mise alatt a budai dalára Becker E. V. es-dur miséjét adta elő; Schmidt Ferencz énekelte a grádualehoz az „O salutaris"-t Beliczaytól; az offertoriumhoz pedig „O sanctissima" férfinégyes és kar adatott elő.

A templomban jelen voltak: Ráth József apát, Pellet József kanonok, a Virág-bizottság tagjai Országh Sándor miniszteri tanácsos vezetése alatt, az akadémia és Kisfaludy-társaság képviselői: Pulszky Ferencz, Tóth Lőrincz, Gyulai Pál, Vadnay Károly, Greguss Ágost, Beöthy Zsolt, Ágay Adolf, Pesty Frigyes stb.; a Petőfi-társaság részéről Várady Antal, Erődi Béla és Abafi Lajos. A történelmi társulatot Csontos János képviselte. Jelen voltak továbbá a székesfehérvári egyházmegye papjai, Nyirák Sándor etyeki pleb. s pápai kamarás vezelése alatt, a kultus-miniszteriumból Tanárky Gedeon és Kárffy Titusz miniszteri tanácsosok; továbbá Ballagi Mór, Gervay Mihály min. tanácsos stb. Az egyetem dr. Berger János rektor és több tanár által volt képviselve; azonkivül megjelent az ünnepélyre a tanuló ifjuság nagy számban, a piarista-gymnázium, a budai és pesti reáltanoda és gymnazium, a tabáni népiskolai növendékek, elől kis leányokkal és zászlóval. Érdekesnek tartjuk megemliteni, hogy a templomban jelen volt Ábel Márton nyugalmazott budavári tanitó is, ki ezelőtt 60 évvel ugyanez altár olött, ministrált Virágnak, mely előtt most Pauer püspök misézett,

Pauer János püspök egy hazafias beszédet mondott, mit e lapok másik oldalán a tárczában egész terjedelmében adunk.

A Virág-ház előtt.

A templomból a menet az Apród-utczába ment, hol az Ajkay-féle házban (jelenleg 10. szám) élt s halt meg félszázad előtt Virág Benedek. A ház szépen fel volt diszitve. Nemzeti szőnyegek borították a falakat; a középen fehér lepellel betakarva az emléktábla; alatta keleti növényekből és honi cserjékből összeállitott kis kertecske; előtte szőnyeggel boritott emelvény és asztal. Az asztalon feküdtek a koszoruk, melyeket később a temetőbe szállitottak Virág siremlékére.

A háztól tágas tér nyulik a vár felé, mig az Apród-utczáról a Dunára, a lánczhidra esik kilátás. A tér, melynek minden háza zászlókkal, koszorukkal volt diszitve; zsufolásig megtelt. Mintegy 10,000 ember gyült össze s az ünnep lefolyása könnyebben láthatóvá lett a tér meneteles fekvése folytán.

Az emelvénytől pár lépésre az egyetemi ifjuság vont négyszöget. A sor közepén a jubileumi nemzeti zászló diszelgett. Zászlaikkal jelentek meg továbbá a budai dalárda, a főgymnázium és főreáliskola. Közvetlenül az emelvény előtt fehér ruhás lánykák álltak.

Az emelvényen és ettől balra a küldöttségek és bizottsági tagok helyezkedtek el: a dalárda pedig jobbról állt fel.

A leleplezés ünnepélye Virág „Öröm ének" ódájának eléneklésével kezdődött, melynek zenéjét Schweida Rudolf irta, s a budai dalárda adta elő. Az óda eléneklése után **Országh** Sándor, a bizottság alelnöke lépett az asztalhoz s tartá az ünnepi beszédet.

Országh Sándor beszéde következő:

„Tisztelt ünnepi gyülekezet. Félszázaddal ezelőtt a gyászolók nagy serege állotta körül e házat, melyből egy szegény agg papnak földi maradványait vitték ki az örök nyugalom helyére. És ma — egy félszázaddal később, ismét ezeren gyültünk itt össze, és velünk százezeren a hazában, hogy ugyanazon férfiu iránti kegyelet által vezéreltetve nemzeti örömünnepet üljünk! Gyász akkor és öröm ma! és méltán; az akkori nemzetének egyik legkiválóbb alakja, a magyar nyelvnek oszlopa és terjesztője volt s ki felrázván a magyart szazados aléltságából, lánglelkü szavakban hirdeté, hogy a magyar nemzet még el nem veszett, hogy nyelve és irodalma elni fog! A mai nemzedék pedig örömünnepet ül, mert a mit Virág költői lelkének lánghevével hirdetett, mit egy szent meggyőződéséből meritve előre megjósolt, beteljesedett!

Midőn a születés és vagyon arisztokraczia csaknem eltagadá magyarságát; midőn a polgárság csakis idegen nyelven beszélt; midőn az országgyülés és a hatóságok a rómaiak nyelvén tárgyaltak, midőn Bud-pesten, az ország fővárosában ritka volt az ember, ki e hazának szép nyelvét ismerte volna, midőn maga e nyelv még bárdolatlan és miveltelen vala s igen szük volt az eszményi kör, melynek kifejezést birtak adni: ki hitte volna akkor, hogy minden meg fog változni, hogy jön idő, midőn a főnemes palotájában, a polgár házában és az egyszerü földmivelő szerény lakában épugy mint a hatóságok termeiben csak is a magyar leend az érintkezési nyelv, s hogy magáról a trónról egy szeretett fejedelem ajkáról, mindig csak magyarul üdvözöltetik Árpádnak nemzete.

Oly természetesnek látszik ez ma, s mégis mennyi buzgóság, mennyi kitartás, mennyi munka, fáradság és nélkülözésébe került azon lánglelkü férfiaknak, kik lemondva az anyagi élet minden öröméről, lemondva rang és állásról, lemondva még az elismerésről és dicsőségről is, melynek koszoruját egy alig létező nemzet nem is nyujthatá, ernyedetlenül, rendületlenül törtek egy szent, egy magasztos czél felé, mely a nemzet ébresztéséből, a magyar irodalom megalapitásából állott!

S ezen férfiak közt, kik irányában örök maradand nemzetünk hálája, szellemi óriásként magaslik ki Virág Benedek magasztos alakja!

Ott állott a határon, a magyar nemzet végső enyészetének és ujjászületésének határán! Érezte, hogy az ő korszakában dül el a kérdés, történelmi fogalommá legyen-e a magyar nemzet vagy legyen élő tag, legyen életerős tényező Európa népeinek családjában!

Az utóbbit óhajtá szivének minden érzelmével, lelkének minden gondolatával. És azért megosztá egész valóját a mult és jövő közt! Bátran rántotta le századaiban a fátyolt, melybe a távol burkolta nemzetének mult, dicső korszakát, megmutatta nemzetének nagyságát, fényét és hatalmát, elébe állitotta történelmének nagy férfiait, dicső alakjait, hogy vegyen példát, hogy ismerje meg önmagát és okuljon a multakon.

Másrészt pedig az ihletség varázserejével költötte fel örökszépségü ódáiban nemzetének minden nemesebb érzelmeit, folytonosan gyulasztá lelkes szavakban és irásban a honszeretet lángját, hogy ez megvilágositsa az ösvényt, mely az enyészetből, a pusztulásból, a tetszhalálból az élethez, az erőhöz, a hatalomhoz vezesse vissza szeretett magyar nemzetét.

És czélját elérte! az utókor hálás kegyelettel emlékezik meg a „nemzeti lélek tüzes ébresztőjének" halhatatlan érdemeiről s mi egy félszázaddal halála után összegyültünk ma, hogy lerójjuk tiszteletünk és szeretetünk adóját s azutókor számára jelöljük meg azon helyet, hol Virág élt és halt, azt a helyet, mely általa szentté lett egy egész nemzet emlékezetében.

És most bocsássok le a leplet az emléktábláról, mely századokon által fennen fogja hirdetni, hogy;

Nemzeti léleknek tüzes ébresztője lakott itt
Zengve dalát s irván nemzete századait,
Itt élt, halt, — nem halt ... még halva is él, a ki ugy élt,
Mint a magyar nemzet disze: Virág Benedek.

A bizottság, mely az emléktáblát lelkes honfiak és honleányok adományaiból ide helyezte, és Virág sirját a krisztinavárosi temetőben méltóan kidiszitette, Virág szellemi müködésének szellemi emléket is kivánt állitani s azért önökhöz fordulok most tisztelettelljesen, Budapest főváros törvényhatóságának mélyen tisztelt képviselete, s kérem önöket, vegyék gondozásuk alá ez emléktáblát, vegyék gondozásuk alá a sirhelyet, és vegyék át kegyesen ezen 800 arany forintról szóló alapitványi oklevelet, mely szerint évenként azon gyermekek lesznek a tabáni elemi iskolában „a Virág Benedek alapitványból megjutalmazandók, kik a magyar nyelvben leginkább haladtak.

Ezután lehullott a lepel. A mauthauseni fekete márványból készült táblát Ybl tervezte és Hochhauser Lajos csinálta. Felirata Tárkányi Béla tollából ered s melyet fennebb közlünk. A vers alatt ez áll: Állitották tisztelői 1880. jan. 23.

A leleplezés után, mely kissé lassan ment végbe, Országh Sándor átadta a „Virág Benedek" alapitványról szóló oklevelet Gerlóczy alpolgármester, mint a fővárosi hatóság képviselője kezeihez és a koszorukat az ifjuságnak, hogy rakja le azokat Virág Benedek sirjára.

A „Virág-Benedek"-alapitvány (a Virág-bizottság gyüjtése) 800 arany forintból áll s kamatai a tabáni népiskola minden zárvizsgáján 8 oly idegen ajku gyermek közt fog kiosztatni, kik a magyar nyelvben a legnagyobb haladást mutatják fel. Gerlóczy köszönettel vette át az alapitványt s beszédének következő vége zajos éljenekre ragadta a jelenvoltakat: „Eljen a király! Éljen a haza! Éljen és hóditson mindenütt a magyar nyelv!"

A budai dalárda ezután elénekelte a szózatot.

A temetőben.

Az Arpád-utczából a menet helyenkint mindvégig fellobogózott utczákon vonult ki a krisztinavárosi temetőbe Virág sirjához, melynek emlékköve uj gránittalapzattal és vasrácsozattal lett ellátva.

A sirra koszorukat adtak:

Az emlékszoborbizottság (babér, fehér szalaggal:) Virág Benedek Emlékének a honfiui kegyelet; Budapest főváros (babér és cser), piros szalagon: Budapest főváros: a sárgán: a koszorus költőnek; a kéken: az igaz magyarság lelkes ébresztőjének és az irodalom hü és hivatott ápolójának. A II. kerületi reáliskola, (fehérszalagos rózsakoszoru) Virág Benedek emlékének; hasonló felirattal a budapesti kegyesrendiek (babér, nemzeti szalaggal) stb.

Majd **Györffy** Gyula joghallgató tartott az egyetemi ifjuság nevében egy rokonszenves szónoklatot. Utána **Gerlóczy** Károly alpolgármester nehány kegyeletes szóval tette le a magyar főváros buzgó magyarositójának sirjára a főváros rengeteg koszoruját.

Végül dr. **Toldy** László a következő zár beszéddel fejezte be a kegyeletes ünnepélyt:

Márványba vésett aranybetük, városrészünk egy szerény házának homlokzatán hirdetik ma dicsőségét ama férfiunak, ki bár rég eltávozott körünkből, szelleme, mint a phoenix-madár, elévülhetlenül, maradandóan velünk van. Fél-század előtt a szerény hajlék utolszor látta falai közt Virág Benedeket, a nemzeti lélek tüzes ébresztőjét. Mig élt sokan ismerték tisztelték és szerették a szent öreget, de magányában kevesen keresték fel; nehány régi jóbarát, nehány szerény jótevő, s az akkori irodalomért lelkesülő irói nemzedék egyes ifju tagjai, kik eljövének ajkairól hallani a valódi bölcseség, lelkesitő hazaszeretet és tudomány igéit. De midőn végső izben tárult fel lakának ajtaja, hogy elvigyék az egyszerü koporsóba zárt hült maradványokat, akkor benépesült a ház, az utczákat ellepte a tömeg és ekkor tünt ki, mily nagy volt azok száma, kik ismerék, kegyelték a nemes tudóst.

És ma tisztelt honfiak, fél századdal utóbb, ismét oly nagy, nem, még nagyobb számu közönség gyült össze a mondott ház előtt, nem többé a gyász kifejezésével, arczon és szemekben, mint atyáink és nagyatyáink, hanem a kegyelet és lelkesedés ibletével. Az 50 év előtti közönség gyászoló gyülekezet vala, mert bár az, kihek végső csendes utján megadták az utolsó tiszteletet, nem ifju korban, hanem az évek sulya alatt mondott bucsut e világnak, mégis fájt elvesztése, mert a derék mindig korán távozik az élők közöl. A mai közönség ezzel ellentétben ünneplő közönség, nem mintha a halált ünnepelné, ó nem, ünnepli az öröklétet, mert nem lehet, hogy azok, kik ugy éltek mint Virág, megszünjenek lenni, bárha testök el is távozik. Feltámadunk! ez a keresztény vallás vigasztaló tana, melyet már a Krisztus kora előtti bölcsek is éreztek, mert érezték, hogy az emberi szellem, mely oly nagyokra képes, örökre meg nem szünhetik. Igen tisztelt honfiak, feltámadunk! kell-e erre nagyobb bizonyiték, mint az önök jelenléte? mely azt mondja nekem, hogy Virág lelke lengedez körül minket, hogy az ő szelleme megujulva önökben jelenik meg e helyen, hová egykor az ő porhüvelye letétetett.

Önök ma egy lélekemelő ünnepélynek voltak tanui. Az utókor megemlékezvén Virág elévülhetlen érdemeiről, a most lefolyt szép ünnepélyben akart adózni az ő emlékének. Eljött a magyar egyház képviseltetve egyik, az isteni és emberi tudományokban ép ugy, mint erényekben jeleskedő főpásztora személyében, ki eljött megtisztelni Virágban a papot, ki nem szavakkal, de életével tanitá a tiszta, eszményi emberi életet; eljöttek a tudomány képviselői, magyar tudományos akademia, az egyetem, s egyéb tudós társulatok és férfiak, letenni az elismerés koszoruját Virág uj diszben pompázó sirjára, eljött a magyar értelmiség, melynek jeles képviselője ajkairól az imént hallottuk Virág dicsőittetését, eljött az ifjuság, lelkesülten hirdetvén megbizottja által Virág méltánylását, eljött a nagy közönség, részvételével, jelenlétével, élő koszorut alkotva annak sirdombja körül, kit müveiből tanult meg tisztelni és szeretni.

Amely nemzedék igy tiszteli meg elhunyt jeleseit, önmagát tiszteli meg. Emléket állitva az elhunyt jelesnek, önmagának is állit ilyet. De a nagy közönség, nem lehet hivatva a kezdeményezésre, egyesek lánglelkü buzgalmából kell annak kiindulni, s ezeket az elismerés különösen megilleti. Engedjék meg tehát tisztelt hallgatók! hogy mielőtt e szent helyről távozunk, néhány szóval emlékökbe véssem azok neveit, kik e mai ünnepet létrehozták, s ez által erkölcsi és szivbeli nemesedésünkre közremüködtek.

Első sorban kell emlitenem Pauer János székesfehérvári püspököt, ki mint főpásztora azon megyének, melynek Virág, szerzete feloszlattatása után tagja volt, nem csupán az emlékünnepélyt rendező bizottság elnöki tisztét elvállalni kegyeskedett, hanem, mint ezt önök is tudják, az ünnep egyházi részének vezetésével és lelkesitő szónoklatával adózott a jeles férfiu emlékének.

Nem csekélyebb elismerés illeti a bizottság alelnökét, Dr. Országh Sándor miniszteri tanácsos urat, ki nem elégedvén meg azzal, hogy fővárosunkat, hazánk szemefényét, a müvészet terén szolgálja, tevékeny részt vevén azon nagyszerü épitkezések létrehozatalában, melyekkel az diszittetik, Virág emlékének megünnepléséhez járulván, szellemi épületet emelt mindnyájunk szivében, a kegyelet pantheonát. Ő sokszoros elfoglaltsága közepette is talál időt arra, hogy szóval és irásban, eszmékkel és tettekkel járuljon hozzá Virág emlékének megünnepléséhez.

Mint harmadik, Virág egyik kortársa emlitendő e derék férfiak sorában, a még mindig ifju Déry Mihály, ki hosszas lelkipásztori müködésében számos ezreknek nyujtá a halál vivódásai közepett az enyhitő vigasztalást, feltámasztván bennök a vallás szelid tanaiban, az öröklét reményét, — igy most is, az ő fáradazásainak köszönjük nagyrészt, hogy ezen, idők folytán elhagyatott sirdomb oly diszes külsőbe öltözött, hogy Virág emléke, bár meg nem szünt, de némileg elmosódott, most ismét feltámadt közöttünk.

Ime tisztelt hallgatók azon férfiak, kik mai napon nem csupán Virágnak, de önmaguknak is emléket emeltek, s ezzel elérték azt, hogy a későbbi nemzedék, ha majd nem lesznek, mert hisz ez közös sorsunk, nekik is a kegyelet és tisztelet érzelmeivel fog adózni.

Nem hagyhatom végül még emlités nélkül bizottságunk többi derék tagjait, kik hasonlóképen szóval és tettel buzogtak e szent ügyért. Ilyenek dr. Kerékgyártó Árpád egyetemi tanár, kinek még mindig ifju kedélyét jól ismerik azok, kik szerencsések hazánk történetét az ő ajkairól hallani. Ők bizonyságot tehetnek mellettem, hogy ha szépért és nemesért lelkesedni kell, nálánál alkalmasabb példányképre nem találunk. Ugyan ily buzgalommal áldozott ő a Virág emlék ügyének is. Továbbá Hegedüs Ferencz miniszteri osztálytanácsos, Osztvics Mihály I. kerületi elöljáró, kik a magok részéről szintén elkövettek mindent, a mai ünnepély diszének emelésére. Végre még azok neveit is meg kell emlitenem, kik az emléktábla és a siremlék müvészi létrehozásában és azok diszitésében közremüködtek; ezek Hofhauser Lajos a főváros egy derék polgára, ki már több izben tünteté ki kegyeletét elhunyt nagyjaink iránt és a jól ismert Fleischmann és Weber czég, mely a szent ügy iránti tekintetből dijtalanul állitá ki az összes diszleteket. Legyenek e férfiak nevei példányképeink gyanánt maradandóan sziveinkbe vésve. A mai ünnep költője, kinek verseit az emléktáblán olvashatjuk: Tárkányi Béla, legjelesebb egyházi költőnk; ő lantja hurjainak zengzetével, dalba önté a maga, s a nemzet hódolatát Virág Benedek iránt.

De még egyet nem emliték, mit talán első sorban kell vala elmondanom. És ez az, hogy Budapest főváros törvényhatósága, mely méltán megérdemli a jutalom borostyán-koszoruját Európa összes ilynemü testületei között, mert nincs város, mely a közmüvelődés érdekében aránylag több és nagyobb áldozatokat hozna, mint ez. Nem mulik el alkalom, melynél ő tétlenül nézné ha követ kell hordani, a mivelődés valamely uj templomához. Igy tőn jelenleg is, midőn az emlékünnepélyt rendező bizottság által vagy ezer forintot tevő alapitványi összeghez a maga részéről ugyanazon czélra ujabb 800 forinttal járult. Legyen elismerésünk és hálájuk jutalma e nemes tettnek.

És most, hazám nemes ifjusága, még egy szavam van tehozzád! Ti felfogtátok a mai ünnepély jelentőségét, szép számban összegyülve jöttetek el, a kegyelet áldozatát bemutatni e megujitott siremlék előtt. Vigyétek innen magatokkal azon szent elhatározást, hogy mindenik a maga helyét ugy fogja betölteni, mint azt Virág tevé.

Ti magyarok vagytok, nem csupán a születésnél fogva, de szivvel, lélekkel, s igy tudnotok, éreznetek kell azt, hogy e sokat szenvedett hazának minden gyermeke munkálkodására szüksége van.

Véssétek elmétekbe azon magasztos jelenetet, melyet Virág életirója beszél el, felidézve lelke előtt azon napot, melyen barátjával, Bajza Józseffel, a szent öregnél megjelent. 1823. deczember 31-én volt, midőn mindketten beléptek az akkor már hetvenes Virághoz, kinek buzditó énekei tételék velök azou szent fogadást, hogy ha Isten is ugy akarja, egész életök a nemzet csinosodásának, a nemzeti irodalom dicsősége előmozditásának lesz szentelve. A fiatal lelkü aggastyán egy csókkal szentelte fel a két tanitványt. „Emlékezzetek e napra, mondá, melyen a muzsák szolgálatába fogadtalak; és ha bármely bajai az életnek, melyet még nem ismertek, egykor elcsüggesztenének, vagy a szerencse bármely hivogató kilátásai csalogatnának, ne feledjétek, hogy mivel tartoztok a köz édes anyának, s maradjatok hivei érzésben és tettel! Emlékezzetek, mit igértetek nekem! Számon kérem tőletek." Hozzátok is, ifju barátim, e szavakat intézi ma Virág Benedek szelleme, mely körülleng titeket és a haza szolgálatára szellemének csókjával érint ifju halántékaitokat. Emlékezzetek e napra ti is!

Férfias elhatározással, a nemes lélek nagyravágyásával ragaszkodjatok a hazához, legyetek annak mindannyi Virágjai, ti, kik virágai vagytok a magyar nemzetnek, csillogó szemefénye, zálogai a szebb, a boldogabb jövőnek, mely, ha ti is hozzájárultok, fel fog virulni, s elérkezend boru után a derü.

A „szózat" eléneklése fejezte be az ünnepélyt. A szózat eléneklésekor a derék Vasvári Kovács volt az ünneplők „karmestere." A temetőből visszajövet az ifjuság a Virág ház előtt ujból megállt, s a „szózatot" ismét elzengte. Utközben a ifjuság folyvást hazafias dalokat énekelt, nem egyszer a Kossuth-nótát is

A magyarországi reform. egyház egyetemes konventje.

— szept. 13.

A magyarországi reform. egyház mint ilyen mindekkorig nem volt s nincs szervezve. Nincsenek közös egyházi törvényei, nincs közös törvényhozása, törvényszéke, képviselete; hanem van öt önálló, s egymástól teljesen független egyházkerület, s ugyanennyi egyház- és iskolakormányzó testület. Az erők ezen szétdaraboltatásából következő gyengeséget az ujabb időkben nagyon is felismerték a reformátusok, azért az utóbbi tiz év alatt több oldalról s többféle irányban tétetett kisérlet az erők egyesitésére. Ez előtt 4 évvel nagy rokonszenvvel fogadtatott legtöbbek részéről azon Debreczenből jött inditvány, hogy tartsunk zsinatot. Igen, de intézkedni kellett és kell a szabályokról, melyek szerint a zsinat megalakitathassék. Ezért ugy a magyarországi [négy, mind a királyhágón tuli ötödik kerület beleegyezett abba, hogy az öt kerület választott küldötteiből alakittassék egy egyetemes convent, s hogy ez ruháztassék fel azon joggal, hogy a zsinat összeülhetésére nézve szükséges dolgokban végérvényesen határozhasson.

Igy ült össze most 3 éve Budapesten az egyetemes convent, mely azután a zsinati előmunkálatok elkészitésére egy nagyobb, ez ismét egy kisebb bizottságot nevezett ki. Ezen munkálatok elkészülvén, megküldettek az egyes kerületeknek, hogy e munkálatokat vegyék tárgyalás alá, reájuk vonatkozó észrevételeiket terjeszszék a konvent elé. Három egyházkerület tette is ezt már egy évvel ez előtt, de a tiszáninneni, és a zsinathoz épen semmi kedvet nem érező dunamelléki kerület, részint állitólag az idő rövidsége miatt, részint mivel a tanügyre vonatkozó előmunkálatok ekkor még nem voltak készen, nem tárgyalta tüzetesen az előmunkálatokat.

A konvent második gyülését most egy éve tartotta Debreczenben, s itt most már kérdésbe tétetett, hogy két kerület véleményének bevárása előtt hozzá fogjanak-e ezen zsinat előkészitő szabályzatok végleges megállapitásához. A többség igennel felelt, s az előmunkálatoknak I. és II. részét tárgyalás alá vették, és megállapitották „a magyarországi ref. egyh. zsinata alakitásának és szervezetének szabályzatát," továbbá a „zsinat tanácskozási szabályzatát és ügyrendét." Ekkor azután a munkát félben hagyták, bizván ennek folytatását, valamint a tanügyre vonatkozó intézkedések végleges megállapitását is a konvent ujabb gyülésére, melynek helyéül most egy éve Kolozsvár tüzetett ki, de a kerületek főnökeinek időközben történt intézkedése folytán Budapest jelöltetett ki.

Ezen ujabb konventi ülésezés ma kezdődött meg gróf Dégenfeld Imre tiszántuli főgondnok helyettes elnöklete alatt nagyszámu konventi tagok és egyéb hallgatók jelenlétében, Jelen vannak mint konventi tagok az öt ref. püspök, gr. Dégenfeld főgondnok (a többi főgondnok, jelesen id. B. Vay Miklós betegsége, gróf Lónyay Menyhért, Tisza Kálmán, b. Kemény Gábor egyéb ok miatt nincsenek itt); továbbá a dunamelléki kerületből Fördős Lajos, Dobos János, Baksay Sándor egyháziak, Gönczy Pál' Szilágyi Dezső, Molnár Aladár világiak a dunántuliból: Antal Gábor, Csonka Ferencz, Beöthy Zsigmond, Molnár Béla, Jókay Károly; a tiszáninneniből: Mitrovics Gyula, Fejes István, Szentpétery Sámuel, Mocsáry Lajos, Hegedüs László, Teleky Péter; a tiszántuliból; Id. Kiss Áron, Szabó János, Peterdy Károly, Tóth Soma, Balogh Fer., Móricz Pál, id. Gr. Ráday Ged. Frater I., Kántor N., Simonffy Imre; az erdélyi Szász Domokos, Szász Gerő, Kovács Ödön, Tisza László, Takács János, Kolozsváry Sándor, Révay Lajos.

Az ülés kezdetén **Török P.** püspök előterjeszti B. Vay Miklós levelét, melyben ez sajnálkozva tudatja, hogy Simándon betegen feküdvén, a jelen ülésekben nem vehet részt. Ennek folytán az elnöki szék elfoglalására Gr. **Dégenfeld J.** kéretett fel, ki az ülést megnyitottnak jelentvén ki, örömmel üdvözli az ily szép számmal megjelent conventi tagokat; egyszersmind inditványozza s egyhangulag elfogadtatik, hogy jegyzőkönyvileg is külön levélben is fejeztessék ki a konventnek a feletti sajnálkozása, hogy jelenleg B. Vay elnök akadályozva lett az ezen ülésen való megjelenhetésben.

Az indiai gyémánt

REGÉNY KÉT KÖTETBEN **85**

IRTA: **WILKIE COLLINS.**

FORDITOTTA: ***FÁY J. BÉLA.***

MÁSODIK KÖTET.

MÁSODIK IDŐSZAK.

Az igazság kiderül. (1848—1849.)

Az eseményeket elbeszélik többen.

HARMADIK ELBESZÉLÉS.

Irta Blake Franklin.

IX. FEJEZET.

(Folytatás.)

— Ön ezzel komoly felelősséget vállalt magára, mondám. — Az ön helyében, attól tartok, visszaradtam volna ettől.

— Az én helyemben, Blake ur, eszébe jutott volna önnek, hogy Candy ur önt oly körülmények közt fogadta magához, melyek élte fogytáig lekötelezettjévé tevék. Az én helyemben óráról órára lankadni látta volna őt, s koczkára tett volna inkább bármit is, semhogy szemei előtt elhalni lássa azt az egyetlen embert a világon, a ki barátságosan bánt önnel. Ne gondolja, hogy nem fogtam föl ama helyzet rettentő voltát, a melybe magam juttattam magamat. Voltak pillanatok, a midőn teljesen átéreztem elhagyatottságom nyomorát, szörnyü felelősségem egész veszélyességét. Ha boldog ember lettem volna, ha életem szerencsében folyt volna, azt hiszem, összeroskadtam volna a teher alatt, melyet magamra róttam. De nekem nem voltak boldog napjaim, a melyekre visszapillanthattam volna, nem elmult üdvöm, a mely ellentétbe hozhatott volna válságos, aggasztó helyzetemmel — rendületlenül ragaszkodtam tehát elhatározásomhoz. A déli időt, mikor betegem állapota a legenyhébb volt, használtam föl a pihenésre, melyre szükségem lehetett. A nap és éj többi részét mindaddig, mig élete veszélyben forgott, szünetlenül ágya mellett töltöttem. Napnyugta felé, mint ilyen esetekben rendesen, a lázzal járó delirium következett be s eltartott éjhoszszant. Csak hajnal felé, két es öt óra közt kezdett szünni, eme veszélyes időben, midőn a legegészségesebb ember életereje is a leggyöngébb. A halál ilyenkor szedi legbővebb aratását az emberek közt. Egy pillanatig sem haboztam a gyógymód alkalmazásában, a melybe minden reményemet vetettem. Ha a bor nem tett elegendő hatást, szeszt használtam. Ha a rendes izgató szerek nem hatottak, megkettőztettem az adagot. A válságos napok után — a melyekhez hasonlókat, istenben bizom, hogy sohasem fogok többé érni — elérkezett az a nap, midőn az érverés gyorsasága lassan de észrevehetően csökkent, s a mi még jobb volt, megváltozott a lüktetés is — fölismerhetően állandóbbá és erősebbé. *Ekkor* — tudtam, hogy megmentettem életét, s ekkor — megvallom, hogy összeroskadtam. Letettem a szegény beteg elaszott kezét az ágyra, és sirásra fakadtam. Ideges megkönnyebbülés, Blake ur — semmi más! A fiziologia azt mondja, és igazán mondja, hogy némely férfi asszonyi szervezettel születik — én ezek közé tartozom.

— Kérdezhetné ön, folytatá némi szünet mulva, ugyanazon a nyugodt, mesterkétetlen hangon, — hogy miért untattam önt e részletekkel? De ez az egyetlen módja annak, hogy kellőleg előkészitsem önt arra, a mit ezután mondani akarok. Miután most már teljesen ismeri helyzetemet, annál könnyebben meg fogja érteni, hogy mily nagy szüksége volt elmémnek arra, hogy koronkint némi megkönnyebbülést szerezzek. Üres időmet évek során át azzal töltöttem, hogy egy könyvet irtam az agy és az idegrendszer bonyolult és kényes tárgyáról. Müvem nyilván sohasem fog bevégződni, s hogy meg nem jelenik soha, az bizonyos. De azért számtalan megányos órámnak volt vigasztalója s segitett abban, hogy eltöltsem a hosszu, aggasztó várakozás idejét — betegem ágya mellett. Mondottam már, hogy deliriumban volt, nemde, s emlitettem, hogy mily időben szokott rájönni?

— Igen.

— Épen ekkor könyvemnek oly szakaszához értem, mely a delirium kérdését tárgyazta. Nem akarom önt e tárgyra vonatkozó elméletemmel fárasztani, csupán annak elmondására szoritkozom, a mi közvetlenül érdekli önt. Orvosi gyakorlatom folyamában ötlött eszembe az a gondolat, hogy a deliriumban levőknél az összefüggően beszélés képességének elvesztése okvetlenül annyi-e, mint az összefüggően gondolkozás képességének elvesztése is? Candy ur betegsége alkalmat szolgáltatott arra, hogy e kételyemmel kisérletet tegyek. Jártas vagyok a gyorsirás mesterségében, s pontosan leirhattam a beteg „félrebeszélését", szó szerint, a mint ajkairól elhangzott.... Látja-e most már, Blake ur, hogy hova czélzok?

Világosan láttam, s visszafojtott lélekzettel hallgattam tovább.

— Egyszer-másszor azután, folytatá Ezra Jennings, — gyorsirási jegyzeteimet rendes irásba tisztáztam le — nagy üres helyeket hagyva a szakadozott mondatok, sőt az egyes szavak között is, a mint összefüggéstelenül egymás után hallottam. Az eredményt azután olyféle kisérletnek vetettem alá, mint a gyermek-rejtvényeket szokás. Eleinte csupa zürzavar az egész; de rendbe és kellő alakba lehet hozni, csak a módot kell kitalálni. Ebből kiindulva, az üresen hagyott helyeket olyan mondatokkal vagy szókkal töltöttem ki, a melyek az előző és következő szavakkal összefüggésben állhattak, — mindaddig módositva és változtatva, mig a közbeszurások természetes folytatásai lettek az előző szavakhoz s teljesen illettek a következőkhöz. Az eredmény az lett, hogy nemcsak eltöltöttem ily módon üres és aggályos óráimat, hanem olyasmit értem el, a mi elméletem igazolása gyanánt tünt föl. Más szóval, midőn a szakadozott mondatokat ilykép összeraktam, ugy találtam, hogy a gondolkozás fensőbb képessége, több-kevesebb összefüggéssel, egyre müködik betegem elméjében, mig a kifejezés alsóbb rendü képessége csaknem teljes zürzavar állapotában van.

— Egy szót, vetém közbe élénken. — Előfordult-e nevem e félrebeszélésekben?

— Meg fogja hallani, Blake ur. Tételemnek ezen irott bizonyiékai, vagyis jobban mondva; a tételem bizonyitását czélzó irott próbák közt valóban van egy, melyben az ön neve előfordul. Candy ur csaknem egy egész éjen át álmodozott valamiről, a mi kettőjökre vonatkozott. A szakadozott szavakat, ugy a mint elmondotta, leirtam egy tiszta lapra. Egy másik lapra pedig leirtam a közbeszurásokat is, melyekkel ezeket összefüggésbe hoztam. A végeredmény (mint a mathematikus mondaná) világosan érthető kijelentése — először valaminek, a mi a multban történt, s másodszor valaminek, a mit Candy ur meg akart tenni a jövőben, ha betegsége közbe nem jő s meg nem akadályozza. A kérdés már most az, hogy ez megfelel-e annak az elveszett visszaemlékezésnek. melyet Candy ur ma ön előtt hasztalakul iparkodott fölidézni.

— Kétségkivül! felelém. — Térjünk vissza rögtön s nézzük meg az irásokat.

— Az lehetetlen, Blake ur.

— Miért?

— Tegye magát egy pillanatra az én helyzetembe, — mondá Ezra Jennings. — Elmondaná-e ön másnak azt, a mi szenvedő betegének ajkáról öntudatlanul elhangzott — ha nem tudná előbb, hogy oly szükség forog fenn, a mely igazolhatja azt, hogy beszéljen?

Éreztem, hogy nem lehet rá felelni, de még is megkisértettem a kérdés vitatását.

— Az én magamviselete ily kényes ügyben, mondám — attól függne, hogy a leleplezés ártalmára lenne-e barátomnak, vagy nem.

— A kérdésnek ezt az oldalát régen megfontoltam én már, viszonzá Ezra Jennings. — A hol jegyzeteim olyasmit tartalmaztak, a mit Candy ur nyilván titokban kivánt volna tartani, azt megsemmisitettem. Semmit sem tartottam meg olyat, a mit ő vonakodott volna másokkal közölni, ha emlékezetét visszanyerte volna. Az ön esetében pedig épen okom van föltenni, hogy jegyzeteim olyasmit tartalmaznak, a mit Candy ur valósággal meg akart önnek mondani . . .

— S ön mégis habozik?

— Habozom. Jusson eszébe, hogy minő körülmények közt nyertem értesülésemet. Bármily ártatlan is az, nem határozhatom el magamat arra, hogy közöljem önnel, ha előbb meg nem győződöm ennek szükségessége felől. Ő olyan nagyon beteg volt, Blake ur! s olyan egészen az én kezemben volt! . . . . Szabad-e kérnem, hogy legalább csak némileg jelezze ön, hogy mi érdeke van betegem visszaemlékezésében — vagy hogy milyen tárgyunak gondolja azt?

Azzal az őszinteséggel felelnem neki, melyet ugy beszéde, mint magaviselete megkivánt: annyi lett volna, mint nyiltan bevallanom, hogy tolvajság gyanujában állok. Nem voltam rá képes. Ismét betanult mondókámat vettem elő, melyet az idegenek kiváncsiságának kielégitésére gondoltam volt ki.

Ezra Jennings türelmesen, szinte aggályosan figyelt szavaimra, mialatt beszéltem.

— Igen sajnálom, hogy hasztalanul gerjesztettem föl várakozását, Blake ur, mondá. — Candy ur, egész betegsége alatt egyetlen egyszer sem emlitett a Gyémántról semmit. Az a tárgy, melylyel kapcsolatban az ön nevét emliteni hallám, semminemü összefüggésben sincs Verinder kisasszony drágakövének elvesztével vagy előkeritésével.

Épen ekkor elértük azt a helyet, a hol az ut kétféle ágazott. Az egyik ág Ablewhiteék háza felé, a másik egy közel fekvő falucskába vezetett. Ezra Jennings errefelé fordult.

— Az én utam erre visz, mondá. — Valóban, nagyon sajnálom, Blake ur, hogy nem lehetek szolgálatára.

Hangjából megérthettem, hogy őszintén szól. Szelid, barna szemei egy pillanatig méla érdeklődéssel függtek rajtam. Azután meghajtotta magát s szó nélkül indult a falu felé.

Egy-két perczig mozdulatlanul álltam s néztem utána, a mint távolabb-távolabb haladt, távolabb-távolabb vivén tőlem a rejtély kulcsát. Darab idő mulva megfordult s hátra nézett. Látván, hogy még mindig ott vagyok, a hol elhagyott, megállott, mintha azt hinné, hogy szólni akarok hozzá. Nem értem rá, sokat okoskodni helyzetemen, vagy elgondolni, hogy elszalasztom a kedvező alkalmat, mely forduló pontja lehet életemnek. Csak annyi időm lehetett, hogy visszahivjam előbb, s gondolkozzam azután. Azt hiszem, hogy egyike vagyok a leghirtelenebb természetü embereknek. Visszahivtam — s aztán igy szóltam magamban: „Most már nincs mit tenni. Meg kell neki mondanom az igazat!"

Ezra Jennings visszafordult. Én elibe mentem.

(Folytatása következik.)

A konvent egyik jegyzője T. th Sámuel előterjeszti a tárgysorozatot. Nevezetesen ezek négy kategoriába sorozhatók. Elsőben tartoznak azok, melyek az 1879-iki konvent alkalmával függőben vagy elintézetlenül maradtak, mint p. o., hogy bekivántatott a két kerület véleménye a zsinati előmunkálatokra, — melyek — mint jelentve lett, most beérkeztek; ilyen az iskolai felügyelet, a misszió, a domestika, amerikai presbyteriális gyülés, stb. — Második sorozatba azon tárgyak, melyeknek, mint nem felettébb sürgőseknek tárgyalása, már a mult konvent által halaszthatónak mondatott ki; harmadikba jönnek az egyetemes tanügyi bizottságnak f. évi juliusi üléséből az iskolai ügyekre, tanrend, felügyelet s fegyelem s effélékre vonatkozó felterjesztései. Végre vannak azok a tárgyak, melyek az egyes kerületek által közelebb ezen konventre terjesztettek fel tárgyalás és elintézés végett. Igy p. o. a dunántuli kerület kéri, hogy a konvent igyekezzék kieszközölni, hogy valahára a vallásszabadság s a felekezetek teljes egyenlősége mondassék ki; hogy a különböző felekezetek közti viszonyt szabályozó törvényeknek szigoru magatartása, s az ezen törvények áthágóinak megbüntetése iránt tétessék intézkedés, ugy szintén a vadházasságok s több oly bűntények gátlása iránt is, melyek népünk szaporodását akadályozzák; hogy vitessék keresztül azon elv, mely szerint a községi pénztárakból minden hitközség népessége arányában segélyeztessék stb.

Ezek előterjesztése után elnök inditványozza, hogy a legfelsőbb felügyelet ügyében tett intézkedései s javaslatai a kerületi elnököknek, illetve kerületeknek vétessenek tárgyalás alá.

Révész Bálint inditványa szerint ezuttal egy bizottság volna kiküldendő, mely a kerületeknek a legfőbb felügyeletre vonatkozó véleményeit, feliratait, továbbá az egyetemes tanügyi bizottság felterjesztésében foglalt javaslatokat, inditványokat összeszedje, kombinálja, s ezekről majd később tegyen a konventnek jelentést. Jelenleg az a konvent feladata, hogy folytassa a mult évben félben szakitott munkát, tárgyalja a zsinati előmunkálatokat; s ha majdan ezek tárgyalása után a zsinat helye és ideje is már meg leend állapitva, akkor vétessék ezen kiküldendő bizottság jelentése tárgyalás alá.

Török P. A közelebb tartott konventi ülés feladata igen is az volt, hogy a zsinati előmunkálatokat vegye tárgyalás alá, ezekkel kell foglalkozni ezen konventnek is, de az nem következik, hogy az elmunkálatok sorrende szerint; sőt miután a mult konventi j. k. 34-ik pontja is a köznevelési ügy rendezését felettébb fontosnak és sürgősnek mondja, mint szintén az egyetemes tanügyi bizottság is ily nézetet terjesztett fel, azért legelső sorban felveendőnek óhajtja a tanügyi részt. Erre késztet bennünket azon körülmény is, hogy az országgyülés 10 nap mulva összeül, s a középoktatási törvényjavaslat, mely nem vétetett le végkép a ház asztaláról, csak elnapoltatott, hihetőleg rövid időn ott tárgyalás alá kerül, s igy ha a kormány következetes akar maradni, a Damokles kard folyvást fejünk felett lebeg; nagyon kell sietnünk, hogy ezen javaslat, midőn az országgyülés előtt tárgyalás alá kerül, készen legyünk az iskolaügyre, tanrendre, fegyelem s felügyeletre vonatkozó intézkedéseinkkel. Tárgyaljuk azért is ezen felettébb fontos ügyet, mindenekelőtt, mert most számosan vannak jelen a konventi tagok, később pedig — szokás szerint — megkevesbednek a tagok.

Beöthy. A két inditványt összeegyeztethetőnek tartja, mert hiszen Révész is akarja az iskolaügyet tárgyaltatni, s az is óhajtja, hogy az általa kiküldetni inditványozott bizottság az iskolaügyre vonatkozó javaslatokat is szedje össze és majdan terjessze elő; és igy midőn először is ezen bizottság küldetik ki, volakép az iskolaügy kerül legelőször szóba, csak hogy mig ez a bizottság dolgozik, addig haladjunk a zsinati előmunkálatok tárgyalásával.

Török: Felesleges az iskolai ügyekre való tekintetből bizottságot küldeni ki, mert hiszen az egyetemes tanügyi bizottság épen azt tette, a mit Révész, Beöthy erre bizni akarnak, t. i. összeszedte a kerületeknek a tanügyre vonatkozó észrevételeit és javaslatait.

Gr. **Degenfeld**. Szerinte Révész csak a legfőbbb felügyeletre vonatkozólag beérkezett észrevételek összeszedésére kért bizottságot kiküldetni, mig a bizottság ezt végzi, addig Török inditványa értelmében tárgyalható volna az iskolaügy.

Török: Közte és Révész közt az a különbség, hogy ő a tanügyet kivánja előbb tárgyaltatni, s azután a legfőbb felügyeletre vonatkozót, Révész pedig megforditva.

Gr. Ráday. Azon kell igyekeznünk, hogy sokat s gyorsan végezzünk, azért az időt osszuk be, hogy a szükséges intézkedések megtétele ne halasztassék el, s hogy a zsinat összejövetele ne késleltessék. Török szerinte egy kis tévedésben van, mert a tanügyre vonatkozólag beérkezett kerületi véleményeket nem ezen konvent bizottsága szedte össze, s nem ez terjeszt elő azok alapján javaslatot, hanem a konvent kebelen kivül levő egyet. tanügyi bizottság. Ő is óhajtja, hogy az iskola ügyben egyházunk foglaljon mielőb állást, nyilvánitsa nézeteit, épen azért óhajtja a bizottság kiküldetését.

Török. A tanácskozást röviditni óhajtja, ezért kijelenti, hogy elfogadja Révész inditványát, de csak oly értelemben, hogy az egyet. tanügyi bizottság által a felügyeletre vonatkozólag készitett javaslat adassék ki az inditványozott bizottságnak, de csak is a felügyeletre vonatkozó javaslat.

Fejes. A konventnek eredetileg feladatává csupán a zsinat előkészitése tetetett s csak később kapcsoltatott ehez más tárgy is p. o. az iskolaszervezet. Valamint a debreczeni konventen is kapcsolatosan tárgyaltatott a suprema inspektio a tanügygyel, ugy most is kivánatos, hogy előbb a felügyelet s azután ezzel kapcsolatban az iskolaügy tárgyaltassék. Ő épen akkorra kivánná a legtöbb konventi tag jelenlétét, mikor végérvényesen határozhat a konvent, t. i. mikor a zsinat szervezetéről, helyéről, idejéről van szó. Ellenben az iskolaügyben mi csak egy hatályos deklarácziót teszünk, de ez nem lesz törvény; ennek mi haszna sem lesz, ha egyszersmind előzőleg a zsinat idejét is ki nem tüzzük, mely azután végérvényre emelje tanügyi deklarácziónkat. Tudtával a kerületek nem is adták meg a konventnek azt a jogot, hogy az iskolaügyben végérvényesen határozzon.

Mocsáry feleslegesnek tartja, hogy a konvent a legfőbb felügyeletre nézve most nyilatkozzék, mert ennek most nincs aktualis értéke. Igaz, hogy az ismeretes 10 pontban a kormány megbolygatta a legfőbb felügyelet kérdését, de ezen pontok tartalma külön törvényjavaslatkép nem terjesztetett elő. Szerinte a főfelügyeleti jognak meg van az értelmezése 90 évi gyakorlatban, kivánnunk kell, hogy maradjunk ezen gyakorlat mellett, mert mihelyt azt részletezni, §-okba szedni akarjuk, a kormány rendelkezési jogot törekszik magának szerezni, azért ne bolygassuk. **Révész** felvilágositáskép megjegyzi, hogy a középiskolai törvény javaslatában a kormánynak bent van mutato nomine azon 10 pont, azért észrevételeinket meg kell tenni. Ő is jobb szeretné, ha ezen felügyeleti jog csak általánosságban fejeztetnék ki, mint amiképen történt a bécsi és linczi béke-okmányokban; mert mihelyt a §-okba foglaltatik, azonnal megszorittatnak jogaink. Igen, de ha a kormány §-ban beszél, nekünk is azokban kell nyilatkozni.

Nagy P. Nem lehet a felett vitázni, hogy szőnyegen van-e vagy nincs a főfelügyelet kérdése; benne vagyunk ebben, s a konventnek ki kell mondania a nézetét erre nézve; azért ő Beőthyvel szavaz, hogy küldessék ki bizottság, mely a főfelügyelet mind az egyetemes tanügyi bizottság felterjesztése ügyében tegyen jelentést. Ugyan ily értelemben nyilatkozik **Tisza** László is. **Hegedüs** helyesli Révész inditványát, mert szerinte is a 10. pont benne van az iskolai törvényjavaslatba, s igy a bizottságnak a főfelügyeletre tett javaslatokat, s az egyet. tanügyi bizottság jelentését együtt kell átvizsgálni, most pedig a zsinati előmunkálatokhoz kell fogni. Igy nyilatkozott **Szentpetery** is. Ezen nyilatkozatokhoz képest bizottság neveztetett ki, elnökül id. Kiss Áron, tagokul Hegedüs László, Kovács Ödön, Molnár Aladár, Molnár Béla.

Ezek után olvastatott azon bizottság jelentése, mely a zsinati előmunkálatokra vonatkozó kerületi vélemények egybegyüjtésére volt kiküldve, ezután pedig hozzáfogtak az előmunkálatok III, részének tárgyalásához, mely a magyar ref. egyház alkotmányának tervezetét tartalmazza.

Mindjárt az első §. hosszu vitát idézett elő, erős dogmatikus elem is vegyülvén a vitába. A dogmatikus fegyvereket Kovács Ödön, Balogh Ferecz, Pap Gábor villogtatták, mig Szilágyi Dezső kodifikáló szempontból tett kifogást ezen pont ilyesféle kifejezései ellen: a magyarországi ref. ker. egyház, mely országos törvényeinkben helvét hitvallásu evangelikusnak neveztetik, a kijelentett vallás ösmeretének forrásául és a hit s erkölcsiség ügyében szabályozó tekintélyül egyedül az ó és uj szövetségi szentiratokat ismeri el; stb. Szilágyi szerint: Egyházalkotmányi szervezetbe csupán az egyház szervezetére vonatkozo közjogi tetelek teend9k be; itt pedig más van, nem jogi tétel, hanem dogmatikus pont. Hosszas vita után szavazásra került a sor, s 18 szavazattal 16 ellen az eredeti szöveg hagyatott meg.

A 4-ik §-ból „a királyi felség legfőbb felügyeleti és védelmi jogának sérelme nélkül" kifejezés kihagyatott. A 7-ik §. is, mely az erdélyi kerület speciális jogainak biztositásáról szól, hosszabb vita után meghagyatott. Ezzel a délelőtti gyülés bezáratott.

Délutáni ülés.

Tárgyalás alá került az „egyház képviseleti s kormányzati hatóságairól" szóló rész. A 9—16. §§-ok, melyek az egyházközségekre vonatkozó pontokat tartalmazzák, csekély vitával s csekély módositással meghagyattak.

Hanem hosszas vitát keltett a 18, §. melyben az mondatik: „Az egyház községi közgyülés hatáskörébe taatoznak: 1. A rendes lelkész választása a törvény értelmében; az erdélyi egyházkerületben a tanitók és énekvezérek választása is; 2) a presbyterek és egyházközségi gondnokok választása, zsinati képviselőkre szavazás megállapitása." A dunántuli kerület ezen két pontra kihagyatni véli, hanem mondassék ki az, hogy a lelkészt az adófizetők választják. A tiszáninneni kerület pedig belevitetni óhajtja, hogy a tanitókat, énekvezéreket is a közgyülés választja.

Balogh nem tartja a presbyter jogát megszoritandónak, s nem helyesli, hogy ez minden fontosabb ügyben a közgyüléshez utasitassék.

Baksay ugy véli, hogy ezen §. pontjai csak azért vétettek fel, hogy tárgya legyen a közgyülésnek, pártolja Baloghot, s ezen két pontot töröltetni véli.

Mocsáry ellenkezőleg ezen pontot megtartatni kivánja, sőt kimondatni, hogy az e megyei s kerületi tisztviselőket is a közgyülés válassza.

Szentpétery Sándor a tanitókat nem a közgyülés, nanem a presbyterium által választandók; **Peterdy** K. még a lelkészválasztási jogot is a presbyteriumra kivánja ruháztatni **Dobos** szerint, kinek — mint mondja — nagy tapasztalata van, mint népes egyház lelkészének, az ily választások folytán keletkezhető bajokra nézve, midőn a nép megválasztja egyháztanácsát, akkor erre reáruhtzta azon jogot, hogy lelkészén kivül a többi hivatalnokait válaszsza meg; azért Szentpéteryvel szavaz.

Dárday. A presbitériumok egykori fényes állása, méltósága az ujabb időkben nagyon alásülyedt a miatt, mivel az ál-liberalizmus üres frázisaira hallgatva, kivettük, a presbyterek kezéből a régi szép jogokat; azért ő is az énekvezérek és tanitók választásának jogát nemcsak hogy akarja a közgyülésre bizni, de még az egyháztanácsok keretéből ki akarná venni, hanem adná ezt az egyházmegyének. **Antal** kihagyatni kéri ezt a pontot.

Molnár Aladár szerint a tanügynek nem volna előnyére, ha a tanitókat a közgyülés választja. A lelkészt ám válaszszák, mert hiszen a választhatók már előbb az egyh. ker. által megvizsgáltattak; de tanitót választhatnak minden praeparándiát végzettből. A lelkész működése nyilvánosabb, jobban megitélheti a nagy közönség; de a tanitót csak az iskola falain belől ismerhetni fel, s ezt az iskolalátogató presbyterek és lelkész jobban tehetik.

Nagy Péter. Ez oly fontos, hogy ennek tapintatos elintézésétől függ egyházunk békéje. Jogokat adni könnyü, de elvenni nehéz. Erdély 300 éves külön állása, külön intézkedést kiván. Az alaptörvénybe csak az volna teendő, hogy minden kerület maga intézkedjék ezen ügyben.

Hegedüs László: Bajos dolog jogokat elvenni, nálunk a gyülekezetek nagyságához avagy kicsinységéhez képest hol közvetve, hol közvetlenül történt a tanitók választása, s hagyassék továbbra is ugy. — Majd vita fejlődött ki ezen kifejezés felett: „a képviselőkre szavazás megállapitása", melyban Molnár Aladár, Beáthy, Mocsáry vettek részt. **Mocsáry** óhajtván, hogy mondassék ki, miszerint a közgyülés választ minden egyházmegyei, kerületi tisztviselőt is, ne szoritsuk összébb a nép jogait, s ne hozzunk szabadságellenes törvényeket. **Molnár** Béla ezt kihagyatni kéri, hanem majd később a presbyterek jogai közé véli sorozandónak; mert hiszen a mint mondatott, — a közgyülés még a tanitó értékének megitélésére sem kompetens, annál kevésbbé a zsinati képviselő választásra.

Szabó János szinten az egyháztanácsok jogává kivánja a zsinati képviselő választását tenni. Gr. **Ráday**: Ugy tapasztaljuk, hogy a nép nincs felbujtogatva, ritkán érdeklődik az egyházi választások iránt, még az egyháztanácsok is legfeljebb a müveltebb gyülekezetekben, hanem választják azt, kit a lelkész javasol, ezért kihagyatni véli ezen pontból a gondnok és zsinati képviselőválasztást. **Szász** Dom. szintén elvétetni véli a közgyüléstől ezen jogot.

Tóth Soma. Más helyütt már meg van állapitva, hogy a legközelebbi zsinatra küldendő követek, miként választása iránt, mindegyik kerület saját tetszése szerint intézkedjék; ezen pont a jövő zsinatokra való választási szabályt tartalmazza, s ő óhajtja, hogy jövőre ezen felettébb fontos aktusba az egész nép befolyjon. **Beőthy** szerint is a népben fokozódik egyháza iránti buzgósága, érdekeltsége, ha ezen szép jogokban részesitjük s ne feledjük, hogy a presbyterek is megvesztegethetők, vagy pedig teljesen a lelkész befolyása alatt állnak, s igy voltakép a lelkész választ.

Antal az egyháztanácsot kivánja felruházni a képviselőválasztási joggal, nehogy oly jelenetek forduljanak elő egyházi életünkben is, a minők a polit. képviselőválasztásoknál elő szoktak fordulni.

Hegedüs nem szavazhatoa arra, a néptől hogy ezen szép jog elvonassék. Nem kell félni, nem lesz korteskedés zsinati képviselő választásánál.

Fejes ugyanily értelemben nyilatkozik.

Takács nem látja lehetségesnek az állitólagos korteskedésből származható veszélyt, ezért a pontot meghagyatni kéri, annyival is inkább, mert ezen pont nem homályos, ha összehasonlitjuk a későbbi pontokkal. Szavazás folytán a szöveg meghagyatott, azzal a módositással, hogy a „megállapodás" elhagyatott. Ezen §. többi pontjai vita nélkül elfogadtattak.

A 19. §-ba bevétetni javasoltatott, hogy az egyháztanácsnak tagja legyen a tanito is, a hol egy van e hol 1—5 tanitó van, ott ezek választanak egyet, hol pedig ötnél több tanitó van, ott a tanitók kettőt választanak presbyterül. De ezen javaslat ellen, mint a presbyteri elvvel ellenkező javaslat ellen felszólaltak, lévén a presbytertársaimnak minden tagja választott, s igy a tanitóknak, quasi virilistáknak bevitele helytelen volna; ezért maradt a szöveg, valamint a 20. s 21. §. is. A 22. §-t, melyszerint a presbyterium tagjául nem választható az, a ki az egyházközséggel haszonbérlési, adóssági, vállalkozási kötelezettségben áll, több kerület kihagyatni véleményezte, de több alapos felszólalás folytán némi módositással meghagyatott. A 23-dik §. szerint az egyháztanács tagjai 4—10 évre lennének választandók. Erre több e megyei kerület módositási javaslat érkezett be, legtöbb a restaurázció ellen szólt s élethosszig kivánja a választást.

Szentpétery károsnak tartja az egyházi életre nézve a restaurácziót; **Balogh** a prot. szabadság szempontjából okvetlenül behozatni kivánja a restaurácziót még ott is, hol eddig nem volt: már hogy hány évre? ez nem oly fontos, szerinte legczélszerfibb három vagy hat évenként. **Baksay** csak halál, lemondás, vagy erkölcsi elbukás által véli a presbyteri tisztet elveszithetni. Gr. **Ráday** szintén holtig választandóknak akarja az egyháztanácsokat.

Mocsáry: Erre vonatkozólag gyakorlati szempontból indul ki; ugyanis legtöbb presbyteriumunk falun van, hol 4—6 tagból áll a tanács s czélszerü-e ha ma vagy öt fiatal embert megválasztanak presbiterré azok holtukig, ha talán később erkölcsi hanyatlásuk folytán a bizalmat elvesztették is, kormányozzák az egyházat? Minél rövidebb időre kell szabni a hivataloskodás idejét, leghelyesebb a három év, mely ősi választási szabadságunkkal is leginkább egyezik.

Pap Gábor védelmére kél a dunántuli kerület azon módositási javaslatának, hogy holtukig választassanak. A 19 szavazattal öt ellen kimondatott a restauráczió elve, és pedig ugy, hogy tiz évre választassanak, de minden ötödikben fele tag kilép.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyletek szövetkezése.

II.

A gazdasági egyletek szövetkezését véleményünk szerint is csak egy állandó, központi egylettel lehet sikeresen keresztül vinni, s miután a központi egylet feladatainak teljesitésére, — a már nemcsak létező, de életrevalóságának, s az ország mezőgazdasági érdekei iránti meleg érzésének hazafias gondoskodásának s az ország gazdasági érdekeinek folytonos éberfigyelemmel való kisérésének, annyiszor és annyi bizonyságát szolgáltatott — országos gazdasági egylet vállalkozott, azt hiszszük, ez ajánlatot a megyei gazdasági egyleteknek nem bizalmatlansággal, hanem a legőszintébb szivélyességgel kellett volna kivétel nélkül fogadniok, ha egyáltalában a szövetkezést, az ország mezőgazdasági érdekeinek vállvettve való előmozditása végett oly szükségesnek tartják, a mint azt mi részünkről nem csak szükségesnek tartjuk, hanem elodázhatlannak is, ha hazánk mezőgazdaságát végzetes hanyatlásából kimenteni akarjuk.

A gazdasági egyletek szövetkezésének, központjának, hová a mezőgazdasági érdekek istápolásának, ellenőrzésének minden szála összefut, okvetlenül kell lenni, s mi részünkről ily központul az országos gazdasági egyletet már csak azért is elfogadandónak tartjuk, mert igy a szövetkezés meginditásának jegeczesedési pontját már birjuk, mig ha egy uj központ teremtésétől teszük függővé a szövetkezést — kérdés, mikor érünk vagy egyáltalában érünk-e czélt, addig: periculum in mora, főleg ha oly kicsinyes dolgokba is belé akadunk és oly bizalmatlansággal lépünk fel egymás ellenében, mint a békésmegyei gazdasági egylet, nyilt válaszában az országos gazdasági egylettel szemben.

Azon irányban tehát, mely azon pontozatokban körvonalozva van, melyeket, mint a központi országos gazdasági egylet feladatait tüntettük fel — a czentralizácziót mi nem csak szükségesnek, sőt az ügy érdekében nélkülözhetlennek tartjuk, mig ellenben képzelni sem tudjuk, hogy mifele döntő befolyást volna képes a központi egylet a megyei gazdasági egyletek működése fölött gyakorolni azon körön belől, melyen belül a megyei gazdasági egyleteknek működni, — a szintén mult czikkünkben elsorolt pontozatok szerint — természetes feladatát képezi.

Ellenben egészen másképen áll a dolog, ha a megyei gazdasági egyletek azok a körön, melyet működésük számára feladatokul tekintettek, helyes következtetéssel kijelölni lehet, tul lépni akarnak. Ekkor természetesen helyes és sikeres eredményü szövetkezésről szó sem lehet, miután ennek első és főfeltételét az egyletek között való okszerü munka felosztás képezi.

Hogy az országos gazdasági egylet eme szövetkezésnél azt kivánja, hogy a megyei egyletek megfelelő alapitvány vagy ennek kamatai évi befizetése által az országos gazdasági egyletnek tagjaivá legyenek, azt mi természetesnek látjuk, mert hiszen az országos gazdasági egyletnek minden a közgyülésen és választmányban szavazattal biró tagja, szintén hasonló kötelezettséget teljesitett eme jogelnyeréseért, hogy tehát ama joggal a megyei egyleteknek egy tagja, véleményünk szerint az egylet titkárja birjon, akinek óhajtásunk szerint a szövetkezet létrejöfte esetében az országos központi egylet minden választmányi ülésében részt kellene venni, az egyleteknek ama kötelezettséget teljesitniök is kell.

De óhajtjuk mi részünkről, hogy a gazdasági egyletek szövetkezése a nevezett alapon, vagyis az országos gazdasági egylettel, mint központtal jöjjön létre azon oknál fogva is, mert igy e szövetkezést a kormány minden befolyása alól független lehet, mig ellenben a kormányi kezdeményezés folytán megtartott gazdasági kongresszus mindannyiszor csak kormányi összehivás folytán jöhetvén öszsze, s választván meg a békésmegyei gazd. egylet által központul oly lelkesülve üdvözölt végrehajtó bizottságát, — az véleményünk szerint oly bizonytalan alapot szolgáltat a szövetkezésre, hogy mi részünkről ez uton a szövetkezésnek sem sikert, sem állandóságot nem vagyunk képesek jósolni. S hogy e véleményünknek méltó alapja van mutatja az, hogy igen bátran felmerjük vetni azon kérdést, hogy ugyan miféle eredményt képes eddig, ama lelkesülve üdvözölt székesfehérvári kongresszuson megválasztott végrehajtó bizottság felmutatni.

Hiszen ha az feladatát méltóképen fogta volna fel, nem szabadna ma egyetlen megyének sem lenni, amelyben gazdasági egylet ne lenne. Emellett pedig bátran kimerjük mondani azt is, hogy bizony azon a székesfehérvári kongresszuson — a mint azt egy tag igen helyesen meg is jegyezte — egy bizonyos politikai párt igen észrevehetőleg előtérbe tolta magát s óhajtott magának érvényt szerezni is, pedig hisz a politika nem a gazdasági egyleti élet keretébe való.

Ama bizalmatlanságon, mely a békésmegyei gazd. egylet nyilt válaszában az országos gazdasági egylettel szemben nyilvánul, legkevésbbé sem csodálkoznánk, ha annak választmányában oly férfiak ülnének, a kiket az ország mezőgazdaságának java, előmenetele legkevésbbé sem érdekelne, de midőn az a mezőgazdaság ügye folytonos lelkiismeretes ellenőrzésének minden irányban már annyiszor adta tanujelét, ugy hogy art méltán az ország mezőgazdasági érdekei éber és lelkiismeretes őrének lehet tekintenünk, akkor nem tudjuk, mi adott okot a békésmegyei gazd. egylet ama bizalmatlanságra.

Mirészünkről több függetlenséget és önállóságot találunk e szövetkezet létrehozásánál az országos gazdasági egylettel, és főleg több biztosságot és nagyobb állandóságot, sem mint egy évenkint megujuló végrehajtó bizottság választásában, melynek megválasztása is attól van feltételezve, hogy tetszik-e a kormánynak a kongresszust összehivni vagy nem.

Ha a megyei gazdasági egyletek valamennyie egy állandó rendes fizetéssel ellátott szakképzett titkárral fog birni, — a ki tisztán az egylet ügyének lesz hivatva élni, s az által állandósitva lesz a kapocs az egyes társ-egyletek és az országos gazdasági egylettel, mint központtal, s e titkár feladatául fogja tekinteni a megyében, minél több kis gazdakörnek a étrehozását, hogy alapot teremtsen a megyei egylet müködésének e mellett a mult czikkben a megyei gazd. egyletek részére kijelölt körönbelül minden lehetőt megtenni, szóval ha egy ily egyén lelke leend az egyletnek, akkor ha még több választmányi tag nem fog is megjelenni, mint jelenben megjelenik, mégis meg fog indulni főleg egy lelkes egyleti elnök vezérlete alatt az egyleti élet, melynek megpezsdülése bizonyára figyelmet fog még oly gazdáknál is ébreszteni, a kik most még csak hirből is alig ismerik az egyletet, s ha egyszer a figyelmet maga iránt képes lesz ébreszteni, akkor résztvevőkben sem leend többé hiány.

Véleményünk szerint tehát az első lépés, melyet minden egyletnek megkell tenni, egy alap előteremtése arra, hogy egy állandó rendes fizetéssel ellátott szakképzett titkárt tarthasson, aki kizárólag az egylet ügyeinek éljen. Szóval meginditása bár mily szerény alapon is az egyleti élet müködésnek, mert hol siri csend honol, s néma pusztaság uralg, ott hogy is találhatná magát helyén a gazda, a kinek, mint neki minden perczét a természet teremtő erejének vezetése s felhasználására kell forditani, ha megélni, ha boldogulni akar, az alapnak az összehozása véleményünk szerint azon tér, melyen a nagybirtokos osztály a mezőgazdaság ügye körül érdemeket volna képes szerezni magának, s egyuttal ha kézbe venné megye szerte a buzditást arra, hogy aki csak teheti vegyen részt azon munkában, mely a gazdasági egyletekre vár, azt hisszük, hogy rövid időn megpezsdülne a gazdasági egyleti élet s ezzel meg lenne alapja vetve, az ország mezőgazdaság terén való folytonos biztos haladásának. — Addig pedig mig ez bekövetkezend, legyünk több bizalommal egymás őszinte törekvése s szándéka iránt, erőnkhöz képes hasznára lenni az ügynek, ama téren, melyen, ha czélt akarunk érni szükség van, hogy mindenki teljesitse kötelességét.

Iparügyek.

A magyar kereskedelmi és iparkamarák egyetemes gyülése.

— szept. 13.

A kereskedelmi és iparkamarák országos értekezletének mai harmadik ülésén a tanácskozás jóval szakszerübb és igy tanulságosabb volt mint a tegnapi. Főleg az ipartörvény reviziójának második sarkalatos pontja: az ipartársulatoknak kötelezővé tétele igen érdekes vitatkozásokra adott alkalmat.

E kérdést megelőzőleg rövid vita folyt az ipartörvény 105-ik szakasza körül, a regale ügy, malomjog, az egyuttal kereskedést folytató gyógyszerészek és a müves gyáripart is üző bányavállalatokra való tekintettel. Ezen kérdésekben különösen Gámán (Kolozsvár) és Radvány (Miskolcz) szólottak szakszerüen.

Mielőtt az értekezlet áttért volna az ipartársulatokra vonatkozó kérdőpont vitatására, Gámán kolozsvári küldött figyelmeztette az elnöklő minisztert, hogy a qualifikáczió kérdésére nézve a hosszu vita folyamán lettek ugyan eltérő elvek hangoztatva, de a tanulási igazolás módozatai iránt tüzetes javaslatok nem tétettek. Kivánatosnak tartaná a kérdés ezen részére most visszatérni.

A miniszter kijelentette, hogy ő nem ellenzi sőt kivánatosnak tartja azt, hogy a dolog minden irányba tisztába hozassék, de ő is meggyőződött Ráth Károly tegnapelőtti, akkor elvetett inditványának helyességéről, miszerint a qualifikaczió kérdésének kiviteli módozatai csak is a iparszervezetre, a tan- és munkaviszonyokra vonatkozó kérdőpontok elintézése után lesznek kellőleg körül irhatók.

Ezekután áttért az enquete az ipartársulati szervezetre vonatkozó kérdőpontra. A horvát-szlavonországi kamarák küldöttei kijelentették, hogy egyrészről nem birván a tanácskozási nyelvet, másrészről egyéb elfoglaltságuknál fogva is kénytelenek lévén eltávozni, javaslataikat az összes kérdőpontokra vonatkozólag irásban terjesztik be. A szőnyegen levő kérdésre nézve kijelentik, hogy a horvát-szlavon kamarák és az ottani összes érdekelt körök a kényszertársulás behozatalát kivánják.

Ráth Károly a kérdést összeségében felölelő beható indokolás mellett 10 pontba foglalva javaslatot terjesztett be a kötelezővé teendő ipartársulatok szervezetére és hatáskörére vonatkozólag. E javaslat holnapig kinyomattatván, a folytatólagos tanácskozások szubstrátumát képezendik. Ráth tévesnek tartja azon felfogást, mintha a kérdés abban sarkalna, kötelező társulás legyen-e? A kérdés az, felruháztassanak-e az ipartársulatok bizonyos hatósági jogkörrel vagy nem? — Mert ha ily hatáskörrel nem ruháztatnak fel, akkor nincs czélja és nincs értelme a társulási kényszernek, a mit az ausztriai társulatok példája is bizonyit, hol a megfelelő hatáskör nélkül, társulatok egyáltalában nem felelnek meg a czélnak. Másfelől pedig ha a megfelelő hatósági jogkörrel vannak a társulatok felruházva mint ujabban Németországban, (a hol a többi között a mestervizsga, a kizárólagos tanonczt.artási jog, az összes munkaviszonyok, a segélypénztárak, szakiskolák stb. felett a felügyelet a társulatokat illeti meg), akkor ismét képtelenség az ily társulatokba való belépést az egyes iparosok kényétől tenni függővé. A jelenlegi rendszabályok teljes dezorganizácziót szültek ugy a társulati, mint a tan- és munkaviszonyokban, és ha van is mintegy 1400 ipartársulat a papiron, ezeknek tizedrésze sem fejt ki számbavehetőleg czélirányos müködést. Azonfelül vannak egész megyék, igy Krassó, Mármaros, Ung, Liptó, Turócz, Árva, Torna, hol a rendelkezésére álló kimutatások szerint ezideig egyetlen ipartársulat sem alakult s csak ezen megyékben mintegy 100,000 iparos minden társulati kötelékén kivül áll. Ráth az iparos kongresszus határozataival egyetértőleg az ipartársulatokat kötelezővé akarja tenni, de egyszersmind az intézménynek tartalmat is kiván adni. Erre czéloz beadott javaslata, mely egészben megegyez az országos iparegyesület munkálataiban kifejtett irányelvekkel s azoktól csak annyiban tér el, hogy minden városban egy általános ipartársulat alakitását kivánja a főbb ipar-csoportok szerinti szakosztályi szervezettel.

A kötelező ipartársulatokat, illetőleg Ráth inditványát a leghatározottabban ellenezték báró Kochmeister, Csepreghy és Jonás budapesti kamarai küldöttek, továbbá Finály (Kolozsvári). Ellenben pártolta a szónokok hosszu sora, mint Strasszer (temesvári), Radvány (miskolczi), Kesselbauer (pozsonyi), Deil (kassai) küldöttek.

Finály a többek közt azon, a valóságnak meg nem felelő állitást koczkáztatta, hogy az iparos mozgalom megindítói és vezetői, a helyett, hogy a társulási kényszert vették fel a programmba, inkább buzditották volna az iparosokat a szabad társulatok alakitására. Ezzel szemben utalás történt arra, hogy tényleg eme mozgalmaknak köszönhető, miszerint az ipartársulatok mindjárt az első években sürübben és nagyobb számmal alakultak. A kormány által létrejövetelében megakadályozott iparszövetségnek és a társulati intézménynek fejlesztése, valamint egy közös kapocs általi erősitése volt a főczél. Különben azon városokban vannak jelenleg is üdvösen müködő nagyobb ipartársulatok, (pl. Szegeden, Szolnokon, Miskolczon, Gyulán, Győrött stb.) a hol a Finály által emlitett iparos mozgalmak egyes buzgóbb vezetői fejtenek ki tevékeny müködést.

Kochmeister báró e bajt abba látja, hogy nincsenek szakiskoláink, nincsen a ki gondoskodjék e törvény végrehajtásáról stb. No hiszen, ha volnának országosan szervezett szakiskoláink, ha volna hatályos közigazgatásunk, ha volna öntudatos közgazdasági és iparügyi politikája a kormánynak, akkor csakugyan nem volna szükség a kényszer társulati intézményre. Csakhogy mindettől még távol állunk.

Azok közt különben, a kik a kötelező ipartársulatok mellett szólaltak fel, nézeteltérés a kivitelre nézve csak annyiban merült fel, hogy némelyek iparágak szerint s illetőleg az érdekeltek tetszésére bizva akarják a társulatot alakitani, mig mások Ráth inditványa értelmében a hatósági jogok gyakorlását egy társulatba való egyesüléstől kivánják függővé tenni. A további nézeteltérés az, vajjon tartozzanak-e az összes müves iparosok, és pedig ugy az iparosok mint a gyárosok vagy pedig csupán az előbbiek a társulati kötelékbe beállani.

Megemlitjük még, hogy a miniszter időközben eltávozván, az elnöki széket Matlekovich Sándor h. államtitkár foglalta el, kinek vezetése alatt a tanácskozások azonnal gyakorlatibb és a czélnak megfelelőbb menetet vettek, amennyiben a h. államtitkár ur a szólókhoz intézett kérdések által, a gyakran általánosságban tartott elmefuttatások teréről az egyes kérdések feletti konkrét véleménynyilvánitásra vezette vissza az illetőket.

Az ipartársulatokra vonatkozó kérdőpontok feletti vitát holnap folytatják és pedig a kinyomatni rendelt s Ráth Károly által beadott inditvány képezendi a vita lényegét. Ráth Károly inditványa a következő:

Az ipartársulatok kötelezővé teendők, és pedig oly módon, hogy

1. bevonandók az iparszervezetbe mindazok, a kiknek iparüzése szakszerüleg képzett iparos munkások igénybe vételével történik, tehát az összes ugynevezett müves iparosok, kézmüvesek vagy gyárosok.

Kivételt csak a nem müves iparosok képezhetnek, azaz a házi-ipar üzők, és azon tömegtermelési iparágak üzői, kik nem szakszerüleg képzett munkásokkal, hanem minden pillanatban változtatható napszámosokkal folytatják iparukat.

2. Nagyobb gyárakban a hol a szakértő müvezető nem maga a telep tulajdonosa, vagyis nem önálló iparos, a szakérdekekre való tekintettel az illető müvezetők, mint mesterek a társulatokban, akár az illető gyáros képviseletében, akár külön is helyt nyernek.

3. A segédek és gyármunkások az illetékes társulattal bizonyos kapcsolatba hozandók annyiban, hogy az ellenőrzés eszközölhetése végett be kell igtatva lenniök a társulatnál és hogy kebelükből az önálló iparosokkal egyenlő számu tagot válaszszanak a békéltető bizottságba, mely bizottságok a munkaviszonyok egyetértő rendezése tekintetében is eljárhatnak.

A mennyibe a az ipartársulatok oly feladatokra vállalkoznak, melyek a munkaadók és munkások közremüködésével létesitendők (segédegyletek, könyvtár, olvasókör, szállók, tudakozódó intézet stb.), ezekben mindkét félnek a czélnak megfelelő jogkörrel ellátott együttes képviselete lenne életbeléptetendő.

4. Miután a társulatoknak főfeladata abban áll, hogy a szakbeli kiképzést erélyesen kezükbe vegyék, a tanulóknak a társulatok hatásköre alá kell helyeztetni, oly módon, hogy mind a szegődtetés, mind a felszabadulás, mind az egész tanidő

alatti ellenőrködés a társulatnak feladatához tartozzék.

5. Minden városban — a főváros kivételével — csak egy (u. n. általános) ipartársulat lesz alakitandó, melyben azonban a szükséghez képest az egyes iparágak vagy iparcsoportok szerint szakosztályok alakitandók. Valamely iparágbeli speciális czélokra a szakosztályok külön pénzalapot is létesithetnek és kezelhetnek.

Azon iparosok, kik elszórtan laknak egyes községekben és külön helyi ipartársulatokat nem alakithatnak, valamely (ugyanazon kamarai területen fekvő) legközelebbi város ipartársulatába lépnek.

Az ipartársulatoknak feladata a fentiekhez képest:

a) Az iparos szaktanulást előmozditani, és pedig a tanszerződések kötésénél és megszünténél való közbejövetel, a tanonczok nyilvántartása, a tanszerződésekből folyó kötelességek, különösen az iskoláztatási és szaktanitási kötelezettség teljesitése feletti felügyelet, ipartanodák felállitásában és fentartásában való közremüködés által stb.

b) Az iparosok és segédszemélyzetök közötti viszonyra vonatkozó törvényes határozmányok érvényesitésében eljárni; az iparosok és segédszemélyzetök közt keletkező surlódásokat és peres kérdéseket a külön e czélból felállitandó békéltető bizottságok utján, melybe egyenlő számmal segédek is felveendők, kiegyenliteni.

c) A hatóságoknak az ipart érdeklő intézkedéseikben adatok szolgáltatása és szakvélemények nyilvánitása által segédkezet nyujtani.

d) Általában az illető iparág vagy iparágak fejlődését lehetőleg előmozditani, valamint az e czélra törekvő intézetek vag társasulásoky müködését elősegiteni.

A társulatok feladatainak teljesitésére szükségelt költségek, e társulatok netaláni vagyonának jövedelmein kivül, az illető társulathoz tartozó iparosok tagsági dijaiból és netán külön megszavazandó pótjárulékaiból, továbbá egyes eljárásokra szabott dijakból fedeztetnek.

A társulatoknak jogában álljon a viszonyoknak megfelelő közvetitési illetékeket szedni, először is a tanonczok szegődtetésével és felszabaditásával. De továbbá az oly társulatoknál, melyeknél a munkaközvetités egyöntetü vitele szükségesnek látszik, a társulatok joga legyen azt saját tagjára nézve esetleg kizárólagos módon is gyakorolni, és erre nézve szintén bizonyos megállapitandó méltányos közvetitési dijat szedni.

A társulatok egyes határozottan kiszabandó esetekre nézve birságolási joggal birjanak, és pedig mind a mesterek, mind a segédek ellen, de a mesterekre nézve legfeljebb 6 frt, a segédekre nézve legfeljebb 3 forint erejéig. — A befolyandó birságösszegek azonban mindenkor szakoktatási, illetőleg müvelődési czélokra forditandók és külön kezelendők.

A békéltetési jogkör kibővitendő lenne két irányban: 1. a társulati tagok közt felmerülő iparügyi peres kérdések eldöntésére, és 2. oly esetekben való békéltető biráskodásra, midőn a vevő közönség részéről egyes tagok ellen az iparüzletből eredő panaszok merülnek fel; — ily ügyekben békebiráskodásnak csak akkor lehetne helye, ha a társulat közbejövetele a közönségbeli panaszló által igénybe vétetik és hogy a békéltetés sikertelensége esetében a rendes biróság előtti eljárásnak van helye. Ily esetekben is meg kell hogy illesse a társulatot bizonyos dij szedése.

***

A mai ülés lefolyását a félhivatalos kőnyomatu lap tudósitása nyomán a következőkben közöljük:

Br. **Kemény** Gábor kereskedelmi miniszter az ülést délelőtti 10 órakor nyitja meg.

Strasser megjegyzi, hogy mielőtt a gyülés folytatná tanácskozásait, a kormány képviselői tegyék meg az előttük szükségeseknek látszó kérdéseket, hogy ily módon elegendő tájékozottság váljék lehetővé a tanácskozás alá kerülő tárgyakra nézve.

Br. **Kemény** ker. miniszter azt válaszolja, hogy hisz ő épugy mint az államtitkár már ismételve tettek néhány részletre vonatkozólag direkt kérdéseket.

Felolvastatik erre a harmadik kérdőpont, mely igy hangzik:

„Szükséges-e a törvény 105. §-ában felsorolt az ipartörvény határozata ala nem eső foglalkozások közül egyeseket (és pedig mely foglalkozásokat) felvenni?

Deil megjegyzi, hogy a 105. §-ban felsorolt foglalkozásokon kivül a házi ipar és a nyilvános bordélyok is felveendők volnának.

Gámán azt hiszi, hogy a regálékra, valamint a malomjogra nézve különös intézkedéseket kellene tenni. Ideje, már, hogy a regale-ügy valahára rendeztessék. — A zálogkölcsön-üzlet is itt kivétel gyanánt statuálandó volna.

Br. **Kemény** G. miniszter megjegyzi, hogy e kérdések fölötti vita itt nincs helyén. Ez igen nagy és fontos tér, s a kérdés magára a törvényhozásra nézve is rendkivül nehéz. — Mert nem elég, ha a regaléknál csupán gazdát cserélünk, midőn gyökeres megoldásra van szükség. A malmokat illetőleg egy nagy bajon már segitve van, miután egy tavali törvény a gőzmalmokat kiválasztotta a regálék közül.

Devidé a zágrábi és zenggi kereskedelmi kamarák nevében irásban nyujtja be észrevételeit a megállapitott kérdőpontokra nézve.

Br. **Kemény** miniszter szivesen tudomásul veszi ugyanezen észrevételeket, de megjegyezni kénytelen, hogy igy aztán nem fog eszmecsere létesülni.

Devidé kéri, hogy e megjegyzések mindenesetre fogadtassanak el, miután a nevezett két kereskedelmi kamara képviselőinek nincs alkalmuk idejöket tovább is a tárgyalásoknak szentelni s nem időzhetnek többé Budapesten.

Br. **Kemény** miniszter kijelenti, hogy ezen észrevételeket minden egyes kérdőpontnál fel fogja olvastatni.

Radvány (Miskolcz) azt kivánja, hogy segittessék azon a bajon, hogy a vasmügyárak hivatkozással a 105. §-ra, kivonják magukat a kamarai illetékek fizetése alól, daczára annak, hogy ipart folytatnak, miután öntött munkát is késziteneк. Ép oly kevéssé helyes az is, hogy a gyógyszerészek, kik a vidéken valóságos kereskedést üznek, kivonják magukat a többi kereskedőkre nézve érvényben álló kötelezettségek alól.

Matlekovits állami titkár figyelmezteti a bizottságot, hogy a gyógyszerészek azért képeznek kivételt, miután ők még szigorubb ellenőrzésnek vannak alávetve. Kérdi, hogy Radványi nézete értelmében ezenkivül a gyógyszerészeket az ipartörvény még más határozatainak is alá lehetne-e vetni?

Radványi: Bizonyára, miután valóságos kereskedők s mint ilyenek kötelesek volnának a terhekben is osztozni nevezetesen pedig kamarai illetékeket fizetni.

Strasser szintén azon nézetben van, hogy a gyógyszerészek nem képezhetnek kivételt. Ők is kereskedők és iparosok s még sem jegyeztetik be czégöket sem pedig illetékeket nem fizetnek.

Br. **Kemény** miniszter a vasgyárakra nézve megjegyzé, hogy azok a mennyiben bányászvállalatok, nem vonhatók e törvény alá. — Valószinü azonban, hogy a mennyiben ipart folytatnak, csak annyiban volnának az ipartörvénynek alá vetendők! (Felkiáltások: Igen!)

Finály hangsulyozza, hogy e tekintetben ugy sem lehet a visszaéléseken törvényes intézkedésekkel segiteni.

Kovács kéri, hogy azokra nézve, a kik kötelesek legyenek kamarailletékeket fizetni, később nyittassék egy külön diskusszió. Itt csak azt emeli ki, hogy a hitelintézetek is ki akarják magukat vonni e kötelezettség alól, miután ők is fel vannak e szakaszba véve.

Deil mellékesnek találja a dolgot a kamarai illetékek álláspontjáról birálni el. Ellenben határozottan meg kellene állapitani, hogy a gyógyszerészek mit árulhatnak s mit nem.

Matlekovics államtitkár: Ez ugy látszik, hogy nem a jelenlevők többségének véleménye, hanem az, hogy a gyógyszerész mihelyt egyéb czikkeket is árul, nemcsak gyógyászatiakat — köteleztessék, hogy magát jegyeztesse be, mint kereskedő, illetőleg fizesse meg a kamarai járulékokat. (Élénk helyeslés.)

Ezzel a harmadik kérdésre vonatkozó vita be van fejezve.

Gámán kéri, hogy a gyülés térjen vissza ujra az első kérdőpont második kikezdésére, s nyilatkozzék végre határozottan a felől, hogy mely iparok volnának gyakorolhatásukra nézve korlátozandók. Mert miután a 150—160-ra rugó iparágak közül még a czéhek idejében is csak 32 volt korlátozva a többi pedig teljesen szabadon volt adva, ma csak nem akarhatjuk a korlátozást valamenynyire kiterjeszteni.

Matlekovics államtitkár azt hiszi, hogy erre nézve sokkal könnyebb lesz akkor nyilatkozni, ha a tanoncz és segéd kérdés el lesz döntve.

Gámán attól tart, hogy akkorra az enquete legtöbb tagja elutazott már haza.

B. **Kemény** miniszter. De hát czéltalan volna a vitát ismét arra a pontra visszaterelni.

Deil engedelmet kér, hogy tegnapi inditványát egészitheti ki oly formán, hogy jövőre a kormány fel legyen jogositva a kamarak meghallgatása után olyanoknak is megengedni valamely ipar üzhetését, kik erre a törvény értelmében joggal nem birnak. Ez irányban leginkább a fegyházakból kikerülteket tartja szóló szem előtt, a kik ott valamely iparágat elsajátitották.

Br. **Kemény** miniszter azt hiszi, hogy e kérdés mégis tán később volna megvitatandó.

Csepreghi. Azon urak, a kik az ipart korlátozni akarják, lassanként maguk is más álláspontra kerülnek.

Felolvastatik erre a 4. kérdőpont. E pont igy szól:

„Kielégitők-e az ipartörvény intézkedései az ipartársulatok tekintetében? Ha nem, minő intézkedések szükségesek?

A zágrábi és zenggi kereskedelmi kamarák beadványa határozottan a társulási kényszer mellett szól.

Ráth Károly e pontot a legfontosabbnak tartja az egész tanácskozásban, még sokkal fontosabbnak mint a qualifikáczió kérdését. Első sorban nem arról van szó, hogy kimondassék-e a társulási kényszer vagy nem, hanem arról, hogy a társulatok elláttassanak-e testületi, vagy amint szokás mondani hatósági jogokkal? Mert mihelyt a társulatoknak a testületi jog megadatik, önként értetődik, hogy a kényszert is kell mondani. Ha pedig a társulási kényszer nem fogna dekretáltatni, akkor a létező törvény módositása ugyis felesleges, mert szabad társulatoknál e törvény a lehető legjobb. A társulatok akkor megfelelő hatáskörrel volnának ellátva; nevezetesen gondoskodnának arról, hogy az oly szükséges oktatás végre az egész országban meghonosittassék; a munkaadó és munkás közti viszony állandóan szabályoztatnék ez pedig annál szükségesebb, mivel a fakultativ társulatok még igen csekély számban léteznek az országban. — Ott azonban, a hol léteznek, a legáldásosabb jelenségek kisérik. Hét megyében, melyek 10,000 iparossal birnak egy társulat sincs, sok nagy városban csak egy-kettő. — A törvénynek ennélfogva gondoskodnia kell arról, hogy az iparos kényszeritve legyen társulatba lépni. Ez semmi esetre sem jelenti a czéhrendszerhez való visszatérést. Minden kézmüvest — a gyárakban dolgozókat is ideértve — kényszeriteni kellene társulatokba lépni. Csak a háziipar és vidékiipar képezhetne kivételt. De ez az intézkedés csak akkor válik czélszerüvé, ha kimondatik, hogy minden városban az összes iparosokra nézve csak egy hasonló társulat szükséges, a mi a szaktársulatok alakitását természetesen nem zárja ki. E társulatoknak megfelelő társulati jogokat kell nyerniök, nevezetesen pedig jogot arra, hogy birságokat róhassanak ki és pedig a mesterekre 6 frtig, a segédekre 3 frtig. Kérdi, hogy mi akadályozza a társulási kényszer kimondását? Szóló végül e tekintetben egy terjedelmes irásbeli inditványt nyujt be.

Csepreghi csodálkozik, hogy most a tanonczoktól vizsgát is akarnak követelni, a mi még a czéhrendszer idejében sem történt. Szerződés mellett a mester az idő lejárta után a bizonyitványt meg sem tagadhatja, s ha vizsgákra kényszeritjük, akkor alkotjuk meg az igazi proletáriátust. A kötelező ipartársulatokat bajos kimondatni, mert hol találjuk a hatart a házi ipar és az ipar, továbbá a gyár és a kisipar közt. Sokszor tart a gyáros tanonczot és a kisiparos nem, a két-három személylyel dolgozó pecsétviasz készitőt, gyártmányainak tömegénél fogva bátran gyárosnak nevezhető, a száz munkással dolgozó czipész pedig vagy a kövezőmester, vagy cserépfedő a kis iparos. Mindenesetre szükséges lenne azonban az iparhatóságok jogkörének kiterjesztése. Ezen iparhatóságnak be volna mutatandó minden tanonczszerződés, mely ezután jegyzésbe volna foglalandó. A segéd munkás köteles legyen a hatóságnál letenni munkakönyvét és bizonyos időközben egymérsékeltdij lefizetése mellett magát jelenteni. Ezen hatósághoz mindenütt be kellene osztani néhány derék gyakorlott iparost, kik a szakmájukba vágó felvilágositásokat és tanácsokat megadhatják. (Helyeslés). Ez még sokkal olcsóbb is volna, mint a társulatok alakulása. Budapesten p. o. létesülne vagy száz társulat, ez csak ezer forintjával számitva a költséget, 100,000 frtba kerülne évenként, mig az elöljáróságok mint iparhatóságok nagyon csekély öszszeggel teljesen megfelelhetnének ezen feladatnak. Ez nem zárná ki különben társulatok szabad alakulását. (Élénk helyeslés).

Deil arra kéri a jelenlevőket, hogy ne lépjenek most elő egész szerves programmal, hanem egyelőre a felől nyilatkozzanak, vajjon szükségesnek tartják-e a kényszertársulatokat vagy nem és vajjon megadandó-e nekik a testületi, illetőleg hatósági jogok?

Sinoquina kijelenti, hogy ő a kényszertársulatok ellen egész határozottan tiltakozik, ez teljesen czéltévesztett volna.

Finály nem érti, hogy mikép akarják kényszeriteni az iparosokat a társulatokba belépni. Ha jó a társulás majd alakulnak azok a társulatok önként. Ha az ez ügyben kifejtett nagymérvü agitáczió arra forditatott volna, hogy az iparosokat buzditották volna önkényes társulatok alakitására valóban sokkal több haszon lett volna.

Br. **Kemény** miniszter **Matlekovics** államtitkárnak adja át az elnökséget.

Strasser ugy találja, hogy a törvény eddigi intézkedései elégtelennek, habár Ráth inditványa nem czélszerü. A társulati kényszert ki kell mondani és a társulatokat bizonyos hatósági jogokkal kellene felruházni, ki kell mondani a tanoncz bizonyitvány-kényszert és — a mi nem csekély fontosságu — a társulatok segélyt is nyujtsanak az egyes tagoknak.

Matlekovits államtitkár azt kérdi Strassertől, vajjon a kereskedőket is akarja-e társulatokba szoritani s vajjon szaktársulatokat kiván-e vagy általánosokat.

Strasser: Kereskedőket nem akarja bevonni s nem kiván egy általános társulatot.

Matlekovics. De akkor mily társulatba legyen kénytelen az egyes iparos belépni?

Strasser. A mely iparághoz legközelebb áll.

Matlekovics, Ki fogja ezt meghatározni? Figyelmeztet továbbá arra, hogy a társulatoknak testületi joguk ugy is van a törvény értelmében. Egészen más a hatósági jog.

Gámán fölemliti, hogy a Kolozsvárt alakult társulatnak a kormány által jóváhagyott szabályzata értelmében van már ily hatósági joga.

Br. **Kochmeister** kifejti, hogy az eddigi tapasztalatok szerint mindenütt, a hol társulatok alakultak, az eredmény igen kedvező volt, minélfogva nagy baj, hogy a társulásra vonatkozó törvényes intézkedések nem hajtattak végre szigoruan. — Hisz önálló iparosokról van itt szó! kényszeritsük-e ezeket valamely társulathoz csatlakozni, ezenfelül még azzal a kilátással, hogy anyagilag támogatni kellend őket? Hisz akkor már eleve el vannak veszve. Egy ily kötelezettség fölöslegesnek látszik lenni. Jobb volna annyi szakiskolát állitani, a mennyit csak lehet és az iparosokat ezen iskolák fenntartására kötelezni. Legkevésbbé vannak a társulatok arra hivatva, hogy a tanonczvizsgáknál szerepeljenek. A vándorévek pedig sokkal nagyobb és veszélyesebb proletáriátust fognának szülni, mint a milyen az, a melyről ma panaszkodunk, s a mely az iparosoknál semmi esetre sem mutat magasabb százalékarányt, mint bármely más társadalmi osztálynál. Hagyják meg ennélfogva a szabad társulatokat, csak akkossanak külön szerveket.

Kesselbauer a kényszertársulást feltétlenül szükségesnek találja s testületi jogokat kiván számára.

Jónás azon nézeten van, hogy a teendők azon részét, melyet eddig a társulatok vittek: t. i, az iparosokat egymással érintkezésbe hozni, időtöltéseket rendezni, esetleges községi vagy országgyülési választásoknál domináló helyzetet foglalni — jövőre is meg kell hagyni a szabad társulatoknak, ellenben a másnemü teendőkre nézve valamely közeget vagy forumot kellene állitani. Ennél minden iparosnak mielőtt üzletéhez fog, jelentkeznie kellene, és miután most is mindenik kényszerülve van a kamarákba belépni, abból egy sokkal jobb közeget lehetne csinálni azáltal például, hogy kimondatnék, miszerint minden városban a hol legalább 1000 forint kamarai járulék foly be — egy ily — a kamarák képviselőjeként müködő közeg állittassék. — A másod instancziát maga a kamara képezné s harmadfoku fórum gyanánt esetleg a központi kereskedelmi és iparkamara volna a fővárosban állitandó.

Radványi megjegyzi, hogy a miskolczi társulatnak is hatósági jogokat adott a miniszterium, mikor szabályzatát — megerősitette, a miért itt köszönetet is mond; de vannak mégis iparosok, a kik nem akarnak a társulatba lépni. Kellene azért valami közeget felállitani, mely jogositva legyen, ott; a hol ily társulat már létezik az iparosokat — de csakis a kézmüveseket — a belépésre kényszeriteni.

Deil a kényszert kivánja, mert rendet akar. Egyesült erővel sokkal többre mehetni, s a társulatok bizonyosan gondoskodni fognak érdekeik lehető megóvásáról s másrészt szolgáltatni fognak megbizható és teljes adatokat, ha a kormány azokat kivánni fogja.

Ha az ügyvédeket, közjegyzőket lehetett kényszeriteni, hogy kamarákba lépjenek, annélkül, hogy önállóságuk azáltal veszélyeztetnék, miért ne lehetne erre kényszeriteni az iparosokat, de a kereskedőket is?

Ausztriában kitünőknek bizonyultak a kényszertársulatok s ezért azokat nálunk is ugyanazon minta szerint kellene életbeléptetni.

Végül felolvas egy nyilatkozatot, melyet 8 vidéki kamara képviselője aláirt, s melynek értelmében ők a kényszertársulatok mellett nyilatkoznak.

Matlekovics áll. titkár arra figyelmeztet, hogy Ausztriában az utóbbi években a kamarák a kényszertársulatok ellen nyilatkoztak majdnem egyhangulag, csak a legutóbbi időben emelkedtek ismét hangok a mellett, hogy hagyassék meg a kényszertársulat, de nyerjen hatósági jogokat Az ülés ezzel 2 és fél órakor eloszlott, folytatása holnap d. e. 10 órakor.

Vegyes közlemények.

⁂ **Szölőkivitelünk** az idén a szokottnál nagyobb mérvünek igérkezik. A földm. miniszterium borászati kormánybiztosi hivatalához már több mint husz németországi czég — néhány a Rajnavidékről is — intézett kérdést a készlet stb. iránt, viszont a kormánybiztosi hivatal is összeköttetésbe tette magát a termelőkkel s mintegy közvetitő szerepet vállalt. Epen most dolgoztak ki az érdeklődő külföldi kereskedőkhöz egy körlevelet, a miben a kiviteli föltételek stb. ismertetve vannak.

⁂ **Mennyit ér egy tiszavidéki sorsjegy igérvénye.** F. hó 15-én lesz a tiszavidéki sorsjegyek első huzása és e napon a létező 4400 sorozatszámból 9 fog kihuzatni. A nyerés valószinüsége az első huzásnál egy sorsjegygyel: 9/4400 = 0 00204545. A nyerés valódi minősége két különböző sorozatszámmal biró sorsjegygyel: 7911/1.935560 = 0.00408718.

E valószinüség nincs tehát kétszer akkorra, mint a melyet egy sorsjegynél találtunk, hanem volt valamivel kisebb. A valószinüség három, különböző sorozatszámmal biró sorsjegygyel: 1 580043/257,957.360 = 0.00612520.

E szám szinte kisebb, mint háromszorosa annak, melyet az egy sorsjegy kihuzásának valószinüségére találtunk. Ha keressük a különböző sorozatszamu sorsjegyek azon számát, melylyel valószinüleg nyerhetünk, e szám: 326, azaz: 326 különböző sorozatszámu sorsjegygyel kell birnunk, hogy a nyerés valoszinüsége egyenlő legyen: ½-el. E sorsjegyekre igérvények is kiadatnak, Hogy egy ily igérvény értékét meghatározhassuk, figyelembe kell vennünk, hogy szept. 15-én tartandó huzásnál ki fog huzatni:

1 sorsjegy		100,000 frtal
1 „		4,500 „
4 „	á 1000 frt	4,000 „
894 „	á 110 frt	98,340 „
900 sorsjegy		206,840 „

E 900 sorsjegy tehát 206,840 frttal fog beváltatni, a sorsjegyekre eső összeg azonban kisebb, mivel most minden sorsjegy körülbelül 110 frtba kerül; ha tehát 206,840 frtból 900-szor levonunk 110 frtot, azaz 99,000 frtot, marad az első huzásnál valóságos nyereménynek 107,840 frt. Miután tehát a kiadott 440,000 sorsjegy összesen csak 107,840 frtot nyer, tehát egy sorsjegy átlagos nyereménye körülbelül 25 kr és ez egy igérvény valóságos értéke.

Az állam azonban igérvényenként 50 kr. bélyegilletéket vesz. Sajátságos, ez talán egyedüli a maga nemében, hogy egy tárgy, mely 25 krt ér, arra 50 kros bélyeg kell. Ebből azt a következtetést lehet vonni, hogy az igérvények nagy fogyasztása által az állam e sorsjegyeknél kétszer annyit nyer, mint az összes sorsjegytulajdonosok együtt véve Az igérvények eladói a igérvényért 2 frtot és 50 kr. bélyeget kérnek; a vevő tehát tizszer annyit fizet, mint a mennyit az igérvény megér.

⁂ **Bankhirek.** Az első osztrák takarékpénztár zálogleveleit jelzálogadósainak nem mint eddig al pari, hanem az osztrák-magyar bank határzatával egyenlőn, napi árfolyamon fogja számitani. Az igazgatóság már legközelebb fog ez irányban határozni. — Egy belföldi biztositó társulat elhatározta, hogy hatáskörét kiterjeszti a hadi-biztositás terére is. Az erre vonatkozó szabályzat már ki van dolgozva. — Soubeyran — mint Párisból sürgönyzik — egy nagy pénzügyi tranzakczió végett Rómába utazik.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Gabonatőzsde.

— szept. 13

Buza ma a tegnapi esős s mai borus idő következtében tulajdonosok által igen mérsékelten kináltatott. A vételkedv ellenben élénkebb volt, de eladók a kezdetben követelt magasabb árat elérni képesek nem voltak, az egész forgalom csak azután lett élénkebb, midőn a magasabb árkövetelés beszüntettetett. Eladatott 15—16000 mm., szilárd irányzat és változatlan árakban.

Hivatalosan az alábbi kötések jegyeztettek; **Buza.** Tiszavidéki 200 mm. 80 k. 11.70, 100 mm. 80 k. 11.60, 300 mm. 11.75, 100 mm. 79·3 k. 11.65, 100 mm. 79·3 k. 11.50. 200 mm. 78·8 k. 11.60, 200 mm. 79 k. 11.55, 200 mm. 78·8 k. 11.55. 100 mm. 78·7 k. 11.40, 100 mm. 78·4 k. 11.55, 200 mm. 78·5 k. 11.30, 200 mm. 78·2 k, 11.50, 200 mm. 78 k. 11.40, 1000 mm. 77 k. 11.35.

Fehérmegyei 300 mm. 76·5 k, 11.20, 200 mm. 75·6 k. 11.10.

Pestmegyei 200 mm. 80 k. 11.45, 300 mm. 79·9 k. 11.45, 100 mm 78 k. 11.42½, 300 mm 77.8 k. 11.20, 300 mm. 77.5 k. 11.10, 300 mm. 77.8 k. 11.10, 300 mm. 77 k. 11.15, 200 mm. 76 k. 11.25, 300 mm. 76 k. 11.10, 350 mm. 75.2 k. 10.85, 1500 mm. 75 k, 11.15.

Bácskai: 1800 mm, 74.8 k. 10.95.

Északmagyarországi: 100 mm. 79.2 k. 11.35, 100 mm. 79 k. 11.35, 200 mm. 79 k. 11.30, 100 mm. 77.6 k. 11.24, 300 mm. 77 k. 10.90, 300 mm. 77 k. 11.35, 300 mm. 76.6 k. 10.80.

Mind három havi időre adatott el.

Hivatalos árak készpénzben:

Buza uj			—.— frtól	—.— frtig	
„ Tiszavidéki	75 „	80 „	10.75 „	11.55 „	
„ Pestvidéki	75 „	80 „	10.65 „	11.40 „	
„ Fehérmegyei	75 „	80 „	10.75 „	11.85 „	
„ M. é. vidéki	75 „	80 „	10.50 „	11.30 „	

Rozs ugy mint minden más gabnanemekben igen lanyha volt a forgalom. A kinálatok sürgösek, vevők hiányoznak.

Hivatalosan az alábbi kötések jegyeztettek.

Rozs 200 mm. 9.30, 150 mm. 9.15.

Zab 400 mm. 5.80, 200 mm. 5.85, 100 mm. 5.80.

Mind készpénz fizetéssel adatott el.

Hivatalos árak kész áruban:

Rozs 70 kltól 72 klig	9.10—9.30 frtig
Árpa uj 60—62 klig	6.00—6.20 frtig
„ „ 62—64 klós	7.00—7.50 frtig
„ „ 64—66 klós	8.00—9.00 frtig
Zab uj 37 kltól 40 klig	5.70—5.90 frtig
Tengeri bánsági	7.80—7.85 frtig
„ másvidéki	7.70—7.75 frtig
Köles	.—.— frtig
Káposztarepcze	13.00—13⅛ frtig
Bánsági repcze	12.75—13.00 frtig

Határidőüzletben az időjárás következtében szilárdabb lett az irány. Az árak a mult heti zárlathoz képest lényegesen emelkedtek.

Hivatalosan jegyeztetett:

Szokvány buza tavaszra	10.75—10.80
„ „ őszre	10.62—10.67
Zab tavaszra	6.07— 6.10
„ őszre	5.90— 5.95
Tengeri 1881. máj.—jun.	5.77— 5.80
Káposztarepcze szept.—okt.	12.15/10—13.00

Délelött eladatott:

Szokványbuza őszre 5000 mm. 10.62, tavaszra 2500 mm. 10.75, 2500 mm. 10.76, 2500 mm. 10.77.

Bánáti-tengeri 1881. május—juniusra 5000 mm. 5.80.

A déli tőzsde

valamivel lanyhább. Eladatott:

Szokványbuza őszre 2500 mm. 10.60, tavaszra 2500 mm. 10.77.

Bánáti-tengeri 1881. május—juniusra 2500 mm. 5.81.

A délutáni tőzsde

berlini szilárdabb árjegyzések következtében ismét szilárdabb lett. Az árak szintén javultak valamivel. Eladatott:

Szokványbuza őszre 2500 mm. 10.62, tavaszra 5000 mm. 10.78.

Bánáti-tengeri 1881. május—juniusra 2500 mm. 5.82.

Zab tavaszra 1400 mm. 6.10, őszre 1400 mm. 5.97.

Esti zárlat.

Szokvány buza tavaszra	10.77½—10.82½
„ „ őszre	10.62½—10.67½
Zab tavaszra	6.00— 6.05
„ őszre	5.95— 6.00
B. **tengeri** 1881. máj.—juniusra	5.77— 5.80
Káposztarepcze szept.—okt	13.00—13.⅛

A délutáni tőzsdén igen élénken kerestetett repcze, melyből különféle minőségü mintegy 3000 mm. adatott el, 11.50—12 frtig.

Árpa takarmány igen kináltatott, mivel igen sok van a raktáron, mintegy 6000 mm. mire azonban olcsóbb árak mellett sem akadt vevő.

Állomásokon

még mindig igen lanyha a forgalom.

Rozs eladatott:

Kecskeméten 8.75.

Zab 5.60—5.90.

Árpa 5 90—6.

Terménytőzsde.

Változás nem fordult elő, kötés nem jegyeztetett.

Értéktőzsde.

Bécsi lanyha tudósitásokra a tőzsde kedvezőtlenül volt hangolva, üzérkedési és járadékpapirok olcsóbbak. Helyi papirok közül egyes malmokban volt élénkebb forgalom, de nyomott árakon. Téglagyárak szilárdak.

Az előtőzsdén

osztrák hitel 289—289.50 és 289, aranyjáradék szállitásra 109.75—109.92½ és 109.80-on jött forgalomba.

A déli tőzsdén

osztrák hitel 289.20-ról 287·60-ra esett, magyar hitel 260, aranyjáradék 109.75—109.45, szőlődézsmaváltság 97.75-ön köttetett.

Malmok közül Konkordia 520, budapesti 1490, Erzsébet 245—242, Lujza 239—235, Pannonia 1190, Viktoria 44.7, Kőbányai téglagyár 179—180.

Váltók és valuták emelkedők. Birodalmi márka 58.05—58.15.

Esti tőzsde

Bécsi lanyha tudósitásokra az irány itt is még lanyhább lett s üzérek realizálni kezdtek. Osztrák hitel 286.50-en indult, javult 287.20 és zárul 286.60-on. Magyar aranyjáradék 109.35-ön indult, lement 109.22½-ig, javult 109.37½-ig és zárult lanyhán 109.15-ön.

Leszámitolási árfolyamok.

Magyar aranyjáradék	109.10
„ hitelbank	260.—
„ leszámitoló	123.—
„ földhitel	—.—
„ jelzálogbank	—.—
Osztr. hitel	288.—
Angol-osztrák	124.—
Unio-bank	112.—
Tiszai sorsjegy	109 50

Szelvényekre esedékes kamat szept. 14-én.

Magyar államadósság:	
Magyar vasuti kölcs. 120 frtos darabonként 5%	1.21.^{67}
Magyar gömöri államvasuti zálogl. darabonként 5%	0.89.^{58}
Magy. 1869. kelet. v. áll. kötv. elsőbbs. adom. 5%	3.04 ^{17}
Magy. 1873. kelet. v. áll. kötv. elsőbbs. ar. v. ezb. 5%	1.01.^{39}
Magyar 1876. kelet. v. áll. kötv. aranyb. 5%	1.01.^{39}
Tiszai és szegedi kölcsön drbonként 4%	1.81.^{11}
Magyar aranyjáradék 100 frt után 6%	1.21.^{67}
Magyar földtehermentesitési kötv. 100 frt után 5%	1.80.^{55}
Erdélyi földtehermentesitési kötv. 100 frt után 5%	0.99.
Szőlődézsmaválts. kötv. 100 frt után 5%	0.94.^{29}
Osztrák államadósság:	
Osztrák államadósság papirért 5% 100 frt után	1.55.^{16}
Osztr. államadós. ezüstben jan.—jul. 5% 100 frt után	0.85.^{16}
Osztr. államadósság ezüstben apr.—okt. 5% 100 frt u.	1.90.^{16}
Osztrák államadósság kisorsolás 1860. egész 5%	7.38.^{88}
Osztrák államadósság kisorsolás 1860. ötödrész 5%	1.47.^{78}
Osztr. államadósság kisorsolás 1854. egész 5%	3.80.^{33}
Osztrák aranyjáradék 4% 100 frt után	1.81.^{11}
Pest város kölcsöne 1870. vagy 1871-diki 5%	1.21.^{67}
Vasuti papirok:	
Alföld-fiumei 5% drbként	2.02.^{78}
Báttaszék-dombovár-zákányi 5% „	2.02.^{78}
Déli vaspálya 5% „	3.69.^{43}
Északkeleti vaspálya 5% „	2.02.^{78}
Erdélyi vaspálya 5% „	2.02.^{78}
Kassa-oderbergi 4% „	1.62.^{23}
Osztrák állami 5% „	2.02.^{78}
Pécs-barcsi 5% „	2.02.^{78}
Tiszai 5% „	2.02.^{78}
Záloglevelek:	
Magyar földhitelintézet papirértéke 5½% 100 frt után	2.01.^{67}
Magyar földhitelintézet papirértéke 5% 100 frt után	184.^{72}
Magyar földhitelintézet papirértéke 4½% 100 frt után	2.03.^{75}
Magyar földhitelintézet ar. v. ezüst 120 frt után 5%	0.21.^{67}
Magyar jelzálogbank 5½% 100 frt után	1.11.^{52}
Magyar altal. földh. részvény-társaság 6% 100 frt után	1.71.^{67}
Magyar által. földh. részv.-társaság 5½% 100 frt után	1.57.^{37}
Osztrák-magyar bank 5% 100 frt után	1.01.^{39}
Pesti magyar kereskedelmi bank 6% 100 frt után	0.71.^{67}
Pesti magyar kereskedelmi bank 5½% 100 frt után	0 65.^{70}
Elsőbbségek:	
Báttaszék-dombovár-zákányi vasut 5% drbként	4.52.^{77}
Dunagőzhajózási társaság 5% „	3.04.^{17}
Északkeleti vasut 5% „	6.79.^{17}
Magyar-galicziai vasut 5% „	0.36.^{10}
Első erdélyi vasut 5% „	4.52.^{77}
Kassa-oderbergi vasut 5% „	2.02.^{77}

Sertés-kereskedelmi csarnok Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, szept. 13. Árak és üzlet változatlan. Magyar tulsulyu 56—57, nehéz 58, közép 58—59, könnyü szedett 57—58½, urasági 59—59½, szerb nehéz 56½, közép 57½ kr. Az árak kilogrammonként értendők.

Borászat.

Herman Ottó előadása a phylloxeráról

— Az „Egyetértés“ tudósitása. —

Eger, szept. 12.

Herman Ottó országgyülési képviselő, külföldi utjáról visszatérve f. hó 11-én városunkba érkezett és itt ma délelőtt 10 órakor a lyczeumi épület disztermében ujabban szerzett tapasztalataira alapitott előadást tartott a phylloxeráról. Az előadás, melyet diszes közönség hallgatott, három részre volt osztva: az elsőben a phylloxera keletkezésének s felismerésének történetét adta elő, a másodikban e rovar természetét ismertette meg velünk s végül a harmadik részben tanácsot adott a veszély elháritására nézve.

Hogy ki, mikor s hol vette észre először a phylloxerát; mikor észlelték ezt Francziaországban s mit tett a franczia kormány a baj elháritására nézve stb. stb., az előadás ezen részéről épen ugy hallgatok, mint a következő második részről, melyben előadó a rovar majdnem hihetetlen szaporaságáról, átalakulásáról s roppant pusztitó-képességéről értekezett; — mivel ezekről előadó már az „Egyetértés“ hasábjain is több érdekes czikket közölt. Az előadás harmadik része azonban az egrieket illette s épen azért erről részletesebben kell szólanom.

Herman Ottó már évek óta látogatja hazánk borvidékeit, azonban — mint mondja — sehol sem talált oly gyönyörü szőlőhegyeket, mint nálunk. Itt mindenütt katarkát tenyésztenek és a különféle elkorcsosult szőlőfajokat nem is ismerik. Ezt ő igen helyesli, mert — szerinte — a veres bor az, a mit termesztenünk kell; ennek van a belföldi piaczon is a legtöbb fogyasztója, meg a külföldön is a legtöbb vevője. Azonfelül ha helyesnek bizonyul be azon kisérlet, melyet a phylloxera ellen ujabban tesznek, hogy t. i. a szőlőt magról ültetik, ugy megint a katarka szőlőnek a magja lesz az, melyet termőképességénél fogva majd ültetni lehet és kell.

Nagy figyelemmel kisért s közben megéljenzett beszéde végén aztán a következő tanácsot adta az egrieknek:

Egyesüljenek a vidékbeli szőlőbirtokosokkal egy társulattá s határozzák el, hogy semmiféle szőlővesszőt nem hoznak be más vidékről; tegyenek kisérletet s neveljenek a katarka magvából szőlőt, meg az amerikai szőlőmagból nőtt gyökérre ojtsanak katarka-vesszőt, hogy azon esetben, ha a filloxera minden elővigyázat daczára is behozatnék, tudják mivel pótolni a megrontott szőlőket és végül a mi már az eddigiekből következik: zárják el határaikat, de — ugymond — ne hatóságilag, hanem maguk a polgárok őrködjenek a fölött, hogy a közlekedéssel ne hozzanak be olyasmit, mi a szőlőket inficziálná, mivel előbbi esetben ugy járnának, mint a pancsovaiak, kiknek határát már 15 rendelettel zárattàk el s mégis annyira nyitva van, hogy még tányéron is be lehetne oda vinni a filloxerát.

Az előadás folyamán nagy rajzokat, ojtott szőlővesszőket s spiritusban elhelyezett filloxerás gyökereket is mutatott az elméleti rész könnyebb megértése végett.

Ma este a vendég tiszteletére bankett volt, holnap, holnapután pedig a szőlőket fogja vizsgálni,

---

* **Borászati és szőllőszeti eszközök kiállitása** rendeztetik f. hó 16-tól 20-ig Kassán. mely gazdasági és ipari szempontból egyaránt érdekesnek igérkezik, s melynek ezen fontos gazdasági ág emelésére bizonyára üdvös befolyás lesz. A kiállitásra a kormány részéről Miklós Gyula [borászati kormánybiztos küldetett ki, ki egyszersmind a jury elnökéül is megválasztatott, a kiállitás tiszteletbeli elnökéül pedig az ismert londoni nagy borkereskedő Gréger Miksa, ki jelenleg 'cognacgyártási kisérletek eszközlése czéljából Budapesten idöz, választatott meg. Mindketten ma este utaztak el a kiállitás helyére, melyet az érdekeltek figyelmébe ajánljunk.

Gyöngyös, szept. 11. A kedvező idjárás folytán a megelőző három évihez hasonló minőségü termést remélhetünk, de ha egész szeptember kedvező marad, oly minőségü lesz borunk, melyre termelőink és borkereskedőink is mindig örömmel fognak visszaemlekezni. A jó minőségre azért is szükségünk van, mivel 1879 óta a nehéz visontai vörös bor, az ugynevezett bikavér a pinczékből nagyobbára eltünt, a közönséges borok pedig csak nyüg a termelők nyakán. Az arak most valamivel szilárdabbak és 1879. világos vörös borért 9 10 frtot, sötét visontai vörös borért és fehér borokért is 13—15 frtot, 1878. vörös és fehér borért 15—18 frtot. régibb borokért minőség szerint 20—30 frtot fizetnek hektoliterenkint.

—

Vidéki piaczok.

Ujvidék, szept. 11. (Az „Egyetértés" tudósitása.) A gabnabehozatal igen élénk, vételkedv a behozatallal vetekedik. A gabnaügynökök már a város kapuin alkut kötnek s azt egyenesen a magtárakba szállitják. Jegyzéseink következők: tiszta buza 10.50, kétszeres buza 9.20, arpa 5.20, zab 5.20—5.40, baba kereslet tárgyát képezi, az árak mmként értendők. Időjárásunkat illetőleg az elmult napokban gyönyörü meleg napok voltak a mi a kukoriczára igen jót tett; jelenleg borult a láthatár s gyenge esőnk is volt. Duna vize rohamosan apad.

B.-Csaba, szeptember 11. (az „Egyetértés" tudósitása.) A mai napon megtartott hetivásár igen élénken volt látogatva, behozatott körülbelül 1500 mm. buza, mely leginkább környékbeli malmok által szilárd áron vásároltatott. Jegyzünk: 75 k. 9.60—10.—, 76 k. 9.80—10.10, 77 k. 10—10.20. 78 k. 10.20—10.40, 79 k. 10.40—10.50, 80 k. 10.60—10.80-ig.

Árpa, takarmány-áru 5.20—30, finom 5.80—6]
Heremag minőség szerint 44 frttól 52 frtig
Tengeri, csöves vékája 60—70 kr.

—

Üzleti tudósitás Amerikából.

New-York, aug. 27. Anyagi helyzetünk pontos vizsgálása semmit sem enged arra következtetni, hogy a legközelebbi elnökválasztás talán akadályozni fogja az üzlet és ipar kifejlődését. Egymásután teljesülnek a remények, melyeket a bő termés iránt tápláltak; a konzum nagyobb szükségletet mutat, a kivitel eddig magas álláspontján maradt, és őszre és télre sem fog csökkenni, ellenben az aranybehozatal teljes folyamatban van és épen most, midőn minden készpénz elhelyezhető, nagyon alkalmas időben jő az arany.

Az árubehozatal, ha nem oly nagy is már, mint a nyár elején, még mindig erős, de nagyobbára kontrasignacziókból áll, melyek kereskedelmünket egyelőre még nem terhelik és melyeknél a kereskedelem nincs kiválólag érdekelve.

Az üzérkedés rövid idő előtti tulzását, most józanabb hangulat váltotta fel, következőkép nem fenyeget a mult évihez hasonló veszély, mely gabnaüzletünkben annyi bajt okozott. Ha tehát valami rendkivüli esemény közbe nem jön, a őszi üzletet remélhetjük.

Hogy ősz utan mily alakot ölt az üzlet, azt most bajos volna meghatározni; válponthoz értunk, melytől igen sok nem etgazdasági kérdés megoldása függ. Az érték és tarifakérdésre az elnökválasztás eredménye, ha nem is töltét enül mérvadó, de mindenesetre nagy horderővel fog birni.

A gyapot kivetelével, idei bő termésünk nagyobbára már be van takaritva, és a mi még nincs, az is fedezve van minden elemi csapástól. Hogy a kenyérmagvak és más főczikkeink a külföldön mily árakat fognak elérni, azt ma még meg nem állapithatjuk, de hogy többletünket el fogjuk adhatni, bizonyosnak vehető és nagyobb mennyiség kárpótolni fog a netalán olcsobb árakért.

A hét folyamán érkezett gőzösök Európából mintegy 5 millió dollár aranyat koztak és ezenkivül még 3 millió utban van. Ha a külföldi aranypénz nem jöhet is mindjárt forgalomba, mert előbb át kell olvasztani és ujra veretni, az itteni kincstári hivatal előleget ad ezekre s igy a pénzpiacz mit sem szenved.

Hajók hiánya a mult héten akadályozta a kiviteli üzletet, e héten azonban annál nagyobb mennyiségek indittattak utnak.

Magyarországi kereskedelmi czégek.

— Kivonat a „Központi Értesitő" szept. 12-ki számából. —

I.

Czégbejegyzések.

a) Egyéni czégek. Tull Károly, termény és bizományüzlet tulajd. Székesfehérvár, bej. az ottani kir. tvszéknél szept. 2. — Deutsch Hermann termény és bizományüzlet tulajd. Székesfehérvár, bej. u. o. szept. 2. — Lustig Hugó fakereskedő Eperjes, bej az ottani kir. tvszéknél jul. 29. — Pick R. (Pick szül. Neufeld Roza) butorkereskedőnő Eperjes, bej. u. o. aug. 7. — Anton Galler kalmár Krivabara, bej. a n.-becskereki kir. tvszéknél jul. 31 — Gyority Nika szatócs, Mellencze, bej. a n.-becskereki k tvszéknél jul. 31. — Riesz Bernhard Tarnok. Riesznè szül. Herman Szerena 1500 frt készpénz és 1480 frt ingóságokbeli hozománya és 2000 frt hitbére bej. a székesfehérvári kir. tvszéknél aug. 30. — Békási Mór fakereskedő Székesfehérvár, bej. u o. aug. 30. — Sternischa János kazán és géplakatos Debreczen, bej. az ottani kir. tvszéknél jul. 9. — Stulberger Eszter czipészkereskedő H.-Böszörmény; czégvezető Schved Sámuel, bej. a debreczeni királyi tvszéknél jul. 9. — J. Weisz Hermann rőföskereskedő N.-Károly, bej. a szatmári kir. tvszéknél jul 22. — Kovács A. (Kovács András) vas- és füszerkereskedő Vári; czégvezető Placsintár Gusztáv, bej a beregszászi kir. tvszéknél aug. 5. — Grünwald Ilány füszerkereskedő Beregszász; czégvezető Rozenbaum Bernáth, bej. u. o. aug. 19 — Fogolyán Lukács vegyeskereskedő Sepsi-Szent-György, bej. a kézdi-vásárhelyi kir. tvszéknél aug. 17 — Kozma Károly vegyeskereskedő Sepsi-Szent-György, bej. a kézdi-vásárhelyi kir. tvszéknél aug. 25. — Schwartz Sámuel gabona, termény, liszt és bizományi kereskedő Maros-Vásárhely, bej. az ottani kir. tvszéknél aug. 23. — Wunsch Ferencz kézmü- és divatárukereskedő Budapesten, bej. a budapesti k. és v. tvszéknél aug. 30. — Grünwald Józs. vaskereskedő Budapesten, bej. u. o. aug. 30. — Rosenberg József vajkeresk. Budapesten; Rosenberg nejének, szül. Weinberg Teréznek 2000 forint hozománya, bej. u. o. augusztus 30. — W. Brückner (Brückner Vilmos Ernő) fütő, szellőztető, és vizvezeték-berendezési üzlettulajdonos Budapesten, bej u. o. aug. 30. — Stieber Rezső füszer- és csemegekeresk. Budapesten, bej. u. o. aug. 30 — D. Reichert (Reichert Dávid) férfiszabó és ruhakereskedő Budapesten, bej. u. o. augusztus 30.

a) Társas czégek: Jakob Reich & Krausz kézmüárukereskedők Budapesten, bej. a budapesti k. és v. tvszéknél szept. 6. — Bleuer és Holstein (Bleuer Kálmán és Holstein Zsigmond) épületfa-kereskedők Budapesten, bej u. o. aug. 30. — Kecskeméti gazdasági gőzmalom Kecskemét. Bagi László, Gyenes Sándor és Fischer Miksa helyett id. Nagy Lajos, Csabai Imre és Szappanos István igazg. tagok bej. a kecskeméti kir. tvszéknél julius 21. — Schlieszer testvérek (Schlieszer Manó és Schlieszer Zsigmond) rőföskereskedők Zombor; egyszersmind Schlieszer Manóné. szül. Kaufmann Bertának 6000 frt hozománya és 3000 frt hitbére, ugy Schlieszer Zsigmondné, szül. Kaufmann Johannának 6000 frt hozománya és 3000 frt hitbére bej a zombori kir. törvszéknél aug. 5. — Csákvári segélyegylet Csávár, Sterk Jakab és öreg. Németh István helyett Steppinger Zsigmond és Steiner Ignácz igazg. tagok bej. a székesfehérvári kir. tvszéknél szept. 2. — „A perkátai segély-egylet" mint szövetkezet. Perkáta. Galgóczy Ferencz elnök, Viertl Nándor alelnök, Schlesinger Bernát II. alelnök, Jantsky József pénztárnok és Leichtner Sándor könyvvivő czégvezetők bej. a székesfehérvári kir. tvszéknél szept. 2. — Magyar üvegbiztositó szövetség Budapesten; czégvezető Weisz Imre volt titkár helyett Kuttner Ede jelenlegi titkár, bej. a budapesti kir. és v. tvszéknél szept. 3. — Fuchs testvérek (Fuchs Ignácz és Fuchs Berthold) könyvkereskedők Budapesten, bej. u. o. szept. 6 — Hódmezővásárhelyi népbank H.-M.-Vásárhely. A leszállitott alaptőke bejegyeztetett a szegedi kir. tvszéknél szept. 2. — Miskolczi nemzeti szinház részvény-társulat Miskolcz. Kocz József volt igazgató helyett dr. Csáthy Szabó István igazgató bej. a miskolczi kir. tvszéknél szept. 6. - Siklósi takarékpénztár Siklós. Rathbauer Ferencz és Keglevits István helyett Stankovics Pál igazg tag bej. a pécsi kir. tvszéknél aug. 12.

II.

Czégtörlések.

a) Egyéni czégek. Jakob Reich Budapesten, kit. a budapesti k. és v tvszéknél szept. 6 — Miller Bernát M.-Sziget, kit. a m.-szigeti kir. tvszéknél jun. 26. — Első debreczeni árverési intézet Löfkovics J. Debreczen, kit. a debreczeni kir. törvényszéknél jul. 12. — Schwarzmayer János Budapesten, kit a budapesti k. és v. tvszéknél aug. 12.

b) Társas czégek. Tull és Deutsch Sz.-Fehérvár, kit. a sz.-fehérvári kir. tvszéknél szept 2.— Borbély és Szvoboda Csépa, kit. a karczagi kir. tvszéknél jul. 14. — Breitner H. és társa Budapesten, kit. a budapesti k. és v. tvszéknél szept. 3. — Wunsch & Kohn Budapesten, kit. a budapesti k. és v. tvszéknél szept. 3.

Napirend szept. 14-én.

Naptár. Kedd. Kath.: Szt. kereszt felmag. Prot.: Kereszt felmag. Görög-Orosz: szept. 2. Mammesz.
Muzeumban nyitva van a régiségtár d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.
Fővárosi egylet ülést tart d. u. 4 órakor.
Fővárosi tanács ülest tart d. e. 10 órakor.
Iparkamrák értekezlete d. e 10 órakor.
Keleti iparmükiállitás nyitva d. e. 9 órától d. u. 6 óráig (Ferencziek-bazár I. em.)
Iparmuzeum d. e. 9— d. u. 4 óráig.
Orsz. gazd. és tanszermuzeum d. e. 10—12 d u. 2—4.
Margitszigeten reggel és este népzene.
Allatkert nyitva egész nap.

—

Hajóforgalom.

— szept. 12 – 13.

A Duna balpartján következő vizi jármüvek kötöttek ki: Kohn és Popper mh. 2 dereglye, 1000 db lécz Komáromból. — Weinfeld Károly 3. sz mh. 7000 db követkő Szobbról. — Buday András mh. gyümölcs 160 mm. Tóthfaluból. — Fichtl testvérek „Ernestin" mh. buza 1945 mm. Torcsáról.— Stágei Ferencz „B" h. 100 mm. falkő Bogdányból. — Ottenwald Antal „Antal" hetiv. h. bab 120 mm., zab 120 mm. burgonya 20 mm., kenyér 15 mm., bor 1 hl. gyüm. 130 m. Sz.-Ujfaluról. — Fischer Petrovics János mh. 1358 mm buza, árpa 105 mm, lenmag 200 mm. Hertáról. — Laiics Anna mh. „Anna" 2400 mm. tengeri N.-Becskerekről. — Andrássy Dániel „Zsófia" mh. 116 mm. buza, 520 mm. zab, 500 mm. árpa Dunavecséről.— Spitzer J. „Hedvig" mh. buza 1596 métermázsa, 758 métermázsa árpa, lenmag 248 métermázsa T.-Becséről. — Harton J. 1 számu h. 16 mm. bab, 20 mm. árpa 20 mm. zab, 10 mm. krumpli, 3 mm. kenyér Sziget-Ujfaluból. — Ertner és Löbl mh „Hermina" 1562 mm. buza, 1582 mm. zab Cservenkáról.— Herta Herman mh. „Márton" 2015 mm. buza Adonyból.— Helényi Gyula „Béla" mh. 45.000 drb tégla Verőczéről. — Freund és Trebicser „Friduska" mh. 1200 mm. buza Ordasról.

Kivonat a hivatalos lap szept. 12-iki számából.

Árverések a fővárosban. Günther Ágoston 1325 frtra b ingatl. szept. 30. (I—III.) Tarcsák Alajos 5766 frtra b. ingatl. Terézváros erdősoron levő ház okt. 2. (torony-u. 1.) Rill és Schomann 6058 frtra b. ingatl. Józsefváros szőllőhegy utczai ház szept. 29. (torony-u. 1.)

Árverések a vidéken. Kerekes Dánes 479 frtra becs. ingatl. szept. 30. M.-Sámoson (D.-S t.-Márton). Pál Gáspár 1005 frtra b. ingatl. okt. 4. Tisza-Becsén (Szatmárnémeti). Kovács Lajos 1136 frtra b. ingatl. okt. 11 Dabolczon (Szatmárnémeti) Árvai Mihály 3200 frtra b. ingatl. szept. 23. Ludason (Gyöngyös). Tonchina Jakab 369 frtra b. ingatl. okt. 30. Szevesztrényben (Fogaras). Azbey Todor 700 frtra b. ingatl. szept. 23. Sz.-Ujváron. Lacza Mihály 4372 frtra b. ingatl. nov. 17. Nyitrán. Szabó József 800 frtra b. ingatl. szept. 23. Ludason (Gyöngyös). Csányi Péter 439 frtra b. ingatl. szept. 29. Karczagon. Fodor István 400 frtra becs. ingatl. szept. 20. S.-A.-Ujhelyen. Izsák Lavesz 2063 frtra b. ingatl. szept. 22 Szigeten. Heybel Mátyás 7000 frtra becs. ingatl. szept 23. Nyitrán. Csveresko János 600 frtra becs. ingatl. nov. 2. S.-A.-Ujhelyen. Özv. Bernwalder Jánosné 1476 frtra b. ingatl. okt. 11. Tétényen (pestvidéki tsz). Proska Lázárné 322 frtra b. ingatl. okt. 19. Nagyszebenben. Panisch Mihály 2179 frtra b. ingatl. okt. 16. Nezsideren. Sallai Mária 1518 frtra b. ingatl. okt. 16. Nagyváradon. Nikolits Todor 15957 frtra b. ingatl. szept. 26, Ujvidéken. Kuzma Miók 895 frtra szept. 22. Varadián (Versecz). Gyukesz Ivánné 743 frtra b. ingatl. 23. Nedelitzen (Csáktornya). Dauzsu Constantin 2851 frtra b ingatl. szept. 21. Zsadányon (Vinga). Antalik József 2470 frtra becs. ingatl. okt. 18. Nagy-Répényen (Nyitra) Galbács Mihály 786 frtra b. ingatl. szept. 20. Bényén (pestvidéki tsz). Laczán Irimia 1519 frtra b. ingatl. szept. 23. Rakasdián (Uraviczabánya). Sághy Mihály 3200 frtra b. ingatl. szept. 25. Veszkényen (Sopron). Medes'n Dimitru 429 frtra b. ingatl. nov. 2. N.-Enyed). Petrovkin Pál 900 frtra b. ingatl. szept. 25. Csallón (Ipolyság). Szkumpu Nikolájné 438 frtra b. ingatl. szept. 28. Alsó-Bajomon (D.-Szt.-Márton) Tóth Lajos 340 frtra b. ingatl. szept. 30. Fülesden (F.-Gyarmat). Orbán János 746 frtra b. ingatl. szept. 20. Dadon (Komárom) Katz Moritz 3471 frtra b. ingatl. szept. 23. Szigeten. Rosenbaum Israel 20000 frtra b. ingatl. nov. 12. Pozsonyban Cserna Károlyné 337 frtra b. ingatl. szept. 24. Baracskán (Székesfehérvár). Klein Leopold 2470 frtra b. ingatl. nov. 10. Csarnahán (S.-A.-Ujhely). Frascsak Imre 668 frtra b. ingatl. nov. 10. Zsétényen (S.-A.-Ujhely). Dovaly Márton 1215 frtra b. ingatl. szept 28. Kálnón (Losoncz). Sramkó György 423 frtra becs. ingatl. szept. 20. Bényén (pestvidéki tsz). Theisz Márton 544 frtra b ingatl. okt. 20. Kakasfalván (N.-Szeben). Szabó Gergely 564 frtra b. ingatl. szept. 20. Héreghen (Tata). Kajos György 276 frtra b. ingatl. szept. 20. Bényén (pestvidéki tsz). Muntyán Lázár 1787 frtra b. ingatl. szept. 29. R.-Szt.-Mihályon. Dudás János 870 frtra b. ingatl. nov. 23. Nyitrán. Bohács Ferencz 570 frtra b ingatl. nov. 15. Mocsonokon (Nyitra). Br. Szentkereszti Pál 108749 frtra b. ingatl. szept. 30. Nagy-Bunon (Segesvár). Jordán Frigyes 2000 frtra b. ingatl szept. 22. Gyirokon (Temesvár). Weisz Fani 1267 frtra b. ingatl. szept. 18. Rudnán (Módos). Komra István 800 frtra b. ingatl. szept. 23. S.-Patakon (S.-A.-Ujhely) Lőrincz József 1007 frtra b. ingatl. okt. 5. Kerka-Ujfalnban (Alsó-Lendva). Utrinyancz Péter 1206 frtra b. ingatl. szept. 21. Utrimon (Temesvár).

Pályázat. Doroszló községben körorvosi, gönyői (Győrmegye) posta és távirdafőnöki állomásokra.

—

Szerkesztői üzenet.

„Csillaghullás" nem közölhető.

CSÁVOLSZKY LAJOS
felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

IDEGENEK NÉVSORA.

Fehér ló szálloda.

Rozenfeld E. kdő Gyöngyös.
Kulcsár J. fldb Gyöngyös.
Szecsi J. fldb Vámosgyörk.
Lakatos F. fldb Borsodmegye
Marreinya J. fldb Nagylak.
Stroja A fldb Nagylak.
Endrey Gy. ügyv. Vásárhely.
Jánosy A. jog. Jagszila.
Bellus B. jegyző Kisorosz.

Arany sas szálloda.

Déér J birtné Aszód.
Bozsán L. birtné N.-Kőrös.
Ladár M. birtné Szirák.
Kelsz Ö. birt. Csongrád.
Kántor S. tanácsos Bereg.
Szász G. ref. esp. Kolozsvár.
Péterdy K. esperes Bereg.
Vazulik V. ügyv. Holin.
Borsitzky D. szolgab. végreh. Tamási.
Takáts A. egyet. hallg. Veszprém.
Donner P. kdőné Szeged.
Török S. biró T.-Szt.-Miklós.

Erzsébet szálloda.

Dobos J. főesperes Czegléd
Fürdős L. főesp. Kecskemet.
Csernel F. fldb Tömörd.
Özv. Korondy M. magánzóné Székelyudvarhely.
Tariszky E. pléb. Tiszafüred.
Wellner Gy. kdő Pozsony.
Mandics J. és neje ügyvéd M.-Sziget.
Hübsch E. kdő N.-Becse.
Dáné K. ügyv. Szt.-Keresztur
Höntz C kdő Lőcse.
Tiltscher E. jogh. Gyergyó-Szt.-Miklós.
Rabolth K. vasuti tiszt Kassa.
Meskó A jogh. Felső-Kubin.
Vater J. gyáros Bécs.
Prsl K. tanuló Sárosfa

István főhg szálloda.

Dr. Mannegger A. főorvos Sopron.
Balogh M. birt. Somogy.
Purghy S. ügyvédj. Kokut
Dr. Serpagh K. orv. Pármа.
Pall F. hivtl. Misits
Hüffner H. ellenőr Bécs.
Breitner S. kdő Bécs.
Woda A. kdő Pozsony
Simon P. kdő Bécs.
Schwarz J. kdő Temesvár.
Kohn E. kdő Vásárhely,
Werner M. kdő Budapest
Rom S. kdő Karlneuburg.
Weisz S. kdő Arad.
Reichenbach R. kdő Bécs.
Kohn G. kdő N.-Füget.
Peallaye M. szerk. Páris.
Schuller G serfőző Eger.

Europa szálloda.

Guttmann de Gelse V. fldb Kanizsa
Schopf de Sofalvi K. hadn. N.-Szeben
Roeper J.-né gyár. Philadelfia
Schnell J. kdő Lőcse.
Wolff M. kdő Késmárk.
Bása C, titk. Bécs.
Thule F. és neje kapit. Bécs.
Engl F. és neje kdő Nyitra.
Dimietrivits F. mgzó Bécs.
Mauer F. gyár. Düsseldorf.
König M. kdő Győr

Nemzeti szálloda.

Révész B. rf. püsp. Debreczen.
Simonffy I. kir. tan és polgárm. Debreczen.
Vörös J. jószágig Tisza-Roff.
Magyary Kossa birt. T.-Roff
Szathmáry Király P. birtné Miskolcz.
Boer K. birt. Dengeleg.
Gyürky A. birt. Ipolyság.
Frater I. birt. Debreczen.
Balogh F. hittan. Debreczen.
Stratimirovics A. alb. Szolnok
Peske A. és neje mérn. Baja.
Belánszky M. ügyv. Eger.
Lichtschein D. mgó Tisza-Dob
Szabó J. esp Békés.
Fabian F. mgzóné Miskolcz.
Strauss M. mgzo D.-Földvár.
Kialupper E. C. kdő Grácz.
Alexi L. kdó Rozsnyó.
Barna B. birt. S.-Ujhely.
Straub J. kdő Bécs.
Weinzinger J. és neje fakdő Bécs.

Pannonia szálloda.

Horváth A. szolgab. Radna.
Vass P. vár. aljegyző Szeged.
Kafka P. ügyv. Edelény.
Szabó A. ügyv. M.-Sziget
Rutkay P. gazdat. Zsombolya
Lihan E. könyvv. Eperjes.
Jakab L. szinigazgató Mar.-Vásárhely.
Jakubiesek P. kdő N.Szombat.
Várallyai A. molnár Csehi-puszta
Deutsch M. kdő Miskolcz.
Goldberger J. kdő Roha.
Schweiger J. kdő Abony.
Spitzer J. kdő Gyöngyös.
Bodogh K ügyv. Esztergom.
Paksy J. kir. ügyész Kassa.
Jirkofsky D. Jókdő Prága.
Füző I. mgzóné Rimaszombat.

Angol királynő szálloda.

Forgách Mertens grófnő cs. k. táborszernagy nejeVilke.
Gróf Pálffy W. cs. k. törzstiszt Sopron.
Gróf Horváth Toldy cs. k. hadapród Kolozsvár.
Gróf Beckers Westerstätter cs k. hadnagy Bécs.
Br. Wecsera J. jog. Bécs.
Matencloit F. brnő fldb Arad.
Br. Matencloit M. hadapród Arad.
Matencloit J. brnő mgzó Arad.
Galliotti J. cs. k. törzstiszt Róma.
Just-Keizer H. fldbnő Kassa.
Blaskovich A. fldb Királyhegy
Bezerédy P. fldb Sz.Fehérvár.
Benoist H. mgzó Páris.
Benoist A. mgzóné Páris.
Galbraith C. F. magánzóné London.
Galbraith M. mgzó London.
Du Bois K. fldb Varsó.
Tost J. jószágig. Pécs.
Dr. Harb J. ügyvéd Grácz.
Dr. Iparits B. orvos Grácz.
Uhlrich P. épitész Zürich.
Jäger S. fakdő Eszék.
Rohrer J. pap Zircz
Kerék K. mgzóné Baja.

Hungária szálloda.

Stisch A. birt. D.-Bogsán.
Kindt Ch. gazd. D.-Bogsán.
Kindt L. gazd. Ratzeburg.
Stegeman F. gazd. Simesfeld.
Dobránszky A. mgzó Páris,
Nánásy F. mgzó Debreczen.
Major Eugen mgzó Páris.
Frangs A. mgzó Galatz.
Proppe J. ig. Debreczen.
Sarche Ö. ügyvéd Tass.
Kohrend A. tan. Frankfurt.
Sahor J. elnök Zágráb.
Denite J. elnök Zágráb.
Müller A. mgzó Kronberg.
Balassa de Ásványi magánzó Hatvan.
Lobry L. kdő Páris
Graf J. gyógysz. Pancsova.
Guttman J. mgzó Bukarest.
Löbin G orvos Grácz.
Heines M. mgzó Pécs.
Alesse R. mgzó Zombor.

Vadászkürt szálloda.

Sándor B. és családja alispán Baja.
Özv. Kenez Elekné és leánya fldb Turkeve.
Rusbach J. főv tan. Ausse.
Rohonczy F. m. k. főhadnagy Vácz.
Karap F. fldb Debreczen.
Konkoly Ferenczné özv. fldb O-Gyalla.
Radványi J. malomigazgató Miskolcz.
Jakabbffy P. m. k. biró Temevár.
Makray L. és családja fldb Hunyad.
Glosz A. és családja fldb Gömör.
Fáy J. fldb Heves.
Mednyánszky S. fldb. Eger
Wasilescu N. fhadn. Bukarest.
Szenet Ö. kdő Cassel.
Mátray D. ügyvéd Kassa.
Epstein Gy. ügyvéd Alba.
Örffy L. és neje ügyvéd Szegszárd.
Sulyovszky J, ügyv. Nyitra.
Dálnoky B. és neje m. k. főjegyző Miskolcz.
Rákossy K. és neje hivatalnok Szepsi-Szent.
Garzy F. m. k. jegyző Szegszard.
Keller Károlyné gazdász Elő-Szállás.
Winkler B. és neje földb. Bécs.
Okolicsányi K. és neje földb. Lőcse.
Karos T. ig. Braunschweig.
Benneret H. titkár Berlin.
Grubern F. és neje hvtlnok Magyarország.
Polák K. diák Csáktornya.
Szabó J. kdő Miskolcz.
Swoboda R. gyáros Magyarország.
Würth F. kdő Bécs.
Stögermaier J. szállodás Miskolcz.
Dorschlag H. bérlő Boldogfa.
Serinitz J. kdő Brassó.
Wertan W. kdő Vásárhely.

Elhaltak Budapesten szept. 12.

Polich Anna 3 é. munkás leánya VII. k. Miksa-utcza 34. tüdővész. — Sehmellin László 3 é. városi árva. VIII. k örömvölgy-utcza 12. rones. toroklob. — Subsilvány István 1 é. postahivatalnok fia. VIII. ker. bérkocsis-utcza 20. vérhas. — Pau Lajos 50 é. főmérnök. VIII. k. uj vásár-tér 17. hagymáz. — Misik Karolin 8 é bérkocsis leánya VIII. ker. szigony-utcza 13. csontszú. — Thein Amália 20 é. kereskedő leánya. V. ker. nádor-utcza 26 rögtöni halál — Farkas János 40 é. épitész. VII. kertész-utcza 29. agyguta. — Benkovits Ágoston 1. é. munkás fia, VI. k. Szondy-utcza 9. tüdőgümő.— Blau Johanna 74 é. magánzó nő, izraelita kórház, sziv-elzsirosodás. — Knez Mária 3 é. munkás leánya. VI. k. uj-utcza 38 tüdőlob. — Rameter János 59 é. esztergályos. VIII. k. ősz-utcza 32. tüdőgümő — Rohonelli Antal 23 é. asztalos. VIII. k. stáczió-utcza 13. tüdővizenyő. — Jelinek Venczel 46 é. munkás. VIII. k. bodzafa-utcza 19. tüdőlob. — Denti Péter 70 é. szobafestő. VIII. k vas-utcza 9. tüdőgümő. — Marschal Hoffmann Philomela 22 é. szappanos neje, IX. ker. soroksári utcza 832. hashártyalob. — Fitus Győri Erzs. 48 é. ács özv. IV. kerék-u. 7. májelfajulás. — Oliva Erzs. 4 é. munk. leánya. III. k. bokor-u. 2. himlő Lachmann Miksa 65 é. gazdatiszt utról, öngyilkosság. — Bajer Henrik 54 é magányzó IX. k. mester-utcza 10. tüdővizenyő. — Fuler Irma 3 é. kosárkötő leánya IX. k mester-utcza 32. légcsőlob. Schönauer Hedvig 1 é. kőmüves leánya IV. k. rostély-utcza 2 roncsoló toroklob. — Müller Ferencz 1. é. serfőző fia IV k. magyar-utcza 26. bélhurut.

NYILT-TÉR.

Nyilt kérdés a kincstárhoz.

A magas kincstár tulajdonát képező k. tokaji regale árverés utján haszonbérbe adatott Tokajban 1880. május 11-én. Habár a Nmgu m. kir. pénzügyminiszteriumnak 75537. számu rendelete folytán az árverési hirdetményben és az azt közlött Szabolcsmegyei közlönyben határozott biztositás tétetett az iránt, hogy az árverésen az italmérési jog a legtöbbet igérőnek mindenesetre haszonbérbe ki fog adatni s utóajánlat semmi feltétel alatt el nem fogadtatik, mégis az emlitett árveréseni legmagasabb igéretem ellenére, az államtól kibérelt italmérési jogot a magas kincstár Ó-Budán 1880. julius 26-án második árverésre bocsájtotta.

E második árverés folytán a szerződés mint legtöbbet igérővel alólirottal lett volna megkötendő, annyival inkább, mert az árverés befejezése után letett bánatpénzem, mint legtöbbet igérőé visszatartatott.

Mily meglepetés! A magas kincstár az általam mint legtöbbet igérő által már két árverésen kihaszonbérelt italmérési jogra, a nélkül, hogy letett bánatpénzem visszadatott volna, Tokajban 1880. szept. 1-én harmadik árverést is tartott, melyen a k. tokaji italmérési jog valóságos handlérozás utján egy harmadiknak adatott ki, s vele a szerződés megköttetett. Bánatpénzem akkor sem adatott ki.

Kérdem ezek után, méltányolt, igazságos-e, addig mig bánompénzem a magas kincstárnál visszatartatik, azon jogra, melyre a bánatpénz letétetett, más árverést tartani? ily uton üzlet után látó polgárt négy hónapon át a bánatpénz visszatartásával bizonytalanságban tartani? igazságos-e, harmadik személy pénzét ok nélkül, tulajdonosa kárára, oly huzamos ideig visszatartani? Lehet-e kedve valakinek ily eljárás mellett a magas kincstár árverésein megjelenni ajánlattétel végett? s végre mikor leszek szerencsés bánatpénzemet viszszakapni?

Rakamaz 1880. szeptember 12.

709 **Reisman Mór.**

Uj irodalmi vállalat rendkivül szép jutalmakkal.

„Olvasótár"

czim alatt hetenkint egy füzet jelenik meg a legérdekesebb beszélyek- és regényekkel. Minden család részére nélkülözhetlen olvasmány.

A füzetek háromféle kiadásban jelennek meg. A füzetek tartalma mind a három kiadásnál egy és ugyanaz, csak a kiállitás különböző.

Az I-ső kiadásnak (piros boritékban) előfizetési ára egy negyedévre: **1 frt 80 kr.** E kiadáshoz ingyen disses bekötési táblákat adunk.

A 2-ik kiadásnak (sárga boritékban) előfizetési ára egy negyedévre: **3 frt 75 kr.** E kiadáshoz a disses bekötési táblakon kivül még jutalmul ingyen egy franczia, diszkiallitású fekete számlemezzel, aranyozott mutatóval s arany számokkal ellátott **fali órát** adunk, mely csak minden 8 napban huzandó fol.

A 3-dik kiadásnak (kék boritékban) előfizetési ára egy negyedévre: **5 frt.** E kiadáshoz a disses bekötési táblákon kivül még egy **valódi miniature ezüst hölgyórát** csinos tokban, avagy urak számára egy **ezüst remontoir órát** adunk jutalomképen teljesen ingyen.

Az órák el vannak próbaszámmal látva s jótállás mellett vétetnek át kezelésünk alá.

Az órák a legelső s legtekintélyesebb gyárakból vétetnek, s a mai olcsó divatos vásári gyártmányokkal össze nem téveszthendők

Az „Olvasótár" 1-ső évfolyama 1880-ik évi szeptember 1-től 1881-ik évi szeptember 1-ig terjed s igy 52 füzetből fog állani.

Az „Olvasótár"-ra előfizethetni kiadóhivatalunknál s azonkivül minden könyvkereskedés és postahivatalnál.

A könyvügynököknek s kolporteuröknek ellenben csak az átvett füzet ára fizetendő ki.

Az „Olvasótár" t. előfizetői és megrendelői az évfolyam végén, az 52-ik füzettel kapják meg kitüzött jutalmaikat, és pedig minden utánfizetés nélkül.

Különös kedvezmény képen olajfestményeinket — arany kerettel vagy a nélkül — 20% árleengedés mellett adjuk el t. előfizetőinknek. Olajfestményképeink Olvasótárunk 5-ik füzetéhez csatoljuk.

Az „Olvasótár" kiadóhivatala

Hirháger Károly,
az Akademia-épületben.

BUDAPESTI SZINLAPOK.

Kedd, szept. 14-én.

Nemzeti szinház.

WILTNÉ asszony cs. kir. udvari- és kamara-énekesnő első vendégjátékául:

AIDA.

Nagy opera 4 felv. Irta Ghislanzoni. Zenéjét szerzette Verdi.

Személyek:

A király	Tallián	Ramfis	Kőszeghy
Amneris leánya	Bartolucci V.	Amonasro	Maleczky
Aida	Wiltné	Küldött	Kiss D.
Radamés	Perotti	Főpapnő	Kordin M.

Kezdete 7 órakor.

—

Népszinház.

BLAHÁNÉ LUJZA assz. mint vendég.
AALBERG IDA k. a.-nak a hetsingforsi finn nemzeti szinház tagjának fölléptével:

A falu rossza.

100 arany pályadijjal jutalmazott eredeti népszinmü dalokkal, 3 felvonásban. Irta Tóth Ede. Zenéjét szerzé Erkel Gyula.

Felédy Gáspár	Kovács I.	Csendbiztos	Sánta
Lajos	Eőri	Kónya	Kolozsvári
Boriska	Aalberg Ida	Gonosz Pista	Tihanyi
Bátki Tercsi	H. Dancz N.	Gonoszné	Klárné
Göndör Sándor	Tamássy	Cserebogár	Komáromi J.
Finum Rózsi	Blaháné	Czene czigány	Vasvári
Csapó	Füredi	Adus	V. Kovács
Csapóné	Pártényiné	A „Makkhetes" korcsmáros	Fényes
Sulyokné	Bodor Etel	Neje	Ágostoni B.
Tarisznyásné	Szőcs Kata	Jóska béres	Juhász
Öreg paraszt	Csallóközi		

*Kezdete 7 órakor

Vasut közlekedési utmutató.

A vonat indul.	A vonatok minősége	Indulási idő
Az osztrák államvaspálya indóházából.		
Budapestről—Vácz, Esztergom, Pozsony, Bécs felé a	gyors vonat	8 óra 10 p. regg.
	„ „	2 óra 50 p. d. u.
	szem. vonat	9 óra 20 p. d. e.
	„ „	9 óra 30 p. este
Budapestről Érsek-Ujvárig	vegyes von.	11 óra 35 p. d. e.
Budapestről Nagy-Marosig	„ „	4 óra 55 p. d. u.
Budapestről Czegléd, Szeged, Temesvár, Orsova felé	gyors vonat	10 óra 5 p. este
	szem. „	6 óra 55 p. reg.
	„ „	6 óra 05 p. este
Budapestről Czegléden keresztül, Szolnok, Arad, Temesvár felé	szem. vonat	7 óra 30 p. regg.
	„ „	6 óra 25 p. este
Budapestről Czegléden keresztül Püspök-Ladány, N.-Várad, Kolozsvár felé	gyors vonat	10 óra 5 p. este
	szem. vonat	6 óra 55 p. „
	„ „	6 óra 05 p. este
Budapestről Czeglédig	vegyes von.	2 óra 45 p. d. u.
A magyar államvasut (losonczi) indóházából.		
Budapestről Hatvan, Losoncz, Ruttka, Oderberg felé	gyorsvonat	6 óra — p. regg.
	szem. vonat	7 óra 34 p. regg.
	vegyes von.	3 óra — p. d. u.
Budapestről Hatvan, Miskolcz felé	gyors vonat	10 óra 50 p. este
	szem. vonat	7 óra 34 p. regg.
	vegyes von.	5 óra 42 p. d. u.
Budapestről Hatvan, Miskolcz, Kassa, felé	gyors vonat	10 óra 50 p. este
	szem. vonat	7 óra 34 p. regg.
Budapestről Hatvanig	helyi vonat	9 óra 50 p. d. e.
A déli vasut (budai) indóházából		
Budapestről, Székesfehérvár, Kanizsa, Pragerhof, Trieszt felé	szem. vonat	7 óra 10 p. regg.
	gyors „	5 óra d. u.
	vegyes von.	7 óra 45 p. este
Budapest Székesfehérvár felé	„ „	11 óra — p. d. e.
Budapest Kanizsa felé	szem. vonat	7 óra 45 p. este
	gyors von.	7 óra 10 p. reg.
Budapest Székesfehérvár, Veszprém, Kis Czell, Szombathely, Grátz	szem. vonat	5 óra — p. d. u.
	gyors von.	7 óra 10 p. reg.
		5 óra — p, d.u.

A vonat megérkezik.	A vonatok minősége.	Megérkezési idő.
Az osztrák államvasut indóházába		
Bécs, Pozsony, Esztergom, Vácz felől a	gyorsvonat	2 óra 31 p. d. u.
	„ „	9 óra 45 p. este
	személy von.	5 óra 38 p. „
	„ „	5 óra 57 p. regg.
Érsekujvárról	vegyes von.	12 óra 30 p. d. u.
Nagy-Marosról	„ „	8 óra 28 p. regg.
Orsova, Temesvár, Szeged, Kecskemét felől a	gyorsvonat	7 óra 30 p. regg.
	szem. vonat	8 óra 45 p. este
	„ „	8 óra 50 p. regg.
Kolozsvár, Nagy-Várad, Püspök-Ladány, Arad, Szolnok felől	gyors vonat	7 óra 30 p. regg.
	szem. vonat	8 óra 45 p. este
Czeglédről	vegyes von.	5 óra 20 p. regg.
A magyar államvasut (losonczi) indóházába.		
Oderberg, Ruttka, Losoncz felől	gyorsvonat	11 óra 6 p. éjjel
	vegyes von.	12 óra 20 p. d. u.
	„ „	7 óra 53 p. este
Miskolcz, Hatvan felől	gyors vonat	7 óra 33 p. regg.
	szem. vonat	7 óra 58 p. este
	vegyes von.	12 óra 20 p. d. u
Kassa, Miskolcz, Hatvan felől	gyors vonat	7 óra 33 p. regg.
	szem. vonat	7 óra 58 p. este
	helyi vonat	6 óra 17 p. regg.
Hatvanból	„ „	9 óra 47 p. d.e.
	„ „	6 óra 22 p. este
A déli vasut (budai) indóházába.		
Trieszt, Pragerhof, Kanizsa, Székesfehérvár felől	gyors vonat	8 óra 47 p. este
	szem. vonat	7 óra 39 p. reg.
Grátz, Szombathely, Veszprém felől	vegyes von.	3 óra 58 p. d. u.
	vegyes von.	8 óra 35 p. d. e.
Győr, Pápa, Kis-Czell felől	szem. vonat	8 óra 36 p. este
Kanizsáról	vegyes von.	12 óra 14 p. d. u.

Meteorologiai jegyzetek.

A meteorologiai magy. kir. központi intézet időjárási távirati jelentései 1880. évi szept. 13-ról, reggeli 7 órа.

Észlelési állomás	Légnyomás m. m.	Hőmérséklet C°	Szél iránya	Szél erősség	Felhőzet
Bregenz	757.8	+ 14.7	D	2	eső
Prága	757.7	+ 16 8	K	2	borult
Bécs	759.7	+ 14 0	DK	2	„
Sopron	—	—	—	—	—
Magyar-Óvár	759.6	+ 13 3	DK	1	borult
Trencsén	760.5	+ 15 6	D	3	„
Beszterczebánya	762 9	+ 12.4	Ny	1	„
Budapest	762.6	+ 13.9	É	1	„
Szolnok	761.9	+ 14.8	—	—	„
Debreczen	764.2	+ 14.0	K	1	„
Ungvár	763.3	+ 11.6	ÉK	5	derült
Szatmár	764.1	+ 13.0	DK	2	„
Nagy-Szeben	764.3	+ 10.4	D	3	felhős
Orsova	766.5	+ 13.4	—	—	eső
Temesvár	765.6	+ 16.0	DNy	1	felhős
Szeged	765.5	+ 14.3	D	1	borult
Csáktornya	759.4	+ 13.7	K	3	„
Zágráb	759.6	+ 16.7	ÉK	3	„
Fiume	760.2	+ 20.3	K	1	felhős
Pola	757.7	+ 22.2	DK	3	„
Lesina	760.2	+ 22 5	K	2	derült
Selmeczbánya	763.1	+ 11.2	DK	4	borult

A megelőző 24 óra alatti tünemények. A légnyomás keveset változott. A hőmérsék részint kevéssel emelkedett, Prágában 4.2 fokkal; részint kevéssel sülyedett, N.-Szebenben 2.8 fokkal. Eső: Bregenz 8, Pola 10, M.-Óvár 2, Trencsén 9, B.-Bánya 2, Szolnok 15, Budapest 18, Orsova 13, Selmeczbánya 13 mm. Ozon Budapesten nappal 0, éjjel 0.

Vizállás és időjárás.

Szeptemb.	Névszerint	Méter 0 fölött	Méter 0 alatt	Változik:	Időjárás
13	Budapesten	2.23	—	apadó	felhős
13	Pozsony	2 21	—	„	„
13	M.-Szigeten	0.56	—	„	száraz
13	Szatmáron	0.50	—	áradó	„
13	Tokajban	—	0.02	„	felhős
13	Szolnokon	—	0.08	„	„
13	Szegeden	0.86	—	apadó	„
12	Aradon	—	0.60	áradó	esős
12	Becskereken	0.10	—	apadó	felhős
12	Bezdánnál	—	—	—	—
12	Verbászon	—	—	—	—
13	Eszéken	—	—	—	—
13	Barcson	—	—	—	—
13	Sziszeken	2.00	—	apadó	—
13	Orsován	3.00	—	áradó	felhős
—	Ujvidéken	—	—	—	—

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzetei (azonos a P. Lloydéval) szeptember 13.

Termény		Irány:	Minőség hektol.	Ár 100 kilogramm frttól	frtig	Minőség hektol.	Ár 100 kilogramm frttól	frtig
Buza								
tiszavidéki	uj	szilárd	74			75	10 75	10.85
„	uj		76	10 95	11 05	77	11 10	11 15
„	„		78	11 25	11 35	79	11.40	11 45
„	„		80	11.50	11 55	81	—.—	—.—
tiszavidéki	uj	„	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
„			76	—.—	—.—	77	—.—	—.—
„			78	—.—	—.—	79	—.—	—.—
„			80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
pestvidéki	uj	„	74			75	10 65	10 75
„			76	10 85	10 95	77	11 —	11 05
„			78	11 10	11 15	79	11 20	11 30
„			80	11.35	11 40	81	—.—	—.—
pestvidéki	uj	„	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
„			76	—.—	—.—	77	—.—	—.—
„			78	—.—	—.—	79	—.—	—.—
„			80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
fehérmegyei	uj	„	74			75	10.75	10.85
„			76	10 95	11 05	77	11.10	11 15
„			78	11 25	11 35	79	11.40	11.45
„			80	11 50	11 55	81	—.—	—.—
m. éjszakk.	uj	„	75	10 50	10 60	76	10 70	10 80
„			77	10 85	10 90	78	10 95	11 —
„			79	11 10	11 20	80	11.25	11 30

Termény		Irányzat	Faj	Minőség hektoliterenk.	Ár 100 kilogrammként frttól	frtig
Rozs	uj	lanyha	—	70—72	9.10	9 30
Árpa	„	„	takarmány	60—62	6 —	6 20
„	„	„	égetni való	62 64	7 —	7 50
„	„	„	sörfőzdei	64—66	8 —	9
Zab	„	„	—	37—40	5 70	5 90
Tengeri	ó	lanyha	bánsági	75	7.30	7 85
„	ó	„	másnemü	73	7 70	7.75
Köles	ó	„	—	nélkül	—	—
Repcze	uj	„	káposzta		13.—	13 7/8
„	„	„	bánsági		—	—

Szokványgabona, határidőre		Irányzat		Ár (100 kilogramm ára árubau)	
buza		csendes	tavaszra	10 75	10 80
„		„	őszre	10 62	10 67
„			október	—	—
tengeri		lanyha	1881 május—jun.	5 77	5 80
zab		„	tavaszra	6.07	6 10
„		„	őszre	5 90	5 95
repcze k.			aug.—szeptemb.	12 13/16	13·—
rep. bánsági			julius—auguszt.	—	—

Szilva lanyha bosn hord. p. — á — zsák p. — á — szerb. hord. 20 50 á. —
Szesz csendes p 33 25 — áru 33 25
Szesz csendes élesztő p 33 50 á 34 —

Értékpapirok

Államadósság.		Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar vasuti kölcsön . . . á 120 frt	5%	124 50	125 —
„ „ 120 frt egyes darabokban	5%	124 75	125 25
Gömöri államvasuti záloglev.	5%	—.—	—.—
Magyar keleti vasut áll.-kötv (elsőbbs.) adóm. 1869-ről	5%	82.75	83 25
„ „ „ ar. v. ezb. „ 1873-ról	5%	99 50	100 —
„ „ „ államkötv. ar. 1876-ról	5%	86 75	87 25
„ nyeremény-kölcsön 100 frt		111.—	111.25
„ „ „ 50 frt		110.50	111.—
Tiszai és szegedi sorsjegy-kölcsön	4%	109.50	109.75
1871-iki magyar államk.-kölcsön v. strl. f. ez. 5%		—	—
1872-iki „ „ v. strl. f. ez. 5%		—	—
Magyar aranyjáradék 6% adómentes		109.50	109.75
„ földtehermentesitési kötvények	5%	95 1/2	95.50
„ „ „ 1867. záradékkal	5%	94 —	94 50
„ „ „ temesi	5%	93.50	94.—

Értékpapirok

		Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	93 —	93.50
„ „ „ horvátországi	5%	—	—
„ „ „ erdélyi	5%	94.—	94 50
Magyar orsz. jel. urbéri válts. kötv. (100 frt) 5%		90 50	91 —
Szőlődézsma váltsági kötvény (100 frt)		94 50	94 75
Magyar kir. pénztárjegyek 6 hóra (100 frt)		—	—
Osztrák államadósság papirban 5%		72 60	72,80
„ „ ezüst kamat jan.—jul. 5%		73 70	73 90
„ „ „ apr.—okt. 5%		73 70	73 90
Osztrák aranyjáradék 4 kamat		88 25	88 50
Osztrák államadósság kisorsolással 1860-ból á 500 frt		131 50	132 50
„ „ 1860-ból á 100 frt		132 50	133 50
„ „ 1864-ből á 100 frt		173 25	173 75
„ „ 1864-ből á 50 frt		172 —	173 —
Pest város kölcsöne 1870-ből 6%		104 —	104 25
„ „ 1871-ből 6%		104 —	104 25

Oszt. al. 1879-re.	Értékpapirok			Utolsó árkelet pénz	áru
	Bankok.				
12 —	Ált. m. municip. hitelb.	befiz.	200 frt	190.—	195 —
9 —	Angol-osztr. bank	„	120 „	124 50	125 —
— —	Franko-m. b. lesz. a.	„	200 „	— —	— —
— —	Horvát leszámitoló-bank	„	200 „	—.—	— —
4.—	Iparbank, budapesti	„	100 „	49 —	50 —
— —	Kisbirt. földh.-intézete	„	80 „	—	— —
— —	Közp. ipartárs. hitelint.	„	100 „	—.—	—.—
2 —	Lipótv. bank r.-társ.	„	140 „	— —	— —
— —	Magy. ált. földh. r.-társ.	„	100 „	—.—	— —
25 —	Magy. ált. hitelb.	„	200 „	259 50	260 —
— —	Magy. jelzálog hitelb.	„	100 „	75	76 —
17 —	Magy. lesz. és pénzváltób.	„	100 „	123 —	123 50
18 —	Osztrák hitelintézet	„	100 „	287 80	288.—
— —	Osztr.-magyar bank	„	800 „	827 —	832.—
— —	I. magyar iparbank	„	150 „	154.	156.—
—.—	I. magy. iparb. II. kib.	„	150 „	— —	50 —
42 —	Pesti keresked. bank	„	500 „	623 —	625 —
7.—	Pest-budai kézm. bank	„	100 „	— —	— —
—.—	Sziszeki hitelbank	„	100 „	— —	— —
7.—	„Unio" bank	„	100 „	112 —	112 50
	Biztositó társulatok.				
200.—	Első magy. biztos. társ.	befiz.	1000 frt	3625 —	3675.—
—.—	Magy.-francz. bizt. társ.	„	50 „	— —	— —
90 —	Pannonia viszb. társ.	„	300 „	1090 —	1110.—
— —	Pesti bizt. intézet	„	100 „	— —	—.—
—.—	Unio viszbizt. társ.	„	300 „	140 —	150 —
	Gőzmalmok.				
—.—	Concordia malom	befiz.	500 frt	520.—	530 —
—.—	Első budapesti	„	500 „	1490 —	1500 —
30.—	Erzsébet sz. n. átv. j. nélk.	„	200 „	242 —	244 —
40.—	Erzsébet malom II. kib.	„	70 „	— —	— —
75.—	Hengermalom	„	500 „	695 —	705 —
50 —	Lujza szelv. nélk.	„	160 „	235.—	236 —
50.—	Molnárok és sütők	„	200 „	328 —	332 —
200 —	Pannonia szelv. nélk.	„	1000 „	1190 —	1200 —
200 —	Viktoria	„	300 „	442 —	445 —
	Közlekedési vállalatok.				
— —	Alföld-fiumei	„	200 „	159 50	160 —
— —	Báttaszék-dombovári	„	200 „	146 50	147 50
— —	Déli vasut	„	200 „	82 —	82 50
— —	Északkeleti vasut	„	200 „	147 50	148 50
— —	Erdélyi vasut	„	200 „	140 —	141 —
— —	Győr-sopron-ebenfurthi vas.	„	200 „	—.—	—.—
— —	Kassa-oderbergi vasut	„	200 „	132 —	132 50
— —	Osztrák államvasut	„	200 „	284 —	285 —
—.—	Pécs-barcsi vasut	„	200 „	— —	— —
— —	Tiszavidéki	„	200 „	245 —	245.50

Osztal 1879-re.	Értékpapirok			Utolsó árkelet pénz	áru
— —	Osztr. dunagőzhajózási társ.	„	500 „	— —	— —
6 —	Budai hegypálya	„	100 „	90 —	92 —
24 —	Pesti közuti vaspálya	„	200 „	385 —	386 —
— —	„ „ „ élv. jegy.	„	— „	202 —	— —
	Takarékpénztárak.				
—.—	Budapest III. kerületi	„	50 „	— —	— —
—.—	Czeglédi	„	„	— —	— —
9.—	Országos központi	„	100 „	151 50	152 —
225 —	Pesti első hazai	„	1000 „	3830 —	3840 —
30 —	Pest-budai fővárosi	„	200 „	430 —	433.—
4 —	Pest-külvárosi	„	150 „	68 —	69,—
— —	Pakracz-daruvár-kutinjai	„	50 „	— —	—.—
— —	Vas-zalamegyei első	„	100 „	— —	—.—
	Különféle vállalatok.				
7 —	Alagut	befiz.	105 frt	102 —	104 —
— —	Ált. waggon-kölcsönző trs.	„	80 „	— —	—.—
—.—	Franklin-Társulat	„	150 „	157 —	160 —
30.—	Ganz és társa vasöntöde	„	400 „	510 —	512 —
24.—	Gschwindt-féle szeszgyár	„	200 „	323 —	327 —
12.—	Gyapjum. és biz. e. m.	„	200 „	—.—	— —
26.—	Kereskéd. test. épülete	„	210 „	580 —	
40.—	Könyvny. „Athenaeum"	„	200 „	550 —	555
50.—	„ Pesti részv.-társ.	„	500 „	640.—	660
—.—	Kőszén- és téglagyár (Drasche)	„	200 „	136 —	137 —
—.—	Pesti épitő-társaság	„	85 „	— —	
—.—	Rima-murányi vasmü	„	— „		—.—
7.—	Salgó-tarjáni kőszénb.	„	— „	110 50	111 50
15.—	Salgó-tarjáni vasöntőde	„	100 „	145 —	146 —
—.—	Schlick-féle vasöntőde	„	100 „	169 —	170 —
40.—	Serfőzde első magyar	„	200 „	582 —	584
20 —	Sertéshizlaló	„	500 „	192 —	195
— —	Sóskuti kőbánya	„	200 „	31 —	33 —
— —	Spodium és csontlisztgyár	„	200 „	272	—
—.—	Szálloda-részvénytársaág	„	200 „	—.—	
—.—	Tégla és mészégető ujlaki	„	200 „	105 —	106 —
— —	Téglagyár, kőbányai	„	160 „	179	180 —
	Záloglevelek.				
	Magy. földh. int. papir érték		5 1/2%	101 3/8	101 5/8
	„ „ „ „ „		5%	99 75	100 —
	„ „ „ „ „		4 1/2%	93 —	93.50
	„ „ „ arany v. ezüst		5%	117 50	118 50
	„ jelzálogbank		5 1/2%	98 —	98 50
	„ ált. földh. részv. társ.		6%	105.—	105 50
	„ „ „ „		5 1/2%	100 —	101 —
	Osztr.-magyar bank p.p.		5%	—	—.—
	Osztr.-magyar bank o. é.		5%	103 —	103 50
	Pesti magy. kereskedelmi bank		6%	102 25	102 75
	Pesti magy. kereskedelmi bank		5 1/2%	100 50	10? 75

Értékpapirok			Utolsó árkelet pénz	ár
Kisbirtokosok Hitelintézete		7%	—.—	— —
„ „		6%	—.—	— —
„Albina" tak. és hit. int.		6%	98.—	98 50
Elsőbbségek.				
Báttaszék-Dombovár-zákányi vasut	befiz. 200 frt	5%	83 50	84 —
Dunagőzhaj. társ.	„ 300 „	5%	— —	—
„ „	„ 100/200 „	5%	— —	— —
Észak-keleti vasp. . . 5%	befiz. 300 frt		84 75	85 50
„ „ „ ar. 5%	„ 300 „		— —	— —
„ „ „ ar. 6%	„ 1000 „		— —	— —
Magy.-galiczia vasp. . . 5%	„ 300 „		87.—	87 50
M. vas. els. kölcs. beruh. czél. ar.	„ 200/1000 „		—.—	—
I. erdélyi vaspálya . . 5%	„ 200 „		82 7/8	83 1/8
Győr-sopron-ebenf. vas. 6%	„ 200 „		— —	
Kassa-oderbergi vasut . 5%	„ 200 „		90 —	90 25
K.-oderb. v. (ep.-tarn. v.) %	„ 300 „		— —	
„ „ (osztr. v.) . %	„ 200 „		— —	
„ „ (m.-v.) . . 5%	„ 200 „			— —
Osztr. állami vasut . . 5%			—.—	—.—
Tiszavidéki vasut . . . 5%	„ 100 „			
Budapesti lánczhid . . 6%	„ 100 „		102 25	102 60
Budapesti malom . . . 6%	„ 100 „		-	—
Kőszén és téglagy. kötv. 6%	„ 100 „		—	— -
Lloyd- és tőzsde-épület 5%	„ 100 „		93 50	4 -
Magánsorsjegyek.				
Osztrák hitelintézet			180 —	181 —
Pénznemek.				
Cs. kir. arany (vert)			5 63	5 65
Cs. kir. arany (kör.)			5.61	5 63
Osztrák-magyar 8-frtos arany			9 41	9 43
20-frankos arany			9 41	9 43
Török aranylira				
Osztrák és magyar ezüst				
Német birod. bankj. 100 márkáért			58 10	58 20
Váltók árfolyama. (3 hóra.)				
Német bankpiaczok 100 márk		4%	57 35	57 50
Amsterdam 100 hollandi frtért		3%	97 25	97 40
Brüssel 100 frankért		3%	—	— —
Páris 100 frankért		2 1/2%	46 60	46 65
Marseille 100 frankért		3%	—.—	-
Svájczi pénzpiaczok 100 frkért.		2 1/2%	46 55	46 66
Zürich 100 frankért		2 1/2%	46 55	46 6
London 10 font sterlingért		2 1/2%	118 10	118 25
Szentpétervár 100 rubelért		6%	— —	—
Miláno 100 lire nuovo ital.		4%	— —	—

KORITZ ANTAL és TÁRSA BANKHÁZA BUDAPEST, régi posta-utcza 15. sz. a váczi-utcza sarkán,
vásárol és elad minden itt följegyzett értékpapirt a legszilárdabb módon TŐZSDE- és BANK-MEGBIZÁSOK átvétele. — IGÉRVÉNYEK minden huzáshoz.